

UCHWAŁA Nr XXV/134/09

RADY GMINY W PRZYTYKU

z dnia 23 września 2009 r.

**w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Przytyk na lata 2009-2012
z uwzględnieniem lat 2013 - 2016.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 4 lutego 2007r. o odpadach (Dz.U. z 2007r. Nr 39, poz. 251) Rada Gminy w Przytyku uchwala, co następuje:

§ 1.1. Przyjmuje się Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Przytyk na lata 2009 - 2012 z uwzględnieniem lat 2013 - 2016 (aktualizacja) w wersji stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

2. Plan Gospodarki Odpadami stanowi załącznik do uchwały.

3. Opinia Zarządu Powiatu Radomskiego w formie uchwały nr 330/2009 oraz Zarządu Województwa Mazowieckiego w formie uchwały nr 385/215/09 stanowią załączniki do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady Gminy w Przytyku:
Wojciech Prasek

Załącznik
do uchwały nr XXV/134/09
Rady Gminy w Przytyku
z dnia 23 września 2009r.

**PLAN GOSPODARKI ODPADAMI
DLA GMINY PRZYTYK
na lata 2009 – 2012
z uwzględnieniem lat 2013 – 2016
(aktualizacja)**

1. Wstęp

Gospodarowanie odpadami jest procesem ciągłym. Założenia systemu przedstawione zostały w pierwszym Planie gospodarki odpadami dla gminy Przytyk, przyjętym uchwałą nr XXI/103/05 Rady Gminy w Przytyku z dnia 30 marca 2005r.

Obecna aktualizacja Planu gospodarki odpadami dla gminy Przytyk (zwana dalej Planem) została sporządzona jako realizacja przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2007r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.), która w rozdziale 3, art. 14 wprowadziła obowiązek aktualizacji planów gospodarki odpadami nie rzadziej niż co 4 lata.

Zaktualizowana wersja Planu uwzględnia okres krótkoterminowy lat 2009 – 2012 oraz perspektywę długoterminową lat 2013 – 2016. Plan wytycza nowe cele oraz przedstawia sposób kontynuacji działań, które zostały podjęte dla utworzenia nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarowania odpadami. Planowany system gospodarki odpadami na terenie gminy Przytyk uwzględnia uwarunkowania lokalne, a także prawne i pozaprawne normy, wytyczne, zalecenia, kryteria wyboru, wymogi zawarte w planach wyższego rzędu.

Zakłada się, że będzie przyjęty system będzie najkorzystniejszy dla mieszkańców gminy Przytyk i środowiska. Pozwoli on również na kontynuację warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, biznesowej i tworzenia nowych miejsc pracy w branży gospodarki odpadami.

Stan aktualny przedstawiony w Planie przedstawia informacje na dzień 31.12.2007 roku, z uwzględnieniem dostępnych informacji z roku 2008.

2. Metodyka wykonania Planu

Gminny plan gospodarki odpadami obejmuje obszar całej gminy Przytyk i podejmuje zagadnienia związane z odpadami komunalnymi, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów budowlano – remontowych, a także odpadów wytwarzanych zarówno w gospodarstwach domowych, jak też w sektorze gospodarczym: azbestu, zużytych opon, wyeksploatowanych pojazdów, osadów ściekowych, odpadów opakowaniowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz padłych zwierząt. Dla odpadów innych niż komunalne w kwestiach nieujętych w planie gminnym odpowiednie zastosowanie znajdują zapisy planu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

Niniejszy dokument sporządzono w oparciu o rozporządzenie z dnia 9 kwietnia 2003r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz.U. z 2003r. Nr 66, poz. 620) oraz rozporządzenie z dnia 13 marca 2006r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz.U. z 2006r. Nr 46, poz. 333). W związku z powyższym gminny plan gospodarki odpadami zawiera i określa:

1. aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:

- rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów,
- rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
- rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania,
- istniejące systemy zbierania odpadów,
- rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobową instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- identyfikację problemów w zakresie gospodarowania odpadami, uwzględniające podstawowe informacje charakteryzujące z punktu widzenia gospodarki odpadami obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a w szczególności położenie geograficzne, sytuację demograficzną, sytuację gospodarczą oraz warunki glebowe, hydrogeologiczne i hydrologiczne, mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji gospodarki odpadami;

2. prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych;

3. cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągnięcia;

4. działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym:

- działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
- działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów;

5. rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację;

1. sposoby finansowania, w tym instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, z uwzględnieniem harmonogramu uruchamiania środków finansowych i ich źródeł;
2. system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

Stan aktualny gospodarki odpadami na terenie gminy określono na podstawie materiałów i informacji otrzymanych z Urzędu Gminy Przytyk, Starostwa Powiatowego w Radomiu, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, jak również na podstawie materiałów archiwalnych i innych dostępnych informacji. W przypadku braku niezbędnych danych (np. w zakresie ilości i składu wytwarzanych odpadów komunalnych) wykorzystano wskaźniki pochodzące z badań krajowych w zakresie gospodarki odpadami.

3. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne

Akty prawne

Opracowując niniejszy dokument stosowano się do regulacji prawnych dotyczących gospodarki odpadami, których podstawy zostały zawarte w:

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2007r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm),
- ustawie z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz.U. z 2003r. Nr 66, poz. 620, z późn. zm.).

Problematyka z zakresu gospodarki odpadami regulowana jest również przez niżej wymienione akty prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. z 2001r. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 11 maja 2001r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz.U. z 2007r. Nr 90, poz. 607 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 20 stycznia 2005r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U. z 2005r. Nr 25, poz. 202 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 27 lipca 2005r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1495),

wraz z wydanymi, na podstawie upoważnień w nich zawartych, rozporządzeniami.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2010 (Kpgo 2010)

Pierwszy Krajowy plan gospodarki odpadami przyjęty został uchwałą Rady Ministrów Nr 219 z dnia 29 października 2002r. (M.P. z 2003r. Nr 11, poz. 159) i obowiązywał do 31 grudnia 2006r. Aktualnie, od 1 stycznia 2007r., obowiązuje zaktualizowany w 2006 roku, tj. Krajowy plan gospodarki odpadami 2010, przyjęty uchwałą Rady Ministrów Nr 233 z dnia 29 grudnia 2006r. (M.P. z 2006r. Nr 90, poz. 946). Obowiązujący Kpgo 2010 jest dokumentem nadrzędnym w zakresie gospodarki odpadami dla planów opracowywanych na poszczególnych szczeblach administracyjnych.

Głównymi celami, zgodnymi z polityką ekologiczną państwa, są:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009r. wszystkich krajowych składowisk nie spełniających przepisów prawa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce.

Osiągnięcie zakładanych celów w zakresie zbierania odpadów komunalnych wymaga realizacji następujących działań:

- kontrolowania przez gminy stanu zawierania umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych, co skutkować powinno objęciem stosownymi umowami lub decyzjami 100% mieszkańców kraju,
- kontrolowania przez gminy sposobów i zakresu wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości – ustaleń zawartych w ww. zezwoleniach dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- doskonalenie systemów ewidencji wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianiu odpadów komunalnych.
- prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych: odpadów zielonych z ogrodów i parków, papieru i tektury (w tym opakowań, gazet, czasopism itd.), odpadów opakowaniowych ze szkła, tworzyw sztucznych i metali, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów (farb, rozpuszczalników, olejów odpadowych, itd.), odpadów budowlano-remontowych.

Podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce ma być system rozwiązań regionalnych, w których uwzględnione będą wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w danych warunkach lokalnych.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002r. Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od lat wyrobów zawierających azbest,
- eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem,
- sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

Jako docelowy przyjęto 30 – letni okres realizacji tego programu.

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2015”

Uchwałą nr 164/07 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 15 października 2007r. przyjęto „Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015” (WPGO 2007-2015) wraz z autopoprawką.

Wyznaczono kierunki działań prowadzące do stworzenia spójnego systemu gospodarowania wszystkimi rodzajami odpadów na terenie województwa, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych. Stworzono czytelne zapisy zaktualizowanego Planu, pozwalające na dokonanie oceny stopnia realizacji założeń Planu z perspektywy czterech lat jego obowiązywania, rozumianej jako ocena faktycznych działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, służących poprawie stanu środowiska na terenie województwa. Za główne cele w horyzoncie czasowym lat 2007-2011 uznano:

- wspieranie działań w zakresie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców Województwa Mazowieckiego w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki wszystkimi rodzajami odpadów,
- wspieranie działań w zakresie objęcia wszystkich mieszkańców województwa zorganizowanym systemem zbierania odpadów, w tym również systemem selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów, w terminie do końca 2007 roku,
- doskonalenie systemów selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu określonych w obowiązujących aktach prawnych dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku i recyklingu,
- wspieranie działań w zakresie ograniczenia kierowania na składowiska odpadów komunalnych nie segregowanych i nieprzetworzonych,
- zamknięcie do końca 2009 roku wszystkich składowisk nie spełniających standardów UE,

- skierowanie w roku 2011 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
- wspieranie działań na rzecz eliminacji praktyk nielegalnego składowania odpadów.
- wspieranie działań na rzecz zwiększenia odzysku energetycznego i materiałowego i unieszkodliwiania (poza składowaniem) odpadów, poprzez budowę instalacji spełniających wymagania BAT w tym zwłaszcza budowy instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych w aglomeracji warszawskiej i radomskiej,
- kontynuacja porządkowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie, ze szczególnym wspieraniem zintegrowanych regionalnych systemów gospodarki obejmujących gminy województwa.

W aktualizacji WPGO 2007-2015 dokonano umownego podziału (uwzględniającego układ dawnych województw) Województwa Mazowieckiego na sześć regionów gospodarki odpadami:

- Obszar m.st. Warszawy,
- Obszar ciechanowski,
- Obszar ostrołęcki,
- Obszar płocki,
- Obszar radomski,
- Obszar siedlecki,

które powinny zostać utworzone najpóźniej do końca 2015 roku.

Gmina Przytyk, razem z całym powiatem radomskim przypisane zostało do Obszaru Radomskiego. Przewiduje się, iż w ramach tych obszarów będzie funkcjonowało ok. 15 Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów.

Regulamin utrzymania czystości i porządku

Na terenie gminy Przytyk obowiązuje uchwała nr XXXIII/146/06 Rady Gminy Przytyk z dnia 27 kwietnia 2006r. w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku.

Regulamin ten zostanie dostosowany do aktualizacji gminnego planu gospodarki odpadami w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od daty uchwalenia aktualizacji planu gospodarki odpadami.

4. Charakterystyka gminy Przytyk

4.1. Położenie geograficzne i administracyjne oraz związane z tym uwarunkowania

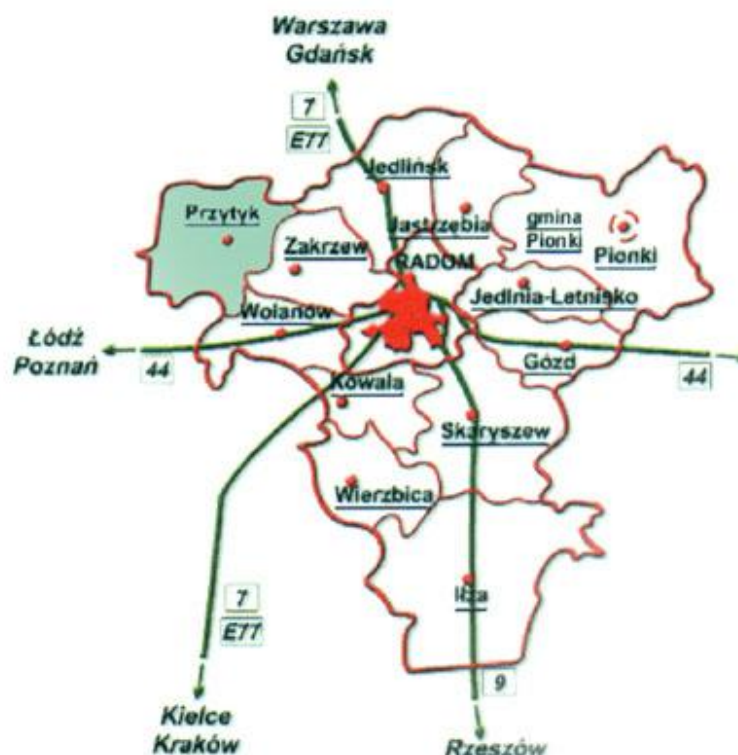
Gmina Przytyk znajduje się w centralnej Polsce, w południowej części województwa mazowieckiego, w północno-zachodniej części powiatu radomskiego.

Gmina graniczy z powiatem przysuskim (gminy Wieniawa i Potworów), od północy z powiatem białobrzeskim (gminy Stara Błotnica i Radzanów), a od wschodu z gminą Zakrzew i Wolanów z powiatu radomskiego.

Gmina jest położona w odległości 17km od Radomia.

Gmina, zgodnie z przyjętym przez J. Kondrackiego (1998) systemem regionalizacji fizyczno-geograficznej, położona jest w obrębie następujących jednostek:

- PROWINCJA: Niziny Mazowiecko – Podlaskie;
- PODPROWINCJA: Niziny Środkowopolskie;
- MAKROREGION: Nizina Środkowomazowiecka;
- MEZOREGION: Równina Radomska.

Rysunek 1. Położenie gminy Przytyk w powiecie radomskim

4.2. Zagospodarowanie przestrzenne i struktura zabudowy

Powierzchnia gminy zajmuje obszar 13.412ha. Sieć osadnicza tworzona jest przez 26 sołectkich i 39 miejscowości, z których największe to Przytyk (ponad 900 mieszkańców) i Podgajek (ponad 600 mieszkańców).

Tabela 1. Struktura ludnościowa sołectw w gminie Przytyk

Liczba osób	Liczba sołectw	%
do 99	2	7,5
100 - 199	7	27
200 - 499	15	58
500 - 999	2	7,5
Razem	26	100%

Podstawowe zasoby mieszkaniowe gminy stanowi zabudowa zagrodowa z udziałem zabudowy jednorodzinnej, ukształtowana w przewadze wzdłuż istniejących dróg jako jeden rząd.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych typach zabudowy

Typ zabudowy	Ilość budynków%	Liczba mieszkańców%
wielorodzinna	0,4	2,4
jednorodzinna	38,8	38,0
zagrodowa	60,8	59,6

W sieci osadniczej gminy wyróżnia się przede wszystkim miejscowość Przytyk, dawniej miasto. Przytyk położony prawie centralnie w obszarze gminy, jest siedzibą Urzędu Gminy oraz głównym ośrodkiem administracyjno - usługowym i osadniczym. W układzie przestrzennym tworzy wraz z Podgajkiem wspólną jednostkę osadniczą, skupiając ponad jedną czwartą ludności całej gminy oraz lokalizację wszystkich podstawowych usług i obiektów użyteczności publicznej.

Pozostałe jednostki osadnicze gminy to w przewadze równomiernie przestrzennie rozmieszczone „ulicówki” związane z ważniejszymi ciągami drogowymi. Ponad połowa z nich to miejscowości z liczbą mieszkańców od 200 do 500 osób. Większe jednostki osadnicze to: Wrzeszczów i Wola Wrzeszczowska, Kaszewska Wola, Suków i Sukowska Wola oraz Domaniów i Krzyszkowice. Są to jednocześnie obszary zwartych rejonów dobrych warunków naturalnych do produkcji rolniczej. Jedna trzecia miejscowości gminnych to jednostki osadnicze małe z liczbą ludności poniżej 200 osób.

Największy udział w powierzchni zajmują użytki rolne – 10616ha, co stanowi 79% powierzchni gminy. Spośród nich największy udział mają grunty orne, zajmujące 8945ha 66,7% powierzchni gminy. Sady zajmują 315 ha (2,3%), łąki – 880 ha (6,5%), pastwiska – 476ha (3,5%). Dużą powierzchnie zajmują lasy i grunty leśne – 1871ha (14%) oraz pozostałe grunty, w tym nieużytki - 925 ha (7%).

4.3. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia i budowa geologiczna

Gmina Przytyk położona jest w obrębie Wzniesień Południowomazowieckich na Równinie Radomskiej. Rzeźba terenu gminy została ukształtowana w wyniku działalności lodowca, erozji akumulacji rzek i działalności wiatru. Jest to teren płaski, rozcięty doliną rzeki Radomki i jej dopływów opadający w kierunku północnym. Spadki terenu są niewielkie, mieszczą się w granicach do 6%.

Najniżej położone tereny znajdują się w północno-wschodniej części gminy i osiągają 141,3m n.p.m. w dolinie Radomki. Maksymalne wysokości występują w rejonie Żmijkowa i wynoszą 196,4 m n.p.m. (południowa część gminy). Powierzchnia terenu urozmaicona jest płaskodennymi, łagodnie wciętymi dolinami rzek oraz niewysokimi pagórami ozów i wydm o wysokościach względnych do 15 m. Dolina rzeki Radomki, osiągająca szerokość 1km przecina teren gminy z południowego zachodu na północny wschód.

Według regionalnego podziału geologicznego Polski, badany obszar leży na południowo-zachodnim skraju niecki brzeżnej, a w niewielkiej odległości na południe zaczyna się obrzeżenie Gór Świętokrzyskich (Pożaryski, 1969). Najstarszymi osadami stwierdzonymi wierceniami w okolicy gminy są osady jury górnej reprezentowane przez: wapienie, margle, wapienie dolomityczne, oolitowe, i organodetrytyczne, zlepy muszlowe, ilowce i mułowce margliste oraz piaskowce wapniste. Na nich położone są osady kredy: piaskowce, mułowce, ilowce, margle, wapienie i piaski glaukonitowo-fosforytowe oraz opoki i gezy.

Na obszarze gminy Przytyk osady trzeciorzędu reprezentowane są przez morską serię osadów eocenu o miąższości nie przekraczającej 20m, piaszczysto-ilastą oligocenu o miąższości od kilku do 20m oraz piaszczystą i ilastą z przerostami węgla brunatnych serię osadów miocenu, której grubość zmienia się od 10 do 30m. Profil utworów trzeciorzędowych kończy 3 do 5 m warstwa ilów, mułków lub piasków kwarcowych i żwirów plioceńskich.

Osady czwartorzędowe tworzą ciągłą pokrywę na obszarze gminy. W plejstocenie tworzyły się gliny zwietrzelinowe i rumosze o miąższości od 1,0 do 1,5m, które zachowały się w obrębie kopalnych spłaszczeń morfologicznych oraz piaski i żwiry stożków napływowych. Łądogłód zlodowaceń południowopolskich wkraçał dwukrotnie na ten obszar, pozostawiając żwiry i piaski lodowcowe o miąższości około 10 m, gliny zwałowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe.

Na osadach zlodowaceń południowopolskich występują żwiry rezydualne z glazikami, piaski i żwiry rzeczne oraz mułki i piaski jeziorne z wkładkami torfów interglacjału mazowieckiego.

Osady zlodowaceń środkowopolskich to piaski i mułki zastoiskowe z wkładkami ilów warstwowych oraz gliny piaszczysto-żwirowe, deluwialne, piaski pyłowe. Gliny zwałowe zlodowaceń środkowopolskich są dwu-, trój- i czwórdzielne, przewarstwione fluwioglacjalnymi piaskami czasem mułkami. Miąższość tych glin zmienia się od 2 do 38 m. W stropie glin zwałowych występują piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz żwiry z glazami moren czołowych. Osady zlodowacenia warty w postaci: piasków, mułków i ilów zastoiskowych kończą profil zlodowaceń środkowopolskich.

W czasie interglacjału eemskiego nastąpiła degradacja osadów zlodowaceń środkowopolskich. Miąższość występujących tu osadów eemskich osiąga grubość do 11 m.

Po zlodowaceniach północnopolskich na obszarze gminy pozostały mułki i piaski jeziorne o miąższości 2 do 3m, piaski pyłowate na glinach zwałowych lub na osadach wodnolodowcowych o miąższości do 3 m oraz piaski i piaski ze żwirem, rzeczne tarasów nadzalewowych.

Na obszarze gminy Przytyk występują również osady czwartorzędu nierozdzielonego: piaski eoliczne w wydmach, piaski i gliny deluwialne u podstawy długich stożków.

Z okresu holocenu pochodzą piaski rzeczne den dolinnych, o miąższości do 2,5 m, namuły zagłębień bezodpływowych o miąższości od 2,0 do 2,5 m, piaski i piaski ze żwirami rzeczne tarasów nadzalewowych. Torfy i namuły torfiaste występują w obrębie płaskich, zabagnionych dnach dolinnych.

4.4. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar gminy znajduje się (wg Gumińskiego) w radomskiej dzielnicy klimatycznej charakteryzującej się korzystnymi warunkami klimatycznymi. Indywidualność tej dzielnicy zaznacza się w rozkładzie elementów termicznych. Jest to obszar wyraźnie cieplejszy w stosunku do terenów położonych na północ i na wschód.

Charakterystyka wybranych elementów klimatu przedstawia się następująco:

- średnia roczna temperatura powietrza - 7,5°,
- ilość dni mroźnych w roku - < 50,
- ilość dni z przymrozkami - 115 - 117,
- czas trwania pokrywy śnieżnej - 60 dni,
- długość okresu wegetacyjnego - 210 dni,
- średnia roczna wilgotność względna - 78%,
- średnia roczna ilość dni z mgłą - 52,7,
- średnia roczne zachmurzenie nieba - 6,4,
- średnia roczne opady atmosferyczne - 580mm.

4.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Przytyk położona jest w całości w zlewni rzeki Radomki – lewobrzeżnego dopływu Wisły Środkowej (uchodzi do Wisły na 431,9km jej biegu). Ma ona długość 106,4km. Płynie w południowej części Niziny Mazowieckiej i ma charakter typowej rzeki nizinnej. Źródła rzeki znajdują się w rejonie Wzgórz Koneckich, na stoku Garbu Gielniowskiego, w odległości 5 km od Przysuchy, na terenie jurajskich piaskowców i ilów. Ogólny kierunek biegu rzeki i układu zlewni to północny wschód.. Zlewnia jest asymetryczna, przy czym wyraźnie przeważa część prawostronna. Po wpłynięciu na teren gminy rzeka kieruje swój bieg na północ. W tym rejonie na granicy trzech gmin (na 64,8km) utworzono w 2001 roku zbiornik zaporowy Domaniów.

Największym lewostronnym dopływem Radomki na terenie gminy Przytyk jest rzeka Wiązownica (jej druga nazwa to Jazownica). Powierzchnia zlewni wynosi 263,2km² z licznymi dopływami, biorącymi początek na obszarach wyniesionych około 300 m n.p.m.; w środkowym biegu rzeka płynie po piaskach rzecznych tarasów akumulacyjnych. Prawie na całym biegu Wiązownica płynie dwoma lub więcej ramionami. Zlewnia rzek Radomki i Wiązownicy w ich połączeniu wynosi 1006,5km² i jest kontrolowana w przekroju wodowskazowym Słowików. Wiązownica jest uregulowana, w jej dolinie występuje gęsta sieć rowów melioracyjnych.

Prawostronnym dopływem Radomki jest rzeka Bystrzyca o długości 14,3 km i powierzchni zlewni 49,7 km² (nazywana w górnym biegu Dobrzycą), która uchodzi na 57,2 km.

W dolinie Radomki od ujścia Wiązownicy do ujścia Bystrzycy występują drobne ciekі o nieustalonym kierunku odpływu, płynące równolegle do rzeki.

Największym zbiornikiem w gminie oraz w powiecie radomskim jest oddany do eksploatacji w kwietniu 2001 roku zbiornik zaporowy „Domaniów” na rzece Radomce. Powierzchnia zbiornika wynosi prawie 500 ha, a objętość przy normalnym poziomie piętrzenia wynosi 13 mln m³. Szerokość zbiornika wynosi od 600 do 1200 m. Średnia głębokość przy normalnym napełnieniu wynosi 2,30 m. Zbiornik zlokalizowany jest na granicy powiatu radomskiego i przysuskiego. W granicach administracyjnych powiatu radomskiego znajduje się mniejsza część w rejonie zapory (gmina Przytyk) oraz rejon cofki zbiornika (gmina Wieniawa). Główna część zbiornika znajduje się na terenie gminy Wieniawa (powiat przysuski). Dla wykorzystania istniejącego spadku zaprojektowano wykonanie elektrowni wodnej. Ujście wody znajduje się w budowlі upustowo-przelewowej. W elektrowni zainstalowano dwa turbozespoły o mocy po 125 kW.

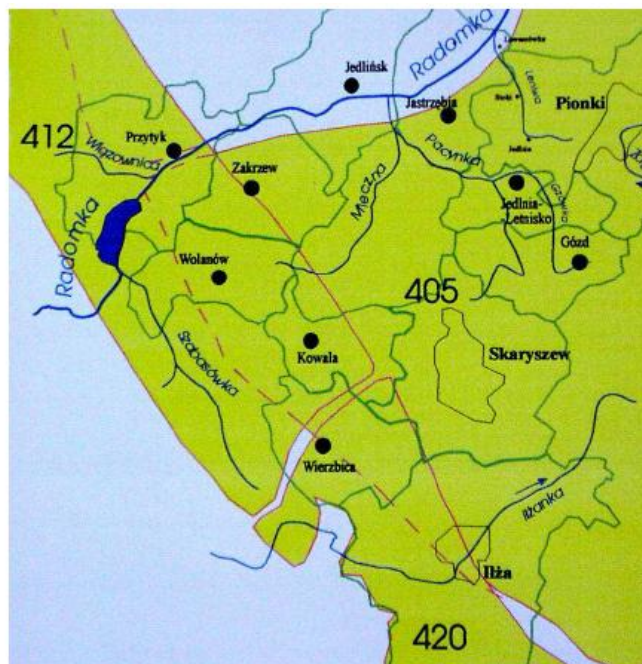
Również w miejscowości Przytyk znajduje się niewielki zbiornik wodny. W rejonie Oblasu na rzece Dobrzycy, prawym dopływie Radomki, znajdują się stawy rybne, wśród których największymi są: Gopło, Świtez i Macierz. Drugi zespół stawów zlokalizowany jest na Radomce w rejonie Zameczka.

Geologicznie wody podziemne związane są z utworami: czwartorzędowymi, kredowymi i jurajskimi. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia w wodę ma poziom kredowy, a następnie górnójurajski. Zgodnie z Mapą Hydrogeologiczną Polski, gmina Przytyk znajduje się w większości w jednostce hydrogeologicznej XXI- Rejonie Lubelsko – Radomskim, XXI 3 Podregionie Radomskim, gdzie główny poziom użytkowy, z wodami szczelinowymi i porowo-szczelinowymi występuje w utworach kredy górnej: opokach, marglach, gezach,

wapieniach i piaskowcach, na głębokości do 40-60 m ppt. Wody częściowo są pod ciśnieniem do 50kPa, wydajności dochodzą do 120m³/h, sporadycznie są większe. Wody porowe związane są z piaskami czwartorzędowymi. Wydajności typowych otworów studziennych oscylują wokół 10m³/ha, na północy 60m³/ha.

Na terenie gminy Przytyk nie prowadzono dotychczas badań wód podziemnych w ramach monitoringu krajowego bądź też regionalnego. Prowadzone na terenie powiatu radomskiego badania jakości wód w latach 1999-2006 wskazywały niezmiennie na wysoką klasę jakości (Ib). Wyjątkiem było ujęcie wody w Cerekwi, gdzie wysokie stężenia żelaza wskazywały na wodę niskiej jakości (klasa III). Analizy nie potwierdziły antropogenicznego wpływu na jakość monitorowanych wód.

Na terenie gminy zlokalizowany jest częściowo Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 412 (Zbiornik Goszczewice (J3)). Jego cała powierzchnia obejmuje 695km², z czego 166 km² podlega najwyższej ochronie (ONO – poza terenem gminy Przytyk). Utwory wodonośne pochodzą z górnej jury (J3). Typ zbiornika to szczelinowo-krasowy.

Rysunek 2. Mapa z obszarami GZWP Nr 412 Goszczewice

W gminie Przytyk zagrożeniem dla stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych są:

- zanieczyszczenia obszarowe pochodzenia rolniczego (nawozy sztuczne i naturalne, środki ochrony roślin itp.);
- niekontrolowane zrzuty ścieków socjalno-bytowych pochodzące z szamb przydomowych.

Niekorzystnym czynnikiem wpływającym na stan czystości przede wszystkim wody zbiornika Domaniów może być ponadto wzmożona w lecie presja turystyczna (zaśmiecanie, zanieczyszczanie wody z silników spalinowych łodzi, zanieczyszczenia bytowe).

4.6. Obszary przyrodniczo cenne i chronione

Lesistość województwa mazowieckiego wynosi - 21,9%, Polski - 28,4%. Wskaźnik lesistości na terenie gminy Przytyk jest niższy od wskaźnika na terenie powiatu radomskiego, wynosi 14%. Lasy i grunty leśne gminy Przytyk zajmują 1871 ha.

Według rejonizacji przyrodniczo - leśnej Polski, lasy gminy Przytyk należą do krainy Małopolskiej, dzielnicy Radomsko - Iłżeckiej. Administracyjnie w strukturze lasów Państwowych znajdują się w obrębie Radom, Nadleśnictwo Radom. Większe kompleksy leśne usytuowane są głównie w południowo- wschodniej części gminy w okolicach Przytyka, Stefanowa, Słowikowa, Krzyszkowice- do południowych granic gminy oraz w części południowo- zachodniej, tj. w okolicach Wólki Domaniowskiej, Posady i przysiółka Babiej Góry. Najwięcej lasów znajduje się w obrębach geodezyjnych: Oblas, Ostrołęka, Krzyszkowice.

Pod względem siedliskowym w gminie Przytyk występują: bór suchy, bór mieszany świeży, las mieszany świeży i ols. W dolinie rzeki Dobrzycy został zachowany typowy ols z fragmentem olsu jesionowego, a po-

między Oblasem i Zakrzewską Wolą - las mieszany świeży typu grądu o szczególnych walorach krajobrazowych.

Lasy te spełniają funkcje biocenotyczne, ogólnoośrodkowe, wodochronne, klimatyczne, estetyczne, zdrowotne, rekreacyjne. Na mocy ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach na terenie gminy Przytyk nadano status lasów ochronnych, tj. chronionych ze względu na ich położenie w odległości do 10 km od granic administracyjnych miasta Radomia (liczącego powyżej 50 tys. mieszkańców). Stanowi je kompleks leśny położony na południowy wschód od Przytyka wraz z pasem leśnym dochodzącym do drogi Przytyk - Krzyszkowice. Szczególną rolę w gminie Przytyk odgrywają lasy wodochronne, występujące głównie na obszarze położonym na południe od linii: Goszczewice – Wrzos – Przytyk - dolina rzeki Radomki. Znaczenie retencyjne mają również na tym terenie zadrzewienia. Do lasów szczególnie chronionych należą lasy położone w I strefie zagrożenia przemysłowego charakteryzujące się pogorszoną zdrowotnością drzewostanów, szczególnie iglastych, podatne na choroby i żerowanie szkodników, z objawami niskiej kondycji biologicznej (wydzielanie się posuszu, obumieranie drzew, masowe występowanie jemioty szczególnie na sosnach, brzozech, topolach).

W gminie Przytyk zadrzewienia zajmują ogólną powierzchnię 63,5 ha. Występują one w formie zadrzewień przyzagrodowych, przydrożnych, przyrzecznych, śródpolnych, w charakterze zieleni cmentarnej, urzędowej, parkowej i przy obiektach budowlanych. Najwięcej zadrzewień zlokalizowanych jest w miejscowościach: Zameczek Kolonia i Podgajek Wschodni. W gminie Przytyk są 4 parki wiejskie, z których 2 posiadają status obiektów zabytkowych (we Wrzeszczowie i Zameczku).

Na terenie gminy Przytyk jedynymi terenami prawnie chronionymi jest siedem użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 15,3 ha oraz trzy pomniki przyrody. Użytki ekologiczne stanowią ekosystemy: bagno porośnięte roślinnością zielną, niewielkie zagłębienia i obniżenia terenowe, okresowo zalewane z roślinnością szuwarową, bagno z grądzikami porośnięte kępami brzozy, osiki, sosny, dawne łąki, ślady wymoklik, niekiedy okresowo wypełniana wodą okalana drzewostanem brzożowym. Zabagnienia, naturalne zbiorniki wodne oraz torfowiska tworzą dogodne warunki dla rozwoju i bytowania różnorodnych gatunków flory i fauny, wzbogacają ekosystem leśny również poprzez podnoszenie odporności biologicznej na szkodniki w wyniku kształtowania zróżnicowanego mikroklimatu.

Pomniki przyrody na terenie gminy to:

- Jesion wyniosły w wieku 130 lat, wysokości 21 m w parku zabytkowym we Wrzeszczowie,
- Dąb szypułkowy w wieku 250 lat, wysokości 25 m w parku zabytkowym w Zameczku,
- Dąb szypułkowy w wieku 80 lat, wysokości 21 m posadzony w 100 rocznicę urodzin Tadeusza Kościuszki w parku zabytkowym w Oblesie.

Cennymi przyrodniczymi obiektami są: Park krajobrazowy w m. Krzyszkowice i Oblas oraz parki przydworskie w m. Wrzeszczów, Kol. Zameczek.

Na terenie gminy wyróżnić można następujące tereny systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym:

- korytarz ekologiczny rzeki Radomki - łączy obszar węzłowy o znaczeniu krajowym, tj. Obszar Krajobrazu Chronionego „Lasy przysusko - szydlowieckie” z obszarem węzłowym o znaczeniu międzynarodowym doliny rzeki Wisły poprzez obszar węzłowy o znaczeniu krajowym, tj. Puszcę Kozienicką (Kozienicki Park Krajobrazowy). Korytarz Radomki pełni ważną funkcję przewietrzenia terenu (przebiega z południowego zachodu na północny wschód). Niezwykle cennymi bioelementami korytarza są ekosystemy szuwarowo-torfowiskowe, łąkowo - pastwiskowe, zadrzewienia przywodne i kępowe, kompleksy leśne z grupą lasów wodochronnych oraz 7 użytków ekologicznych. Walory przyrodniczo - krajobrazowe tworzy bogata rzeźba terenu, mozaika przyrody i agrocenoza, zróżnicowana roślinność, wokół której istnieją drzewa kwalifikuje się do uznania za pomniki przyrody. Naturalne uwarunkowania przyrodnicze zostały w istotny sposób przekształcone w wyniku budowy zbiornika wodnego „Domaniów”: zamiana ekosystemów łąkowych, polowych i leśnych na ekosystem wodny, abrazja, podatność na eutrofizację, zubożenie pierwotnego zróżnicowania naturalnych siedlisk przyrodniczych.
- korytarz ekologiczny rzeki Wiązownicy. Łączy węzłowy obszar o znaczeniu krajowym, tj. Obszar Krajobrazu Chronionego „Lasy przysusko - szydlowieckie” z elementem systemu przyrodniczego rangi regionalnej, tj. korytarzem rzeki Radomki. Wzdłuż rzeki usytuowane są ekosystemy łąkowo - pastwiskowe, zbiorniki szuwarowo - torfowiskowe oraz torfowiska wypełnione wodą (w zachodniej części gminy). Ciekawymi obiektami przyrodniczo - krajobrazowymi są wydmy porośnięte lasami na terenach położonych w okolicach miejscowości Wrzos.

- obszar węzłowy węzła hydrologicznego dopływów środkowej Radomki, tj. Szabasówki i Jabłonicy. Obszar ten zajmuje niewielki teren gminy Przytyk w jej południowo- zachodniej części (największy areal znajduje się w gminie Wieniawa). Za pośrednictwem korytarzy ekologicznych różnej rangi łączy się z obszarem węzłowym lasów przysusko - szydlowieckich, a następnie poprzez korytarz rzeki Oronki z obszarem węzłowym o znaczeniu regionalnym „Iłża - Makowiec”. Fragment węzła w obrębie gminy Przytyk charakteryzuje się dużym stopniem zróżnicowania pod względem biotycznym i abiotycznym, występuje tu wysoczyzna pokryta w znacznej większości piaskami przybierającymi nierzadko formy wydmy.

Ponadto, lokalną sieć ekologiczną tworzą: wody powierzchniowe, dolinki z ciekami, zagłębienia bezodpływowe, wzniesienia wydmy porośnięte lasami i odkryte, zadrzewienia, ekosystemy szuwarowo - torfowiskowe oraz łąkowo - pastwiskowe. Na obszarze gminy Przytyk w lokalnej sieci ekologicznej wyróżniają się korytarze:

- dopływu Dobrzycy obejmujący lasy w rejonie Żmijkowa (w tym wodochronne), zbiorniki wodne w obrębie Krzyszkowic, łąki i projektowane pomniki przyrody,
- bezimiennego dopływu Radomki łączący się z doliną rzeki Ślepotki; na terenie tym dominują agrocenozy,
- bezimiennego dopływu Wiązownicy wchodzącego na teren gminy Radzanów w rejonie Witoldowa- Śliwin. Znajdują się tu ekosystemy łąkowe, wilgotno - bagienne i powierzchnie leśne. Pod względem przyrodniczym najcenniejsze tereny obejmują okolice wsi: Pusta Staruszka i Wola Wrzeszczowska.

Ciekawym obiektem jest ogródek ekologiczny w miejscowości Przytyk.

Na terenie gminy Przytyk stwierdzono występowanie 4 gatunków płazów chronionych: kumaka nizinnego i żab: wodnej, trawnej i moczarowej oraz 1 gatunku gada chronionego, tj. jaszczurki zwinki.

Zinwentaryzowano 131 gatunków ptaków, spośród których 119 należy do chronionych. 117 gatunków to ptaki lęgowe, a 2 gatunki (bąk i błotniak łąkowy) jako szczególnie zagrożone wyginięciem znajdują się w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt”. Zaobserwowano również występowanie 17 gatunków ssaków z grupy zwierząt dzikich, z których 6 objętych jest prawną ochroną, a 5 należy do zwierzyny łownej. Osobliwością szczególną jest utrzymująca się kolonia rozrodcza gacka brunatnego w miejscowości Wrzos oraz mroczka późnego w Przytyku.

4.7. Gleby

Skalę macierzystą gleb na obszarze gminy stanowią głównie utwory czwartorzędowe, tj.: gliny zwałowe oraz piaski akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej. Występują tu przeważnie gleby typu bielcowego, często brunatne zaliczane do gleb średnich. Pokrywają one około 51% powierzchni gminy. Gleby bielcowe i brunatne zaliczane do dobrych i średnio dobrych występują w rejonach: Woli Wrzeszczowskiej, Sukowa i Oblasu. W dolinach rzecznych wykształciły się gleby mułowo-bagienne oraz miejscami gleby torfowe.

W obszarze gminy gleby cechują się dobrą jakością do produkcji rolniczej, a udział w poszczególnych klasach bonitacyjnych wynosi odpowiednio:

- klasy I-III - 13%,
- klasy IV - 52%,
- klasy V-VI - 35%.

4.8. Surowce mineralne

Głównymi surowcami występującymi na terenie gminy są piaski i żwiry, w pełni pokrywające zapotrzebowanie lokalne. Żadne ze złóż nie jest udokumentowane, eksploatacja prowadzona jest w dziewięciu kopalniach.

Złóża wskazane do lokalnej eksploatacji występują na terenie sołectw: Sukowska Wola (Zameczek), Wygnanów (3 złoża), Mściechów, Oblas, Krzyszkowice, Przytyk (Piaski), Duży Las.

Na terenie gminy znajduje się tylko jedno złożo udokumentowane w kategorii C₂ pozabilansowe „Przytyk” (syderyty ilaste), które dotychczas nie było eksploatowane.

Znaczenie perspektywiczne posiadają:

- obszar występowania rud żelaza i fosforytów,
- obszar występowania margli o możliwości zastosowania do produkcji cementu i wapna palonego,

- obszar występowania surowców ilastych ceramiki budowlanej na północ od Sukowskiej Woli.

4.9. Sytuacja demograficzna

Na terenie gminy Przytyk zameldowanych było (według stanu na dzień 31 grudnia 2007r.) 7230 osób. Według GUS, liczba osób faktycznie zamieszkujących gminę jest mniejsza i wynosi 7076 osób. Obserwuje się niewielką, ale stałą tendencję do zwiększania się liczby ludności w gminie – w 2000 roku było tutaj 6991 mieszkańców. Przewagę stanowią mężczyźni – 3602 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia jest niski i wynosi 53 osoby/km².

Przyrost naturalny jest dodatni i wynosił w 2007 roku 21 osób, czyli 2,9 promila (83 urodzenia i 62 zgony). Dodatnie jest również saldo migracji, wynoszące 24 osoby.

W wieku przedprodukcyjnym (poniżej 15 lat) znajduje się 25,8% ludności gminy. W wieku produkcyjnym (15 - 64 lata) - 58,9%, a w wieku poprodukcyjnym – 15,2%.

4.10. Sytuacja gospodarcza

Gmina jest typową gminą o charakterze rolniczym. W 2007 roku zarejestrowanych było w systemie REGON 288 podmiotów gospodarczych, w tym 19 w sektorze publicznym i 269 w sektorze prywatnym. Najwięcej z nich stanowiły zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – 227 podmiotów.

Szacuje się, że w oświacie zatrudnionych jest 128 osób, w administracji - 25 osób, w usługach na rzecz rolnictwa - 15 osób, w handlu i usługach pozostałych - około 200 osób. W produkcji pracuje około 50 osób.

Największe zakłady produkcyjne to:

- „OKNO-BUD” Oblas 42 a Kowalczyk Kazimierz, sprzedaż materiałów budowlanych i usługi budowlane.
- „Gajewski” Oblas 40 Gajewska Irena, produkcja i sprzedaż parkietu.
- P.H.U. „EKO-SAM” Kaszewska Wola 36 Hernik Marek Czajkowski Aleksander, zbiórka, segregacja, przetwórstwo surowców wtórnych.
- „TED” Zakład masarski Sitarski Tadeusz ul. Zachęta Przytyk.
- „GARBOPOL” S.C. Wrzos 35 Hebda Józef i Grzegorz, garbarnia skór.
- „AGROBARD” Piaski 1 Skronik Beata, sprzedaż maszyn rolniczych.
- Mazowieckie Centrum Hodowlii Rozrodu Zwierząt Spółka z o. o. Łowicz, zakład w Zameczku.
- „MLEKSAM” Spółka z o.o. Wrzeszczów, skup i sprzedaż mleka.
- SKUP WARZYW – Żerdź.

Rolnictwo jest wiodącą funkcją gminy oraz podstawowym źródłem utrzymania ludności. Około 70% ludności gminy w wieku produkcyjnym pracuje w rolnictwie. Ukształtowane, obok tradycyjnych, kierunki produkcji rolniczej obejmują uprawy owoców i warzyw, w tym przede wszystkim papryki pod osłonami oraz produkcję zwierzęcą (chów trzody chlewnej, bydła i drobiu). Liczba tuneli (o przeciętnej powierzchni 240m²) z uprawą papryki wynosi około 4000 sztuk z systematycznym przyrostem liczby producentów. W produkcji zwierzęcej wiodący kierunek to chów trzody chlewnej oraz uzupełniająco hodowla bydła.

W strukturze władania użytków rolnych dominuje sektor indywidualny 96,8% użytków rolnych. Przeważają gospodarstwa mniejsze od 1 - 5 ha 610 tj. 43,1%. Gospodarstw średnich 5 – 10 ha jest 487 tj. 34,4% a dużych – 10 ha i więcej 318ha tj. 22,5%. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa wynosi 7,9 ha podczas gdy średnia dla powiatu radomskiego wynosi 7,1 ha.

Przewiduje się, że gmina utrzyma w przyszłości swoją funkcję rolniczą z jednoczesnym szybkim rozwojem o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. Głównie działalność ta będzie realizowana poprzez nowotworzone gospodarstwa agroturystyczne, które będą wspierać dochody w istniejących gospodarstwach rolnych. Nowe miejsca pracy będą powstawać szczególnie w sferze usług na rzecz rolnictwa jak i usług o charakterze rekreacyjno-turystycznym. Potencjalnym miejscem pracy osób nieutrzymujących się z rolnictwa jak i też usług na rzecz gminy pozostaje miasto Radom.

4.11. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w wodę pochodzącą z indywidualnych studni kopanych oraz trzech gminnych ujęć wody podziemnej zlokalizowanych w miejscowościach Gliniec, Przytyk i Wólka Domaniowska.

W stacji uzdatniania wody w Przytyku – Podgajek woda ujmowana jest z dwóch otworów studziennych o głębokości ok. 34 m i wydajności rzeczywistej 1920 m³/d oraz potencjalnej 2880 m³/d. Z ujęcia tego zasilane są istniejące wodociągi wiejskie dla okolicznych wsi. Studnia Gliniec ujmuje wodę z głębokości ok. 60 m i ma wydajność 15,9 m³/h, Wólka Domaniowska.

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 115,36 km. Z sieci korzysta 5948 mieszkańców gminy (82,6%). Funkcjonują 1589 połączenia do budynków mieszkalnych. W 2007 roku gospodarstwom domowym dostarczono 323,4 dam³ wody. Zużycie wody na 1 mieszkańca/rok wynosiło 45 m³.

Utrzymaniem SUW i sieci wodociągowej zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne Przytyk, Podgajek ul. Cicha 57.

Ponadto, na terenie gminy istnieje szereg ujęć lokalnych poprzez studnie wiercone zarówno na terenach wsi, jak też w zakładach produkcyjnych: mleczarnia „MLEKSAM” Wrzeszczów, Zakład garbarski – Wrzos, Zakład Unasienniania Zwierząt – Zameczek.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W gminie system oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych jest w fazie budowy. Na terenie gminy znajduje się 27,1 km sieci kanalizacyjnej oraz 256 przyłączy tej sieci do budynków mieszkalnych. Funkcjonują dwie komunalne oczyszczalnie ścieków – w Wólce Domaniowskiej oraz w Zameczku.

Tabela 3. Wykaz komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Przytyk

Lp.	Właściciel	Gmina Miejscowość	Projektowana przepustowość (m ³ /d)	Odbiornik
1.	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Oddział w Radomiu oczyszczalnia w Wólce Domaniowskiej	Przytyk Wólka Domaniowska	365,00	Radomka/Wisła
2.	Oczyszczalnia komunalna dla gminy Przytyk	Przytyk Zameczek	300,00	Radomka/Wisła

W 2007 roku odprowadzono siecią kanalizacyjną 26,4 dam³ ścieków. Ludność korzystającą z sieci szacuje się na 890 osób, co stanowi 12,5%.

Gmina posiada opracowaną koncepcję odprowadzania i oczyszczania ścieków ze wskazaniem potrzeb w tym zakresie.

Do Radomki odprowadzane są ponadto wody popłuczne ze stacji uzdatniania (ujęcie w Przytyku) w ilości maksymalnej 5,14 m³/d.

Na terenie gminy funkcjonują trzy przydomowe oczyszczalnie ścieków. Pozostałe gospodarstwa indywidualne posiadają szamba jedno lub wielokomorowe, które są często opróżniane na pola, nieużytki, do rowów melioracyjnych i przydrożnych.

Sieć drogowa

Na obszarze gminy Przytyk podstawowy układ komunikacyjny tworzą:

1. Drogi wojewódzkie o długości 48,4 km
 - Nr 732 Przytyk – Kaszów – Stara Błotnica – Gózd
 - Nr 740 Radom – Przytyk – Potworów
2. Drogi powiatowe o długości 46,7 km
 - Nr 34361 Wir – Goszczewice – Przytyk
 - Nr 34362 Wrzeszczów – Wrzos – Domaniów
 - Nr 34363 Wir – Ostrołęka – Podkanna
 - Nr 34364 Wieniawa – Przytyk – Jedlińsk

- Nr 34365 Przytyk – Wawrzyszów – Młódnice
- Nr 34366 Młódnice – Jarosławice – Cerkiew – Radom
- Nr 34203 Przytyk – Kożuchów

3. Drogi gminne – 24 dróg, w tym 19,8 km o powierzchni utwardzonej.

Ogólna długość dróg wynosi około 185 km, w tym dróg o nawierzchni asfaltowej 100,6 km, co stanowi 54,5%.

Na terenie gminy występuje niski standard dróg związany z małymi parametrami technicznymi, złym stanem nawierzchni utwardzonych bądź zupełnym jej brakiem, swoboda dostępności (pieszych, rowerzystów, pojazdów konnych i rolniczych).

Sieć autobusowa, przy braku kolei, jest głównym przewoźnikiem osób i towarów. Samochodowy transport osobowy realizowany jest głównie w oparciu o przedsiębiorstwo PKS w Radomiu, a miejscowość gminna - Przytyk połączona jest z Radomiem odległym linią podmiejską.

Zaopatrzenie w ciepło

Gospodarstwa domowe na terenie gminy posiadają indywidualne źródła ciepła, piece lub kotłownie domowe, bazujące głównie na paliwie węglowym – 90% i ok. 10% olejowym.

W obiektach użyteczności publicznej lokalne kotłownie posiadają:

1. Urząd Gminy w Przytyku,
2. Bank Spółdzielczy w Przytyku,
3. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przytyku,
4. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrzeszczowie,
5. Mazowieckie Centrum Hodowli Rozrodu Zwierząt Spółka z o. o. Łowicz, zakład w Zameczku,
6. Publiczne szkoły podstawowe w Przytyku, Wrzeszczowie i Wrzosie,
7. Szklarnie w Oblasie,
8. PHU „EKO-SAM” w Kaszewskiej Woli.

Łączna moc w/w kotłowni wynosi 3285 kW.

4.12. Turystyka i rekreacja

Walory środowiska przyrodniczego i położenie w obszarze przesądzające o warunkach rozwoju funkcji wypoczynkowej to przede wszystkim dolina rzeki Radomki, lasy i bliskość Radomia, a także i Warszawy. W obszarze gminy znajduje się dolina środkowej części Radomki, która w przeszłości należała do najbardziej gospodarczo wykorzystywanych rzek Ziemi Radomskiej (młyny, tartaki i stawy).

Walory dla funkcji wypoczynkowej to przede wszystkim walory przyrodniczo-krajobrazowe, które tworzą bogatą rzeźbę terenu o cechach erozyjnych i akumulacyjnych, kompleksy leśne, drobno-powierzchniowa mozaikowe pola orne, stawy rybne.

Najbardziej istotnym atutem jest jednak duży zbiornik wodny „Domaniów” na rzece Radomce. Zbiornik stanowi jednostkę funkcjonalną w perspektywie funkcji rekreacyjnej głównie dla Radomia. Zaspokoić powinien różnorodne potrzeby wypoczynkowe i sportowe, a zwłaszcza umożliwić wypoczynek sobotnio-niedzielnny i codzienny na dłuższy pobyt dzieci młodzieży oraz uprawianie sportów wodnych w okresie letnim i bojerów w okresie zimowym.

Walory położenia gminy to również dostępność komunikacyjna wynikająca z dostępności gminy (bliskości) do drogi wojewódzkiej Radom – Przytyk - Potworów, stanowiącej w dalszym przebiegu drogę krajową oraz do drogi Przytyk-Gózd - skracającej połączenie z Warszawą.

Zainwestowane pod budownictwo rekreacyjne tereny stanowi ponad 100 działek o charakterze letniskowym, przede wszystkim w Wólce Domaniowskiej oraz w Domaniowie, Stefanowie, Młódnicach oraz pojedyncze działki w pozostałych sołectwach.

Funkcjonuje Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Zalew Domaniów”, które gotowe jest przyjmować wczasowiczów w nowopowstałych gospodarstwach agroturystycznych.

W ostatnim okresie z inicjatywy Związku Gmin „Radomka” zostało wyznaczonych około 300 km szlaków rowerowych biegnących doliną Radomki. Znaczne części szlaków przebiegają przez gminę.

4.13. Inne czynniki mające wpływ na gospodarkę odpadami

Ważnym atutem gminy jest położenie geograficzne. Gmina usytuowana jest w pobliżu Radomia (ok. 17 km do centrum). Dodatkowo posiada dobre warunki do rozwoju budownictwa i niewykorzystane tereny inwestycyjne. Bliskość Radomia wywołuje potencjalne zainteresowanie możliwością organizacji wypoczynku na własnych działkach o charakterze letniskowym. W związku z wybudowaniem zbiornika wodnego „Domaniów”, potencjalne zainteresowanie nieruchomościami na obszarze gminy szacowane jest na około 2000 działek o charakterze mieszkaniowo-letniskowym i letniskowym, w miejscowościach położonych w dolinie rzeki, a przede wszystkim w Wólce Domaniońskiej, Domaniowie, Młódnicach, Posadzie, Słowikowie, Stefanowie oraz w mniejszych ilościach w pozostałych jednostkach osadniczych położonych w dolinie Radomki. W związku z tym liczba mieszkańców będzie wzrastać, a wraz z nimi – ilość wytwarzanych odpadów.

5. Diagnoza i ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Przytyk

5.1. Odpady komunalne

5.1.1. Odpady komunalne – źródła wytwarzania, ilości wytwarzane, skład morfologiczny i właściwości

Na terenie gminy Przytyk głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są: gospodarstwa domowe, obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, zakłady produkcyjne w części społecznej, targowiska, tereny zielone - ogrody i parki, cmentarz, ulice i place, placówki kulturalno - oświatowe, ośrodki zdrowia i opieki społecznej, obiekty administracji publicznej, inne instytucje, posiadające część socjalno - biurową.

Na ilość i jakość wytwarzanych odpadów komunalnych wpływają przede wszystkim następujące czynniki:

- sytuacja gospodarcza,
- poziom, styl życia i nawyki mieszkańców,
- struktura zabudowy,
- infrastruktura komunalna i usługowa.

Do Planu przyjęto ilościowe i jakościowe wskaźniki charakterystyczne dla obszarów wiejskich w Polsce, w których prowadzone były badania morfologiczne oraz właściwości fizyczno – chemiczne odpadów wraz z ich składem frakcyjnym. Zamieszczone w poniższej tabeli wartości pochodzą z badań prowadzonych przez Ośrodek Badawczo - Rozwojowy Ekologii Miast (Maksymowicz, 2000 – 2005r.).

Tabela 1. Wybrane właściwości fizyczno – chemiczne odpadów komunalnych (wg OBREM, 2000)

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Obszary wiejskie
Wskaźniki określające właściwości paliwowe			
1	wilgotność	%	28,0 - 48,0
2	części palne	%	10,0 - 20,0
3	części niepalne	%	30,0 - 65,0
4	ciepło spalania	kJ/kg	2010 - 4000
Wskaźniki określające właściwości nawozowe			
5	substancja organiczna	% s.m.	35,0 - 115,0
6	węgiel organiczny	% s.m.	6,0 - 18,0
7	azot organiczny	% s.m.	0,1 - 0,7
8	fosfor ogólny	% s.m.	0,2 - 0,8
9	potas ogólny	% s.m.	do 0,3
Wskaźniki określające zawartość metali ciężkich			
10	kadm	mg/kg s.m.	0,8
11	ołów	mg/kg s.m.	85,0
12	chrom	mg/kg s.m.	1643,0
13	miedź	mg/kg s.m.	66,0
14	nikiel	mg/kg s.m.	231,0

15	rtęć	mg/kg s.m.	0,2
16	cynk	mg/kg s.m.	290,0

W tabelach i rysunkach poniżej przedstawiono (za Kpgo 2010) procentowy skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych w obszarach wiejskich i obiektach infrastruktury.

Tabela 5. Skład morfologiczny odpadów domowych wytwarzanych w obszarach wiejskich i w obiektach infrastruktury [%]

Lp.	Fracje odpadów	Obszary wiejskie	Obiekty infrastruktury
1	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	18	10
2	odpady zielone	4	2
3	papier i tektura	12	27
4	opakowania wielomateriałowe	3	18
5	tworzywa sztuczne	12	18
6	szkło	8	10
7	metal	5	5
8	odzież, tekstylia	1	3
9	drewno	1,5	1,4
10	odpady niebezpieczne	0,5	0,6
11	odpady mineralne, w tym frakcja popiołowa	35	5
Razem		100	100

Odpady komunalne wytwarzane na terenach wiejskich różnią się od odpadów z aglomeracji miejskich pod względem ilości, właściwości i składu grupowego. Przede wszystkim zawierają one mniej substancji ulegających biodegradacji (resztki roślinne, odpady kuchenne, drewno). Odpady na terenach wiejskich zawierają natomiast dużo frakcji drobnej i pozostałych substancji nieorganicznych - mineralnych. Wysoki udział w tych odpadach frakcji nieorganicznej wynika z wysokiego stopnia zagospodarowania odpadów organicznych w gospodarstwach domowych, zwłaszcza w postaci pasz i kompostów oraz spalania w paleniskach domowych papieru, tworzyw sztucznych i tekstyliów.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych

Należy zaznaczyć, że rzeczywista ilość odpadów komunalnych powstających na terenie gminy, a ilości wynikające ze sprawozdań podmiotów zajmujących się odbieraniem odpadów to dwie różne wielkości, które nie są będą jednakowe. Najważniejsze powody to:

- następuje odzysk i unieszkodliwianie odpadów we własnym zakresie przez mieszkańców, które można podzielić na
 - pożądane i legalne (np. kompostowanie frakcji ulegającej biodegradacji, ponowne wykorzystywanie niektórych odpadów – tekstylia, opakowania, torebki foliowe, itp., wykorzystywanie papieru i drewna jako podpałki w piecu),
 - szkodliwe dla środowiska i nielegalne (np. wyrzucanie odpadów na „dzikie” wysypiska, spalanie tworzyw sztucznych w paleniskach domowych lub na powierzchni terenu, zakopywanie odpadów w ziemi),
- część odpadów o wysokiej wartości rynkowej (np.. metale) oddawana jest do punktu skupu, które nie prowadzą ewidencji pozwalającej na oddzielenie ilości odpadów zebranych od klientów indywidualnych i instytucjonalnych.

W celu określenia charakterystyki ilościowej i jakościowej odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Przytyk, przyjęto za prognozy z Krajowego planu gospodarki odpadami (KPGO 2010) średni skład morfologiczny odpadów komunalnych (z gospodarstw domowych i infrastruktury). W poniższej tabeli przedstawiono przyjęte ilościowe wskaźniki wytwarzania odpadów komunalnych:

Tabela 6. Wskaźniki charakterystyki ilościowej odpadów komunalnych niesegregowanych [kg/M/rok] wg prognoz z KPGO 2010

Rodzaj odpadów	Ilość odpadów [kg/M/rok] – obszary wiejskie
Odpady z gospodarstw domowych	140,0
Odpady z infrastruktury	30,0
Odpady wielkogabarytowe	10,0
Odpady z terenów zieleni	3,0
Średnia ważona dla gminy Przytyk	183 kg/mieszkańca/rok

Do dalszych obliczeń przyjęto ilość mieszkańców gminy Przytyk jako 7076 osób (stan na 31 grudnia 2007r., według GUS) oraz wskaźnik wytwarzania odpadów komunalnych na poziomie 183 kg/mieszkańca/rok.

Poniżej przedstawiono (wyliczone w oparciu o przyjęte powyżej wskaźniki) ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Przytyk w 2007 roku.

Tabela 7. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Przytyk

Rodzaj odpadów	Ilość odpadów komunalnych (Mg)
Odpady z gospodarstw domowych	990
Odpady z infrastruktury	212
Odpady wielkogabarytowe	70
Odpady z terenów zieleni	21
Razem	1293 Mg

Szacuje się, że w 2007 roku wytworzono na terenie gminy Przytyk 1293 Mg odpadów komunalnych.

Poniżej przedstawiono przewidywany skład morfologiczny odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów zebranych selektywnie, a także odpadów wielkogabarytowych.

Tabela 8. Przewidywany skład morfologiczny odpadów komunalnych w 2007 roku na terenie gminy Przytyk według KPGO 2010

Lp.	Rodzaj odpadu	Ilość odpadów w Mg
1.	Odpady komunalne segregowane i zbierane selektywnie ¹⁾	105,5
2.	Niesegregowane odpady komunalne ²⁾ :	1117,5
2-1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	177
2-2	Odpady zielone	39
2-3	Papier i tektura	175
2-4	Odpady wielomateriałowe	77
2-5	Tworzywa sztuczne	150
2-6	Szkło	95
2-7	Metal	56
2-8	Odzież, tekstylia	16
2-9	Drewno	16
2-10	Odpady niebezpieczne	6,5
2-11	Odpady mineralne w tym frakcja popiołowa	310
3.	Odpady wielkogabarytowe	70
Razem		1293 Mg

¹⁾ wg danych Urzędu Gminy

²⁾ wg danych wskaźnikowych

5.1.2. Odpady ulegające biodegradacji

W związku z koniecznością określenia planu działań zmierzających do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów wyodrębniono tego rodzaju odpady i przedstawiono poniżej.

Tabela 9. Ilości odpadów ulegających biodegradacji* wytworzonych w roku 2007 na terenie gminy Przytyk

Lp.	Strumień odpadów ulegających biodegradacji	Ilość [Mg/r]
1.	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	177
2.	Odpady zielone	39
3.	Papier i tektura	175
4.	Drewno	16
Razem: 407 Mg		

* W ilości tej nie ujęto odpadowych tekstyliów i odzieży z uwagi na inne funkcjonujące na rynku metody przerobu tych odpadów.

Z przedstawionych danych wynika, że łączna ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzona w 2007 roku na terenie gminy Przytyk kształtuje się na poziomie 407 Mg, co stanowi około 31% wszystkich wytwarzanych w gminie odpadów komunalnych.

5.1.3. Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych

W strumieniu odpadów komunalnych, wyróżnia się również grupę odpadów niebezpiecznych Są to m.in.: przeterminowane lekarstwa, świetlówki, baterie, rozpuszczalniki, kwasy i alkalia, środki ochrony roślin. Przyjmuje się, że obecnie około 99,5% odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w gospodarstwach domowych trafia do wspólnego strumienia odpadów kierowanych do składowania na składowiskach komunalnych.

Ilości odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych na terenie gminy Przytyk oszacowano na podstawie wskaźników na 6,5 Mg/rok.

Tabela 2. Szacunkowy udział poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych w odpadach (wg IETU, 2005)

Kod	Rodzaj odpadów	Udział w masie odpadów niebezpiecznych [%]
20 01 33	Baterie i akumulatory ołowiowe	12
20 01 29	Detergenty zawierające substancje niebezpieczne	5
20 01 17	Odczynniki fotograficzne	2
20 01 27	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcza i żywice zawierające substancje niebezpieczne	35
20 01 14 20 01 15	Kwasy i alkalia	1
20 01 21	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	5
20 01 31	Leki cytotoksyczne i cytostatyczne	4
20 01 26	Oleje i tłuszcze	10
20 01 19	Środki ochrony roślin (np. pestycydy, herbicydy, insektycydy)	5
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione	10
20 01 37	Drewno zawierające substancje niebezpieczne	5
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	3
20 01 13	Rozpuszczalniki	3
Razem		100

5.1.4. Odbieranie i transport odpadów komunalnych

Znowelizowana ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.) określa dla odpadów komunalnych pojęcie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości. Jest to usuwanie odpadów z pojemników do samochodu w celu transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwienia.

Na terenie gminy Przytyk można wyróżnić następujące systemy zbierania odpadów komunalnych:

- zbiórka odpadów niesegregowanych (zmieszanych) w workach,
- selektywna zbiórka odpadów przeznaczonych do recyklingu materiałowego w workach.

Na terenie gminy Przytyk funkcjonowało w 2007 roku 7 firm, posiadających zezwolenia na odbiór odpadów, w tym jedynie cztery faktycznie odbierało od mieszkańców odpady komunalne. Ich wykaz przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11. Wykaz firm posiadających pozwolenie Wójta Gminy Przytyk na odbiór odpadów komunalnych

Lp.	Nazwa firmy, adres	Rodzaj odpadów	Ilość odpadów zebrana w 2007 roku w Mg		
			odpady razem	odpady zmieszane	odpady z selektywnej zbiórki
1	Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „EKO-SAM” Kaszewska Wola 30 26 – 806 Stara Błotnica	odpady komunalne zmieszane i z selektywnej zbiórki	87,02	23,72	63,30
2	Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „ALMAX” Sp. z o.o. ul. Wrocławska 3 26-600 Radom	odpady komunalne zmieszane	8,84	8,84	-
3	Usługi Ekologiczne EKO-JAS Krzysztof Janas Garno, ul. Kasztanowa 21 26 – 625 Wolanów	odpady komunalne zmieszane i z selektywnej zbiórki	32,6	4,0	28,6
4	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych ATK – Kucharczyk ul. Chorzowska 3 26 – 600 Radom	odpady z selektywnej zbiórki	38,24	-	38,24
5	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo- Handlowe „INTERBUD” Sp. z o.o. ul. Limanowskiego 154 26 – 600 Radom	firma nie odbierała odpadów w 2007 roku od mieszkańców gminy			
6	SITA Radom Sp. z o.o. ul. Witosa 76 26-600 Radom	firma nie odbierała odpadów w 2007 roku od mieszkańców gminy			
7	Zakład Usług Komunalnych EKOTECH Grupa ATK Recykling, ul. Chorzowska 3, 26 – 600 Radom	firma nie odbierała odpadów w 2007 roku od mieszkańców gminy			

Wójt Gminy Przytyk ustalił i podał do publicznej wiadomości (zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw) wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Sygnatura zarządzenia - nr 10 Wójta Gminy w Przytyku z dnia 13 kwietnia 2006r.

Według informacji uzyskanych z Urzędu Gminy w Przytyku, zorganizowaną zbiórką odpadów objęto 100% mieszkańców gminy (stan na koniec 2007 roku). Według stanu na dzień 31 marca 2008r. podpisanych było 87 umów na wywóz odpadów. Wynika z tego, że jedynie niewielka część mieszkańców wypełniła obowiązek zawarcia umowy z uprawnionym do odbioru odpadów podmiotem. Zaznaczyć trzeba, że wszyscy mieszkańcy mają możliwość przyłączenia się do systemu gospodarowania odpadami.

Ilości odpadów zebrane z terenu gminy w oparciu o dane uzyskane w Urzędzie Gminy Przytyk przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Przytyk w latach 2002 – 2007

Rodzaj odpadów	Ilość zebranych i zagospodarowanych odpadów w roku sprawozdawczym [Mg]			
	2004	2005	2006	2007
Odpady komunalne	418,1	418,9	459,7	197,69

Wskaźnik kg/mieszkańca	59	59	65	28
---------------------------	----	----	----	----

W 2007 roku zebrano z terenu gminy 197,69 Mg odpadów komunalnych – ponad dwa razy mniej niż w 2006 roku, a wskaźnik zbieranych odpadów na jednego mieszkańca wyniósł zaledwie 28 kg (183 kg/mieszkańca według wskaźników).

Z tabeli 11 wynika, że odsetek zbieranych odpadów wynosi około 15% w stosunku do odpadów wytwarzanych (wyliczonych na podstawie wskaźników). W latach 2004 - 2006 wskaźnik ten był wyższy i wynosił około 35%. Wynika z tego, że pomimo objęcia dużej części mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów, w dalszym ciągu znaczna część ich strumienia pozostaje poza ewidencją. W pewnej części odpady są zagospodarowywane przez mieszkańców we własnym zakresie (np. do skarmiania zwierząt, do kompostowania we własnym zakresie, do rozpalania pieca, itp.), część z nich zostaje przekazana innym osobom lub podmiotom (na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2006r. w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym nie będącym przedsiębiorcami oraz dopuszczalnych metod ich odzysku – Dz.U. z dnia 4 maja 2006r. Nr 75, poz. 527). Z pewnością jednak część strumienia wytwarzanych na terenie gminy odpadów jest spalana w paleniskach domowych lub na powierzchni ziemi, usuwana nielegalnie na tzw. „dzikie wysypiska” lub podrzucana do publicznych koszy ulicznych na terenie gminy Przytyk lub sąsiednich gmin (np. przez mieszkańców pracujących poza terenem gminy).

Tabela 13. Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Przytyk w 2007 roku

Rodzaj odpadów	Ilość zebrana w 2007 roku (Mg)
Odpady od właścicieli nieruchomości – ogółem, w tym:	166,95
- odpady komunalne o kodzie 20 03 01 (niesegregowane)	36,56
- odpady komunalne o kodzie 20 02 03 (nie ulegające biodegradacji)	24,91
- ogółem odpady komunalne niesegregowane – czarny worek	61,47
Odpady zebrane selektywnie, w tym:	105,48
- papier i tektura	14,4
- szkło	57,1
- tworzywa sztuczne	29,13
- metal	2,85
- żelazo i stal	2,0
Odpady zebrane w rowach przydrożnych, podczas akcji sprzątania świata, skwery, parki, itp.	30,74 Mg
Razem	197,69 Mg

Do gromadzenia odpadów – zarówno zmieszanych, jak też selektywnie zbieranych - wykorzystywane są worki z tworzyw o pojemności 120 litrów. Odpady zmieszane zbierane są do czarnego worka. Odpady o cechach surowcowych: papier i tektura, szkło, metale i tworzywa sztuczne zbierane są do kolorowych worków z graficznym oznakowaniem. Worek niebieski przeznaczony jest na metale, worek zielony na szkło, worek biały – na papier i tekturę, a żółty na tworzywa sztuczne.

Odpady kuchenne ulegające biodegradacji można składać je w przydomowym kompostowniku (po zgłoszeniu podmiotowi uprawnionemu i zapisaniu tego faktu w umowie). W sytuacji, gdy właściciel nie zadeklarował składania tych odpadów w przydomowym kompostowniku, zobowiązany jest gromadzić je w workach foliowych koloru czarnego.

Odpady, które nie mieszczą się do worków lub pojemników wystawiane są obok nich i odbierane odpłatnie przez firmy wywozowe. Na indywidualne zlecenie – za opłatą – odbierane są inne odpady, np. trawa, liście, papa, styropian, itp.

Zgodnie z informacjami Urzędu Gminy w Przytyku, w 2007 roku zebrano selektywnie 105,5 Mg odpadów, co stanowi 53% ogólnej zebranej ilości. Jest to jeden z największych wskaźników selektywnie zbieranych odpadów w Województwie Mazowieckim.

Obecnie selektywną zbiórką objęty jest cały obszar gminy (tereny zamieszkałe), a ludność objęta selektywnym zbieraniem szacowana jest na 100% mieszkańców gminy.

Zasady selektywnego gromadzenia odpadów określa szczegółowo Regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie Przytyk.

Częstotliwość odbierania worków wynosi raz na miesiąc. Opłatę za wywóz odpadów zmieszanych ponoszą mieszkańcy, natomiast za odpady zebrane selektywnie płaci gmina Przytyk.

Na terenie gminy nie jest prowadzona zbiórka odpadów wielkogabarytowych, odpady te odbierane są odpłatnie przez firmy, z którymi mieszkańcy mają podpisane umowy na wywóz odpadów komunalnych. Część odpadów wielkogabarytowych (zużyte sprzęty gospodarstwa domowego AGD i RTV) jest przekazywana bezpośrednio sprzedawcy nowych produktów – ilości te nie są rejestrowane na poziomie gminy. Ponadto, częstą praktyką jest pozbywanie się niepotrzebnych mebli i sprzętu na zasadzie odsprzedawania go lub odstępowania potrzebującym osobom. Świadczy o tym ilość ogłoszeń prasowych lub internetowych w prasie lokalnej i ogólnopolskiej oraz w wyspecjalizowanych internetowych serwisach aukcyjnych.

Na terenie gminy nie zbierano selektywnie odpadów niebezpiecznych, z wyjątkiem świetlówek odbieranych od mieszkańców przez firmę Eko – Sam Bis.

Ilości i rodzaje odpadów komunalnych zebranych selektywnie na terenie gminy Przytyk w 2007 roku przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 14. Ilość zebranych odpadów w wyniku selektywnej zbiórki na terenie gminy Przytyk 2007 roku

Rodzaj frakcji	Odpady zebrane selektywnie (Mg)
Szkło	57,1
Tworzywa sztuczne	29,13
Papier i tektura	14,4
Metale	4,85
Razem	105,5

W masie zebranych selektywnie odpadów najwyższy udział miało szkło, a następnie tworzywa sztuczne i papier z tekturą. Ilość selektywnie zbieranych odpadów wzrasta – w 2006 roku zebrano w ten sposób 58,23Mg, w 2005 roku – 26,67 Mg, a w 2004 roku – 50,73 Mg.

Gmina, a także prowadzący handlową działalność gospodarczą, są zobowiązani ustawić w miejscach publicznych, przed sklepami itp., pojemniki przeznaczone na selektywną zbiórkę, które niezależnie od indywidualnego, selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych, papieru, tektury i metali, uzupełniają gminny system selektywnej zbiórki odpadów.

5.2. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Odpady budowlane i remontowe wytwarzane są m.in. w gospodarstwach domowych, jako odpady z remontów mieszkań, prowadzonych na małą skalę i wówczas są ujęte w zmieszanych odpadach komunalnych, oznaczonych kodem 20 03 01. Katalog nie wyodrębnia tego odpadu w grupie odpadów komunalnych, podgrupie odpadów gromadzonych selektywnie, ani wśród innych odpadów komunalnych.

Odpady z budowy, remontu i demontażu zaliczane są do grupy 17. Odpady te wytwarzane są najczęściej przez wyspecjalizowane firmy budowlane, na których ciąży obowiązek ich odzysku i unieszkodliwiania, (jeśli umowa o świadczenie usług nie stanowi inaczej). Strumienie odpadów generowane w trakcie budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych tworzą:

- materiały i elementy budowlane o charakterze ceramicznym, takie jak beton, cegły, tynki, płyty itp. a także podobne odpady z remontów i przebudowy dróg,
- odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych,
- odpadowe asfalty, smoły, papa,
- gleba i ziemia z wykopów i urobek z pogłębiania,
- złom stalowy i metali kolorowych oraz stopów metali.

Tabela 15. Średni skład odpadów budowlanych i poremontowych (%)

Lp.	Rodzaj odpadów wchodzących w strumień	Zawartość poszczególnych frakcji (%)
-----	---------------------------------------	--------------------------------------

1	Cegła	40
2	Beton	20
3	Tworzywa sztuczne	1
4	Bitumiczna powierzchnia dróg	9
5	Metale	5
6	Piasek	4
7	Inne	11
Razem:		100

System zbierania odpadów remontowych pochodzących z gospodarstw domowych polega na wystawieniu przed posesję kontenera przeznaczonego na odpady remontowo-budowlane, po uprzednim zgłoszeniu przez wytwórcę odpadu prośby o odbiór odpadów do administratora budynku lub przedsiębiorstwa wywozowego.

Według informacji z Wojewódzkiej Bazy Gospodarki Odpadami prowadzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego na terenie gminy Przytyk nie odnotowano w latach 2004 - 2006 wytwarzania odpadów z grupy 17, co nie oznacza, że odpady te nie powstawały. Brak informacji o ilości odpadów z grupy 17. W chwili opracowania niniejszego dokumentu, ilość odpadów zebranych w 2007 roku nie była jeszcze znana.

5.3. Odpady opakowaniowe

Odpady opakowaniowe są to: „wszystkie opakowania, w tym wielokrotnego użytku wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach, z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań”.

Na terenie gminy Przytyk istnieją trzy źródła, w których wytwarzane są odpady opakowaniowe. Są to:

- gospodarstwa domowe – odpady opakowaniowe zbierane selektywnie są klasyfikowane w grupie 20 lub są zbierane w zmieszanych odpadach komunalnych;
- infrastruktura handlowa – sklepy, magazyny itp. – odpady te stanowią główny strumień odpadów z grupy 15;
- sektor gospodarczy – zakłady produkcyjne, usługowe, rzemieślnicze.

System gospodarowania odpadami opakowaniowymi opiera się on na dwóch zasadniczych filarach:

- odpowiedzialności przedsiębiorców wprowadzających na rynek produkty w opakowaniach za osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu (wynikającej bezpośrednio z ustawy z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych – Dz.U. Nr 63, poz. 638 z późn zm.),
- obowiązku gmin do organizowania selektywnej zbiórki odpadów w celu ich odzysku, w tym recyklingu.

Osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu stanowi ustawowy obowiązek każdego przedsiębiorcy, a określone prawem poziomy odzysku i recyklingu odnoszą się do ilości opakowań i produktów wprowadzanych na rynek, nie zaś ilości wytwarzanych odpadów opakowaniowych. Przedsiębiorcy realizują nałożony obowiązek bez uwzględniania podziału administracyjnego, lecz w pełnej skali swojej działalności na terenie kraju. Wobec tego, ustawowy system sprawozdawczości nie pozwala na określenie ilości opakowań wprowadzonych na rynek na terenie gminy, jak też ilości odpadów opakowaniowych wytworzonych na terenie gminy, które zostały poddane odzyskowi.

Określenie ilości odpadów opakowaniowych wytwarzanych na terenie gminy Przytyk jest trudne, gdyż nie wszyscy przedsiębiorcy przekazują dane o ilości i sposobach gospodarowania tymi odpadami. Nieznana jest również ilość odpadów gromadzona selektywnie przez mieszkańców – można przypuszczać, że odpady opakowaniowe stanowią (w zależności od rodzaju) od 20 – 70% zbieranych w ten sposób odpadów.

Według informacji z Wojewódzkiej Bazy Gospodarki Odpadami prowadzonej przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego na terenie gminy Przytyk nie odnotowano w latach 2004 – 2006 wytwarzania odpadów opakowaniowych, co nie oznacza, że odpady te nie powstawały. Brak informacji o ilości odpadów z grupy 15. W chwili opracowania niniejszego dokumentu, ilość odpadów zebranych w 2007 roku nie była jeszcze znana.

5.4. Osady ściekowe

Na terenie gminy Przytyk komunalne osady ściekowe wytwarzane są w dwóch oczyszczalniach. Ilość wytworzonych osadów wynosi około 11 Mg rocznie. Po odwodnieniu osady przekazywane są indywidualnym rolnikom do wykorzystania w celach nawozowych.

5.5. Odpady zawierające azbest

Podstawowym źródłem informacji o ilości azbestu na terenie gminy Przytyk były dane zgromadzone w Bazie Azbestowej oraz wyniki inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonych na terenie gminy. Z przeprowadzonej inwentaryzacji wynika, że na terenie gminy Przytyk znajduje się 5333,779 Mg wyrobów zawierających azbest. Są to przede wszystkim płyty azbestowo – cementowe (faliste).

W gminie Przytyk nie stwierdzono występowania tzw. „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest. Nie przewiduje się także wzrostu ilości wyżej wymienionych odpadów z uwagi na całkowity zakaz ich stosowania.

Stan techniczny pokryw dachowych i płyt elewacyjnych jest na ogół dostateczny, tzn. ogólnie płyty nie są pocruszone ani obstrzępione, a jedynie porośnięte porostami organicznymi lub zabrudzone wodami opadowymi wymieszanymi z sadzami kominowymi. Nieuszkodzone płyty nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z emisją włókien azbestu do powietrza. Problem szkodliwości takich wyrobów zaczyna istnieć z chwilą pojawienia się jakichkolwiek ich uszkodzeń.

Na naruszenie i niszczenie struktury płyt (głównie powierzchniowej) duży wpływ mają warunki klimatyczne oraz zanieczyszczenia chemiczne powietrza atmosferycznego. W wyniku przemarzania płyt w okresie zimowym lub silnego nagrzewania płyt w okresie letnim, połączonego z okresowymi szokami termicznymi spowodowanymi opadami deszczu dochodzi do erozji płyt, tworzenia się na powierzchni wżerów, odpryskiwania warstw materiału zawierającego azbest i w mniejszym stopniu pęknięcia płyt na całej grubości. Zjawisko to przyspieszane jest dodatkowo przez kwaśne deszcze. W wyniku oddziaływania tych czynników dochodzi do kruszenia materiału, osłabienia więzi włókien z matrycą (betonem) i w efekcie końcowym do emisji włókien azbestu do powietrza. Płyty takie cechują się nierówną powierzchnią i łatwym odpajaniem kolejnych warstw materiału, nawet pod wpływem niezbyt silnych oddziaływań mechanicznych.

Drugim rodzajem uszkodzeń płyt dachowych i elewacyjnych są ich pęknięcia, odłamania naroży, wykruszenia krawędzi, dziury. Uszkodzenia te powstają na skutek oddziaływania czynników mechanicznych spowodowanych uderzeniami twardymi przedmiotami lub odłamaniami. Również błędy w montażu płyt mogą być przyczyną powstawania uszkodzeń np. przybijanie ich gwoździami bez uprzedniego wywiercenia otworów w płycie, brak odstępów dylatacyjnych. Powoduje to destrukcję materiału z azbestem (pęknięcia). Powstawaniu uszkodzeń towarzyszy odrywanie elementów płyt, które zalegają wokół obiektów i stanowią poważne źródła emisji włókien azbestowych do otoczenia.

Nie jest znana ilość odpadów zawierających azbest wytworzonych na terenie gminy Przytyk w latach 2005 – 2007.

5.6. Zużyte opony

Na terenie gminy funkcjonuje system zorganizowanego zbierania zużytych opon. Zużyte opony (po wymianie na nowe) w punktach wymiany opon są tam zostawiane przez mieszkańców. Ilość zbieranych zużytych opon zależy od sezonu, najwięcej opon pozyskuje się w okresie wymian jesienno-zimowej i wiosennej. Nie jest znana ilość zużytych opon wytworzonych i zebranych na terenie gminy Przytyk.

W związku z rozwiązaniem ustawowym z 11 maja 2001r., w którym opony zostały objęte opłatą produktową, producenci i importerzy opon utworzyli Centrum Utylizacji Opon Organizację Odzysku S.A. Zajmuje się ono tworzeniem kompleksowego systemu zbiorki, odzysku i unieszkodliwiania zużytych opon, prowadząc współpracę z operatorami logistycznymi oraz firmami zajmującymi się odzyskiem lub unieszkodliwianiem opon.

5.7. Przeterminowane środki ochrony roślin (w tym opakowania po środkach ochrony roślin)

Przez odpady pestycydowe rozumie się przeterminowane, zanieczyszczone i niezdatne do użycia środki ochrony roślin i preparaty owadobójcze stosowane w rolnictwie, budownictwie i w gospodarstwach domowych oraz opakowania po nich. Odpady te pochodzą z bieżącej produkcji, dystrybucji i stosowania oraz z przeterminowanych, starych preparatów, wycofanych z obrotu i zdeponowanych w magazynach lub magazynkach.

Na obszarze gminy Przytyk system zbierania opakowań po środkach ochrony roślin (15 01 10*) wdrożony został przez Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin. Odbiorem i unieszkodliwianiem zajmuje się firma Remondis Sp. z o.o. W ramach systemu, odbierane są wszystkie opakowania po środkach ochrony roślin, które podlegają zwrotowi do sprzedawców. Odbiór opakowań w ramach tego systemu odbywa się zgodnie

z ustawą o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z 21 maja 2004r. Zgodnie w powyższą ustawą sprzedawca ma obowiązek przyjęcia opakowań po środkach ochrony roślin, a rolnik zobowiązany jest do ich zwrotu. Sprzedawca ma obowiązek informowania o istniejącym systemie zbierania oraz pobierania kaucji. Systemem prowadzonym przez PSOR mogą być objęci sprzedawcy środków ochrony roślin oraz gospodarstwa wielkoobszarowe znacznie oddalone od punktów sprzedaży (po spełnieniu wymaganych formalności).

Na terenie gminy nie funkcjonuje system zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin, jednak można przypuszczać, że ze względu na wysokie ceny tych środków nie dochodzi do powstawania dużych ilości odpadów tego typu.

5.8. Oleje odpadowe

Na terenie gminy Przytyk zbiórka olejów odpadowych odbywa się poprzez sieć stacji benzynowej i warsztatów, skąd odpady odbierane są przez uprawnione firmy. W przypadku indywidualnych właścicieli pojazdów obecnie w standardzie jest wymiana oleju na stacji obsługi pojazdów. Z kolei przedsiębiorstwa posiadające maszyny, urządzenia i środki transportu, stacje obsługi pojazdów i firmy transportowe posiadają podpisane umowy z recyklerami na odbiór przepracowanych olejów na telefon. Najczęściej recyklar pozostawia swój pojemnik i przy odbiorze wymienia go na pusty. Oleje odpadowe powstające w małych zakładach na terenie gminy są na ogół przekazywane firmom specjalistycznym trudniącym się zbiórką olejów przepracowanych lub firmom prowadzącym serwisy separatorów.

Brak informacji na temat ilości olejów odpadowych wytworzonych i zebranych na terenie gminy Przytyk.

5.9. Padłe zwierzęta

Zgodnie z art. 12 ustawy z 2 kwietnia 2004r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, zwierzęta gospodarskie powinny być zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych prowadzonej przez Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Do utylizacji padłych zwierząt zobowiązani są rolnicy. Wszelkie przemieszczenia zwierząt gospodarskich, uboju a w szczególności padnięcia albo zabicia powinny być zgłaszane do ARiMR, która dofinansowuje koszty utylizacji.

Odbiorem padłych zwierząt z terenu gminy zajmuje się Zakład Utylizacji w Radomiu, ul. Energetyków 24, należący do przedsiębiorstwa: Zakład Przetwórstwa Rolnego DANIELÓW Sp. z o.o., 97-300 Kamieńsk z siedzibą w Danielowie. Urząd Gminy Przytyk zawarł umowę stałą z ZPR DANIELÓW w zakresie zbiórki padłych zwierząt, które następnie są kierowane do unieszkodliwiania w zakładzie utylizacyjnym.

Koszt odbioru padliny wynosi średnio 0,80zł za 1 kg odebranych padłych zwierząt.

5.10. Pojazdy wycofane z eksploatacji

System gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji zakłada zbieranie odpadów przez punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji legitymujące się stosownymi decyzjami w ramach prowadzonej działalności. Z punktów tych odpady powinny trafiać do funkcjonującej w Województwie Mazowieckim sieci stacji demontażu. Dopuszcza się także możliwość bezpośredniego kierowania pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu lub punktów zbierania. W bliskiej odległości od granic gminy znajdują się następujące stacje demontażu pojazdów:

- Kazimierz Neska „AUTO – MAX – NESKA”, ul. Wolanowska 140, 26-600 Radom,
- Grażyna Gniadek Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „AUTO-SKODA”, ul. Warszawska 17/21, 26-605 Radom,
- Nikodem Żyła KAJTEK Sprzedaż Hurtowa Odpadów i złomu, Rajec Poduchowny 41 c 26-613, Radom,
- „MARPUT” Sp. z o.o. Stacja Demontażu Pojazdów, ul. Lesiowska 1 26-600 Radom.

5.11. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Jednym z rodzajów odpadów wielkogabarytowych jest zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Postępowanie z tego rodzaju odpadami regulują przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. Nr 180, poz. 1495), która weszła w życie w dniu 21 października 2005r.

Źródłem powstawania zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych są instytucje użyteczności publicznej, zakłady przemysłowe i gospodarstwa domowe. Za sprzęt uważane są urządzenia, których prawidłowe działanie jest uzależnione od dopływu prądu elektrycznego lub od obecności pól elektromagnetycznych, oraz mogące służyć do wytwarzania, przesyłu lub pomiaru prądu elektrycznego lub pól elektromagnetycznych i zaprojektowane do użytku przy napięciu elektrycznym nieprzekraczającym 1000 V dla prądu

zmiennego oraz 1500 V dla prądu stałego, zaliczone do grup sprzętu określonych w załączniku do ustawy, tj:

1. Wielkogabarytowe urządzenia gospodarstwa domowego.
2. Małogabarytowe urządzenia gospodarstwa domowego.
3. Sprzęt teleinformatyczny i telekomunikacyjny.
4. Sprzęt audiowizualny.
5. Sprzęt oświetleniowy.
6. Narzędzia elektryczne i elektroniczne, z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych.
7. Zabawki, sprzęt rekreacyjny i sportowy.
8. Przyrządy medyczne, z wyjątkiem wszystkich wszczepianych i skażonych produktów.
9. Przyrządy do nadzoru i kontroli.
10. Automaty do wydawania różnych produktów.

Brak informacji na temat ilości zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego wytwarzanych i zbieranych na terenie gminy Przytyk.

5.12. Odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych

Na terenie gminy Przytyk odpady komunalne poddawane były następującym procesom odzysku lub unieszkodliwiania:

- wykorzystanie gospodarcze – recykling materiałowy,
- odzysk poprzez kompostowanie,
- unieszkodliwianie poprzez składowanie.

Gospodarka odpadami na terenie gminy Przytyk w 2007 roku przedstawiała się następująco (ilości w Mg):

- przekazane na składowisko - 92,21 Mg
- wykorzystane gospodarczo - 105,48 Mg

Na terenie gminy Przytyk procesom odzysku poddano w 2007 roku 105,48 Mg odpadów komunalnych, co stanowiło 53,3% ich zebranej ilości. Odpady przekazywane są do firm, które zajmują się ich przetwarzaniem: EKO-SAM Recykling w Tursku, Elana-Pet w Toruniu, PSiPSW Mazowsze w Bochni, PPH Rolls we Włocławku, Stora Enso Recykling w Warszawie, Huta Szkła gospodarczego w Wiązowej, Recykling Centrum w Jarosławiu, złompol w Tarcynie oraz PPUH „Radkom” w Radomiu.

Na terenie gminy Przytyk unieszkodliwianiu poprzez składowanie poddano w 2007 roku 92,21 Mg odpadów, co stanowiło 46,7% zebranej ilości. Odpady z gminy Przytyk wywożone są na składowisko Urbanów gmina Jedlińsk oraz na składowisko PPUH „Radkom” w Radomiu - Wincentowie. Składowisko Urbanów jest składowiskiem międzygminnym dla gmin powiatu radomskiego zrzeszonych w Związku Gmin Radomka, tj. Jedlińsk, Przytyk, Zakrzew oraz gmina Jastrzębia. Właścicielem składowiska jest Gmina Jedlińsk, a zarządzającym Zakład Gospodarki Komunalnej Jedlińsk.

Z uwagi na fakt, że jedynie niewielka część wytwarzanych odpadów jest zbierana w sposób zorganizowany można przypuszczać, że odpady deponowane są na tzw. „dzikich” wysypiskach. W 2007 roku w wyniku akcji sprzątnięcia odpadów z terenu gminy zebrano 30,74 Mg odpadów (m.in. z rowów przydrożnych i lasów).

Na terenie gminy Przytyk funkcjonują dwa podmioty prowadzące działalność w zakresie odzysku odpadów. Ich wykaz przedstawia poniższa tabela:

Tabela 16. Przedsiębiorcy posiadający decyzję Starosty Radomskiego na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów w instalacjach, prowadzący działalność na terenie gminy Przytyk

Lp.	Nazwa zakładu i adres	Rodzaje odpadów	Ilość w Mg/rok	Metoda odzysku
1	PPHU „EKO-SAM RECYKLING” Tursk 4	tworzywa sztuczne 15 01 02	1500	R3

	26 – 806 Stara Błotnica Sortownia odpadów w Woli Kaszewskiej			
2	Przerób Betonu Robert Beldowski 26 – 650 Przytyk, Podgajek ul. Kwiatowa 7	10 01 01	2600	R14

Gmina Przytyk posiadała własne składowisko w Przytyku - Psińcu o powierzchni 0,2 ha. Składowisko to zostało zamknięte i rekultywowane. Rekultywację zakończono w grudniu 2003r., a jej koszt wyniósł 15 764zł.

Tabela 17. Wykaz nieczynnych składowisk odpadów na terenie gminy Przytyk

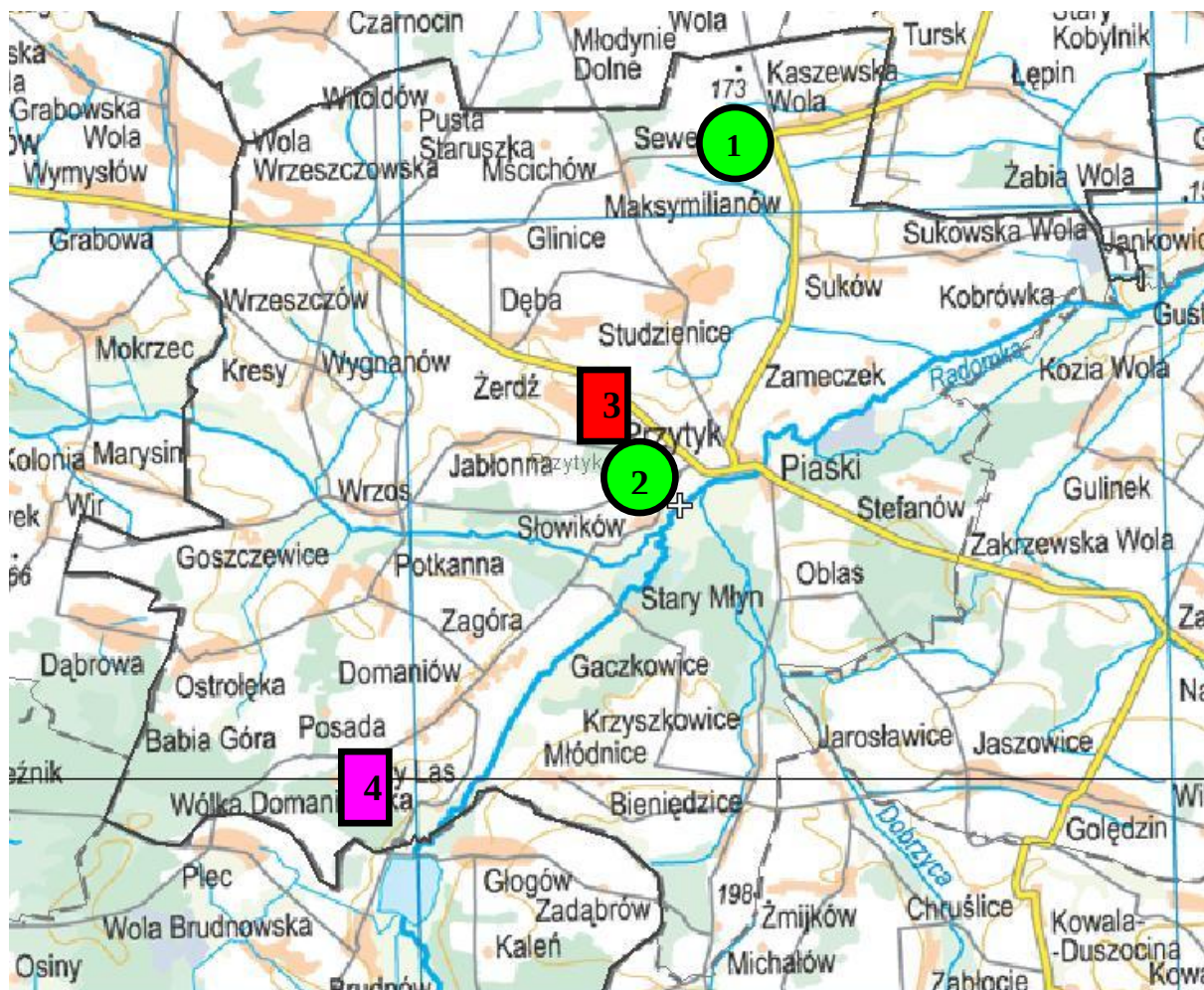
Nazwa	Lokalizacja	Data zamknięcia	Data zakończenia prac rekultywacyjnych
Składowisko odpadów komunalnych	Przytyk	29.02.2000r.	31.12.2003r.

Ponadto, na terenie gminy zlokalizowany był mogilnik, w którym składowane były przeterminowane środki ochrony roślin. Mogilnik znajdował się w miejscowości Duży Las, na działce o numerze 214, stanowiącej własność Lasów Państwowych. Na powierzchni ok. 400m² znajdowało się około 80 sztuk zbiorników zbudowanych z 3-5 kręgów betonowych o średnicy ok. 160cm. Mogilnik powstał prawdopodobnie w latach 1960, a zamknięty został w 1983r. W mogilniku zostało złożonych ok. 40-45 Mg przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań. Obiekt położony był wokół kompleksu leśnego. Mogilnik zlokalizowany był w odległości ok. 1,5 km od rzeki Radomki i mógł stanowić potencjalne źródło zanieczyszczenia wody. Właścicielem obiektu był Wojewódzki Związek Gminnych Spółdzielni; potem nadzór nad obiektem sprawowała gmina Przytyk.

Mogilnik ten zlikwidowano w grudniu 2006 roku. Źródłami finansowania likwidacji obiektu były Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Fundusz Leśny. Zakres likwidacji mogilnika w Dużym Lesie obejmował:

- otwarcie zbiorników betonowych, wydobywanie odpadów o kodzie 020108*, zapakowanie odpadów do atestowanych pojemników, przetransportowanie do miejsca unieszkodliwienia oraz ich termiczne unieszkodliwienie w spalarni posiadającej stosowane zezwolenie,
- wydobywanie zbiorników betonowych o kodzie 170106*, ich rozkruszenie i unieszkodliwienie,
- wydobywanie zanieczyszczonego gruntu o kodzie 170503* i jego unieszkodliwienie,
- wykonanie badań gruntu z terenu mogilnika (15 szt.) i wody z istniejących piezometrów (4 szt.) na zawartość pestycydów,
- wypełnienie czystą ziemią miejsc po usunięciu odpadów niebezpiecznych i wyrównanie terenu,
- wykonanie dokumentacji końcowej.

Łącznie wydobyto i unieszkodliwiono 60,00 Mg przeterminowanych środków ochrony roślin oraz wydobyto do unieszkodliwienia 58,90 Mg ziemi (odpad 170503*). Pozostałe po likwidacji mogilnika konstrukcje betonowe zostały wydobyte, oczyszczone z pozostałości po pestycydach, pokruszone do odpowiedniej wielkości i wywiezione na składowisko odpadów niebezpiecznych w Zgierzu (EKO-BORUTA). Łącznie wydobyto do unieszkodliwienia 130,52 Mg gruzu betonowego (odpad 170106*).

Rysunek 3. Mapa instalacji i obiektów do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów na terenie gminy Prztyk

Legenda:

- 1 – Sortownia odpadów EKO-SAM BIS w Woli Kaszewskiej (patrz: tabela nr 16).
- 2 - Przerób Betonu Robert Beldowski w Prztyku (patrz: tabela 16).
3. Nieczynne składowisko odpadów komunalnych w Prztyku – Psińcu.
4. Zlikwidowany mogilnik w Dużym Lesie.

5.13. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Podsumowując stan aktualnej gospodarki odpadami na terenie gminy Prztyk, można wyróżnić jej mocne i słabe strony.

Mocne strony

- umożliwienie zorganizowanego zbierania i wywozu odpadów komunalnych dla 100% mieszkańców gminy,
- wprowadzone i systematycznie rozwijane selektywne zbieranie odpadów systemem workowym,
- finansowanie przez gminę selektywnej zbiórki odpadów,
- wysoki odsetek odpadów zbieranych selektywnie w strumieniu odpadów zbieranych,
- stosowanie innych, poza składowaniem, sposobów postępowania z odpadami,
- kompostowanie dużej części odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców we własnym zakresie,
- prowadzona systematycznie edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych,
- systematyczna likwidacja „dzikich” wysypisk, także w ramach akcji społecznych (Sprzątanie Świata).

- możliwość korzystania z obiektów i instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów (sortownie, kompostownie, składowiska), położonych poza terenem gminy,
- likwidacja mogilnika w Dużym Lesie,
- zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów komunalnych,
- wykonana inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.

Słabe strony

- duża część mieszkańców gminy w dalszym ciągu nie ma podpisanych umów z podmiotami uprawnionymi do odbierania odpadów komunalnych,
- bardzo mała ilość odpadów komunalnych zbieranych przez uprawnione podmioty,
- znaczne rozproszenie źródeł powstawania odpadów (zabudowa ekstensywna),
- brak systemów pozyskiwania odpadów niebezpiecznych pochodzących z odpadów komunalnych,
- nie podjęto skutecznych działań mających na celu organizację zbiórki odpadów remontowo – budowlanych oraz odpadów,
- wzrost cen usług spowodowany koniecznością dostosowania się do wymogów obowiązującego prawa,
- powstawanie „dzikich” wysypisk,
- brak informacji o wielu rodzajach wytwarzanych odpadach: np. zawierających azbest, zużytych oponach, wyeksploatowanych pojazdach, zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, itp.
- brak budżetowych środków finansowych na realizację zakładanych celów.

6. Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami

6.1. Prognoza ogólna

Na ilość, jakość i rodzaje odpadów wytwarzanych na terenie gminy Przytyk odpadów wpływa wiele czynników - demograficzne, społeczne, prawne i ekonomiczne.

Liczba mieszkańców gminy Przytyk kształtuje się obecnie na poziomie około 7076 osób. W perspektywie kilku – kilkunastu lat liczba osób zamieszkujących gminę uzależniona będzie głównie od przyrostu naturalnego i skali migracji. Zarówno jeden, jak i drugi wskaźnik są na terenie gminy dodatnie.

Szacuje się, że liczba ludności gminy w 2015 roku wzrośnie w stosunku do 2007 o około 240 osób, co oznaczać będzie wartość 7316 osób zamieszkujących gminę Przytyk.

Zmiany w ilości i jakości odpadów wytwarzanych w gminie w perspektywie czasowej do 2015 roku zależą przede wszystkim od rozwoju poszczególnych gałęzi usług. Prognozuje się dalszy rozwój gospodarczy. Wyższy poziom dochodów będzie wpływał na wzrost ilości wytwarzanych odpadów. Wzrośnie zawartość papieru i tworzyw sztucznych w ogólnym strumieniu odpadów komunalnych. Będzie on jednak równoważony selektywną zbiórką tych odpadów. Zmniejszy się ilość odpadów ulegających biodegradacji.

Nastąpi dalszy wzrost budownictwa mieszkaniowego oraz intensywności prac remontowych, co zaowocuje wzrostem ilości odpadów budowlanych i poremontowych.

Z poprawą warunków życia wzrastać będzie średnia wieku mieszkańców gminy, co spowoduje większe zapotrzebowanie na usługi medyczne. Skutkiem tego będzie wzrost ilości odpadów ze służby zdrowia.

Rozszerzenie kontroli w zakresie gospodarki odpadami oraz doskonalenia metod inspekcji przez upoważnione organy i instytucje spowoduje wykrycie odpadów niewykazywanych obecnie w statystyce.

W wyniku wprowadzenia instrumentów ekonomicznych, a także działań edukacyjnych, wzrośnie ilość selektywnie zbieranych odpadów. W celu obniżenia kosztów usuwania odpadów mieszkańcy chętniej będą zagospodarowywać odpady ulegające biodegradacji we własnym zakresie, kompostując je na swoich posesjach.

Likwidacja dzikich składowisk oraz egzekwowanie zakazu składowania odpadów przez wysokie kary ograniczy „wypływanie” odpadów poza system. Należy jedynie mieć nadzieję, że zbyt wygórowane opłaty nie spowodują odwrotnej tendencji tj. pozbywania się odpadów „na dziko”.

W zakresie transportu ewentualne zmiany dotyczyć będą przede wszystkim:

- jakości sprzętu technicznego (samochodów „śmieciarek”), które podlegają ciągłej ewolucji w kierunku obniżenia jednostkowych kosztów eksploatacji oraz uciążliwości dla mieszkańców i środowiska (obniżenia hałasu i emisji spalin),
- optymalizacji transportu w kierunku zmniejszenia uciążliwości dla ruchu drogowego i mieszkańców oraz poprawienia wskaźników ekonomicznych.

W zakresie technologii odzysku oczekiwany jest rozwój technologii związanych z:

- recyklingiem organicznym odpadów ulegających biodegradacji,
- recyklingiem surowców wtórnych.

W zakresie technologii unieszkodliwiania odpadów:

- stopniowe eliminowanie z systemów gospodarki odpadami składowania odpadów nieprzetworzonych.

W przypadku gminy Przytyk istotnym czynnikiem wpływającym znacząco na sposób prowadzenia gospodarki odpadami będzie uruchomienie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Radomiu, przewidziane na koniec 2008 roku. Rozwiązania technologiczne zakładu warunkować będą sposób zbierania odpadów i dalszego z nimi postępowania.

6.2. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów komunalnych

Podczas prac nad aktualizacją Planu przyjęto 8 letni okres planowania z podziałem na dwie perspektywy czasowe: krótkoterminową (do 2011 roku) i długoterminową (do 2015 roku). Prognozy opracowano dla dwóch horyzontów czasowych: 2011 i 2015 roku.

Za Kpgo 2010 przyjęto następujące założenia:

- wzrost wskaźników ilościowych wytwarzanych odpadów kształtował się będzie na poziomie 5% w okresach 4 letnich, a wskaźniki wytwarzania odpadów wynosić będą: 192 kg/mieszkańca w roku 2011 i 201 kg/mieszkańca w 2015 roku,
- ludność gminy wynosić będzie: 7196 osób w roku 2011 oraz 7316 osób w 2015 roku,
- nastąpi wzrost poziomu zbierania odpadów, w tym selektywnego wydzielania różnych frakcji, co spowoduje zmiany ilości i składu odpadów niesegregowanych; zmniejszy się w nich głównie zawartość papieru, tworzyw, szkła i metali, a także odpadów niebezpiecznych.

Prognozowana ilość odpadów komunalnych wytwarzanych w latach 2011 i 2015 wynosić będzie:

Tabela 18. Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych (Mg) do roku 2015 na terenie gminy Przytyk

Lp.	Rodzaj odpadu	Ilość odpadów w Mg	
		2011	2015
1.	Odpady komunalne segregowane i zbierane selektywnie	276	367
2.	Niesegregowane odpady komunalne:	1032	1027
2-1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	136	156
2-2	Odpady zielone	11	12
2-3	Papier i tektura	158	142
2-4	Odpady wielomateriałowe	81	85
2-5	Tworzywa sztuczne	127	111
2-6	Szkło	104	94
2-7	Metal	49	42
2-8	Odzież, tekstylia	17	18
2-9	Drewno	17	18
2-10	Odpady niebezpieczne	7	8
2-11	Odpady mineralne w tym frakcja popiołowa	325	341
3.	Odpady wielkogabarytowe	73	76
Razem		1381	1470

Prognozuje się, że w roku 2011 wytworzone zostanie 1381 Mg odpadów komunalnych, a w roku 2015 – 1470 Mg.

6.3. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji

Prognozuje się, że w 2011 roku na terenie gminy Przytyk wytworzone zostanie 322 Mg, a w 2015 roku – 328 Mg odpadów ulegających biodegradacji.

6.4. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych

Prognozowana ilość odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych wytwarzanych w latach 2011 i 2015 na terenie gminy Przytyk wynosić będzie:

- do 2011 roku - 7 Mg/rok,
- w okresie 2012 - 2015 rok - 8 Mg/rok.

6.5. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów zawierających azbest

Prognozowane ilości odpadów zawierających azbest będą kształtować się na poziomie:

- do 2011 roku – 220 Mg/rok,
- w okresie 2012 - 2015r. – 215 Mg/rok.

6.6. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Ilość wytworzonych odpadów uzależniona jest od rozwoju lub recesji w poszczególnych sektorach gospodarki, a w szczególności w budownictwie, drogownictwie i kolejnictwie. Prognozuje się następujący wzrost ilości wytwarzanych odpadów:

- do 2011 roku – 70 Mg/rok,
- w okresie 2012 - 2015r. - 80 Mg/rok.

6.7. Prognoza ilości wytwarzanych odpadów opakowaniowych

Z uwagi na postęp technologiczny, jaki dokonał się w zakresie wytwarzania materiałów opakowaniowych i opakowań, polegający na znacznym obniżeniu ich masy, a także ze względu na konieczność przeprowadzania przez przedsiębiorców redukcji masy opakowań w systemach pakowania towarów (redukcja u źródła zgodnie z normą PN-EN 13428:2005 (U) Opakowania - Wymagania dotyczące wytwarzania i składu - Zapobieganie poprzez redukcję u źródła) do roku 2015 nie przewiduje się znaczącego wzrostu masy odpadów opakowaniowych. Prognozy zużycia poszczególnych grup opakowań nie wskazują na potencjalne zmiany struktury odpadów opakowaniowych. Do roku 2015 dominującymi z uwagi na masę, będą odpady z tektury i papieru, odpady ze szkła oraz odpady z tworzyw sztucznych. Wzrośnie natomiast ilość odpadów zbieranych – zarówno przez organizacje odzysku, jak też pozyskiwanych w wyniku selektywnej zbiorki z gospodarstw domowych.

6.8. Prognoza ilości wytwarzanych osadów ściekowych

W efekcie rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz budowy, rozbudowy bądź modernizacji obiektów do oczyszczania ścieków ulegnie zmianie ilość wytwarzanych osadów ściekowych. W pierwszym okresie modernizacji i rozbudowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków (do roku 2010) ilość osadów nie powinna ulec zmianie – ewentualny przyrost ilości oczyszczanych ścieków będzie równoważony przez zmianę technologii przerobu osadów (fermentacja, zagęszczanie, odwadnianie), co skutkować będzie zwiększeniem stopnia odwodnienia osadów, a przez to zmniejszeniem ich masy. Docelowo, w roku 2015 ilość wytwarzanych osadów ściekowych wynosić będzie 25 Mg (osady o zawartości ok. 20 - 25% suchej masy).

7. Przyjęte cele w gospodarce odpadami komunalnymi

7.1. Odpady komunalne

Wytwarzając cele w gospodarce odpadami kierowano się strategią wyznaczoną w Polityce Ekologicznej Państwa (PEP), a także wytycznymi zawartymi w Krajowym planie gospodarki odpadami 2010, Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 oraz Planem gospodarki odpadami dla powiatu radomskiego na lata 2008 – 2015 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015.

Cele krótkookresowe 2009 - 2012

1. Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych.

2. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Przytyk w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami.
3. Objęcie wszystkich mieszkańców gminy Przytyk (najpóźniej do końca 2009 roku) systemem selektywnego zbierania odpadów w zakresie:
 - odpadów zielonych,
 - papieru i tektury,
 - odpadów opakowaniowych ze szkła,
 - tworzyw sztucznych i metali,
 - odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów),
 - odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano – remontowych.
4. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia do 2011 roku odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 45%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 20%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, recykling 55% - 80%.
5. Ograniczenie kierowania na składowiska odpadów niesegregowanych i nieprzetworzonych.
6. Skierowanie w roku 2011 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
7. Eliminacja nielegalnego składowania odpadów.
8. Współorganizowanie i uczestnictwo w strukturach ponadgminnych – Radomskim Regionalnym Obszarze Gospodarki Odpadami oraz w innych związkach ponadlokalnych, w których zakres wchodzi działania związane z gospodarką odpadami.

Cele długookresowe 2013-2016

1. Kontynuacja działań zmierzających do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów.
2. Kontynuacja działań na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Przytyk.
3. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia do 2015 roku odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 65%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 35%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, recykling 55% - 80% ilości wytworzonej.
4. Wspieranie rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi.
5. Skierowanie w roku 2015 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 44% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
6. Wspieranie działań zmierzających do składowania tylko odpadów przetworzonych (balastowych).
7. Wspieranie działań w zakresie zmniejszania masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku.

7.2. Odpady zawierające azbest

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przytyk zgodnie z przyjętym Programem usuwania wyrobów zawierających azbest.

2. Zapobieganie szkodliwemu oddziaływaniu azbestu na środowisko.
 3. Przestrzeganie warunków oraz norm postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.
- 7.3. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

1. Rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontu, budowy obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku, aby osiągnąć 54% w roku 2011

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontu, budowy obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku - 70% w roku 2015.

7.4. Odpady opakowaniowe

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

1. Nasilenie działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów.
2. Wdrażanie systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz zwiększenie efektywności istniejących systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych.
3. Współpraca z organizacjami odzysku oraz innymi jednostkami administracyjnymi w celu wspólnego wdrażania i rozwoju systemów zbierania odpadów opakowaniowych.

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Kontynuacja działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów
2. Doskonalenie funkcjonowania systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych

7.5. Komunalne osady ściekowe

Cele krótkookresowe 2009 – 2012

Cele długookresowe 2013 – 2016

1. Zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska.
2. Objęcie monitoringiem wszystkich oczyszczalni ścieków w gminie, w zakresie wytwarzania osadów ściekowych, sposobów postępowania z nimi oraz realizacji przez oczyszczalnie ścieków obowiązku prowadzenia badań fizyczno-chemicznych i sanitarno - biologicznych osadów

8. System gospodarowania odpadami i zadania strategiczne na okres co najmniej 8 lat

8.1. Odpady komunalne

8.1.1. Założenia ogólne

Zaproponowany system gospodarki odpadami na terenie gminy Przytyk na lata 2009 – 2016 jest kontynuacją modelu przyjętego w pierwszej edycji Planu gospodarki odpadami i wdrażanego przez ostatnie cztery lata.

Na terenie gminy obowiązywać będzie następująca hierarchia działań:

- po pierwsze: zapobieganie powstawaniu odpadów lub ograniczanie ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływaniu na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- po drugie: zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, jeżeli nie udało się zapobiec powstaniu odpadów,
- po trzecie: zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienia odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

8.1.2. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów i ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko

W celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy Przytyk podjęte zostaną następujące działania:

- edukacja społeczna prowadzona w celu zachęcenia do ograniczenia ilości odpadów, poprzez m.in.. popularyzację ograniczania postaw konsumpcyjnych,
- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Przytyk przykładowych zaleceń dotyczących zapobieganiu powstawania odpadów,
- stosowanie kryteriów ekologicznych przy przetargach finansowanych ze środków publicznych.

Na poziomie krajowym opracowano i wdrożono „Krajowy plan działań w zakresie zielonych zamówień publicznych na lata 2007 – 2009”, który porusza kwestie dotyczące uwzględnienia aspektów ekologicznych w procedurach przetargowych. Zielone zamówienia publiczne oznaczają politykę, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych. Definicja ta obejmuje sytuacje, gdy zamawiający uwzględnia jeden lub więcej czynników środowiskowych na takich etapach procedury przetargowej jak: określenie potrzeb, zdefiniowanie przedmiotu zamówienia, sformułowanie specyfikacji technicznych, wybór kryteriów udzielenia zamówienia lub sposobu wykonania zamówienia, kwalifikacji wykonawców oraz wybór najkorzystniejszej oferty za pomocą środowiskowych kryteriów oceny ofert.

Instytucja zamawiająca może określić w specyfikacji technicznej jako wymóg lub w kryteriach oceny oferty jako dodatkowe punkty dla określonych działalności gospodarczej przykładowe elementy: wykorzystanie materiałów lub produktów pochodzących z odzysku, wykorzystanie technologii, w wyniku której wytworzona zostanie mniejsza ilość odpadów, sposoby zagospodarowania wytworzonych odpadów, itp.

Na poziomie gminy celowe jest ustalenie procedur służących identyfikacji produktów i usług spełniających cele polityki „zielonych” zamówień publicznych oraz opracowanie systemu szkoleń i informacji dla różnych grup osób zajmujących się zamówieniami publicznymi (opracowujących kryteria dla produktów i usług, odpowiedzialnych za wybór wykonawcy oraz korzystających z produktów i usług).

W celu upowszechniania informacji nt. zielonych zamówień publicznych Urząd Zamówień Publicznych wydzielił na swojej stronie internetowej specjalny link - „Zielone zamówienia” (www.uzp.gov.pl → [Zielone zamówienia](#)).

Jednym z działań skutkujących minimalizacją wytwarzania odpadów jest wielokrotne wykorzystanie produktów w tym samym lub w innym celu niż pierwotne, bez potrzeby ich przetwarzania. Oprócz zmniejszenia ilości powstających odpadów oraz pozwoli to oszczędzać energię, której użycie byłoby konieczne do przetworzenia tego produktu lub wyprodukowaniu nowego.

W dalszej perspektywie zastosowane zostaną instrumenty finansowe, np. podwyższenie opłat za odbieranie odpadów dla mieszkańców, którzy nie prowadzą selektywnej zbiórki lub uzależnienie kosztów usuwania odpadów od ich ilości.

8.1.3. Zbieranie odpadów komunalnych

8.1.3.1. Założenia ogólne

Obowiązek zbierania i pozbywania się odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie nieruchomości spoczywa na jej właścicielach. Obowiązek ten jest realizowany za pośrednictwem przedsiębiorców uprawnionych do prowadzenia działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów komunalnych na podstawie zawartej umowy.

Z przedstawionego opisu stanu aktualnego gospodarki odpadami wynika, że na terenie gminy występuje generalnie jeden typ zabudowy, nieznacznie zróżnicowany na zabudowę zagrodową i jednorodziną. W związku z powyższym, proponowany system gromadzenia i dalszego zagospodarowania odpadów od mieszkańców nie zakłada zróżnicowania zbiórki odpadów w zależności od rodzaju zabudowy. Mieszkańcy nielicznych budynków wielorodzinnych zostaną włączeni do systemu zaproponowanego dla zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej.

Proponowany system zbierania odpadów na terenie gminy Przytyk obejmuje:

- kontynuację zbierania odpadów zmieszanych na dotychczasowych zasadach, prowadzonego przez uprawnionych przedsiębiorców,
- kontynuację selektywnego zbierania odpadów (papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, szkło białe i kolorowe), które odbywać się będzie poprzez zbieranie selektywne „u źródła” metodą wieloworkową (po jednym worku na każdą frakcję), prowadzone przez uprawnionych przedsiębiorców,

- selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji, w tym odpadów zielonych z terenów zieleni urządzonej,
- wdrożenie dodatkowego zbierania odpadów:
 - wielkogabarytowych,
 - budowlanych i poremontowych,
 - niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (w tym co najmniej: baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów, świetlówek).

Sposób zbierania wymienionych rodzajów odpadów przedstawiony został w osobnych rozdziałach: 8.14, 8.15 i 8.1.6.

8.1.3.2. Urządzenia do zbierania odpadów

Urządzenia przewidziane do zbierania odpadów na terenie gminy Przytyk to:

1. kosze uliczne;
2. worki z tworzyw sztucznych w odpowiednich kolorach (po jednym na szkło białe i kolorowe, tworzywa sztuczne, metale i makulaturę oraz worek na pozostałe odpady);
3. pojemniki typu biotainer lub worki z surowców ulegających biodegradacji do zbierania odpadów ulegających biodegradacji,
4. kontenery przeznaczone na odpady budowlane.

Zasady rozmieszczania i konserwacji urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów są następujące:

1. Podczas lokalizowania miejsc gromadzenia odpadów komunalnych należy uwzględniać przepisy § 22 i § 23 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002r. Nr 75, poz. 690).
2. Na terenie nieruchomości worki z wyselekcjonowanymi odpadami należy ustawiać w miejscu wyodrębnionym, dostępnym dla pracowników podmiotu uprawnionego bez konieczności otwierania wejścia na teren nieruchomości lub, gdy takiej możliwości nie ma, należy wystawiać je w dniu odbioru, zgodnie z harmonogramem, na chodnik lub ulicę przed wejściem na teren nieruchomości; dopuszcza się także wjazd na teren nieruchomości pojazdów podmiotu uprawnionego w celu odbioru odpadów.
3. Worki z odpadami powinny być zostawione na terenie nieruchomości, w miejscu widocznym, trwale oznaczonym, na wyrównanej, w miarę potrzeb utwardzonej powierzchni, zabezpieczonej przed zbieraniem się na niej wody i błota.

Zabrania się gromadzenia w workach na odpady komunalne śniegu, lodu, gruzu, gorącego popiołu, żużla, szlamów, substancji toksycznych, żrących, wybuchowych, przeterminowanych leków, zużytych olejów, resztek farb, rozpuszczalników, lakierów i innych odpadów niebezpiecznych oraz odpadów z działalności gospodarczej.

Do worków białych na papier, tekturę opakowaniową i nie opakowaniową zabrania się wrzucać:

- opakowania z zawartością, np. żywnością, wapnem, cementem,
- kalką techniczną,
- prospekty, foliowane i lakierowane katalogi.
- Do worków zielonych na opakowania szklane zabrania się wrzucać:
 - ceramikę (porcelana, naczynia typu arco, talerze, doniczki),
 - lustra,
 - szklane opakowania farmaceutyczne i chemiczne z pozostałościami zawartości,
 - szkło budowlane (szyby okienne, szkło zbrojone),
 - szyby samochodowe.

Do worków żółtych na opakowania z tworzyw sztucznych zabrania się wrzucać:

- tworzywa sztuczne pochodzenia medycznego, mokre folie,

- opakowania i butelki po olejach i smarach, puszki i pojemniki po farbach i lakierach,
- opakowania po środkach chwasto- i owadobójczych.

8.1.3.3. Selektywne zbieranie odpadów

Selektywną zbiórką objęte są odpady, których wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych jest zasadne ze względów ochrony środowiska lub ekonomicznych z uwzględnieniem celów i zasad postępowania określonych przez obowiązujące prawo i dokumenty planistyczne, w tym Kpgo 2010 i WPGO 2007 – 2015, a także przez regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie Przytyk. Dla odpadów opakowaniowych zastosowanie ma rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami opakowaniowymi (Dz.U. Nr 219, poz. 1858 z dnia 31 października 2005r.).

Zakłada się, że mieszkańcy gminy posiadają już podstawową wiedzę dotyczącą segregacji, gdyż od 2000 roku na terenie gminy prowadzone jest selektywne zbieranie odpadów metodą workową oraz prowadzona jest edukacja ekologiczna uwzględniająca gospodarkę odpadami.

Zbieranie selektywne odpadów o charakterze surowcowym (papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, szkło białe i kolorowe) odbywać się będzie poprzez zbieranie selektywne "u źródła" metodą wieloworkową (po jednym worku na każdą frakcję). Każda posesja zostanie wyposażona w zestaw kolorowych worków polietylenowych PEHD do zbiórki surowców odpadowych. System polega na gromadzeniu odrębnie poszczególnych frakcji surowców wtórnych (szkło, papier, tworzywa sztuczne, metale). Pozostałe odpady nie-segregowane będą gromadzone w osobnym worku.

Worki do zbiórki będą odpowiednio oznakowane oraz będą posiadać kolorystykę:

- żółty – na odpady z tworzyw sztucznych,
- zielony – na odpady ze szkła.
- biały – na odpady z papieru i tektury,
- niebieski – na metale.

Wprowadzone zostanie selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji, opisane w dalszej części Planu.

Ponadto, na terenie gminy selektywnym zbieraniem objęte zostaną następujące odpady:

- wielkogabarytowe,
- budowlane i poremontowe,
- niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych (w tym co najmniej: baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów, świetlówek).

System zbierania wymienionych odpadów przedstawiono w rozdziałach

Worki do selektywnej zbiórki posiadać będą odpowiednie oznakowanie.

8.1.4. Odpady ulegające biodegradacji oraz plan redukcji kierowania ich na składowiska

Ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania powinny wynosić:

- do 31 grudnia 2011r. - 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku,
- do 31 grudnia 2015r. - 44% (wagowo) całkowitej ilości odpadów ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku.

Ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku na terenie gminy Przytyk wyznaczono na poziomie 333 Mg.

Łączna ilość odpadów ulegających biodegradacji wytworzona w 2007 roku na terenie gminy wynosiła 407 Mg. Prognozuje się, że w 2011 roku na terenie gminy Przytyk wytworzone zostanie 322 Mg, a w 2015 roku – 328 Mg odpadów ulegających biodegradacji.

Założenia dla ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w poszczególnych latach zawiera poniższa tabela.

Tabela 19. Cele w zakresie ograniczania ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania do roku 2015 na terenie gminy Przytyk

Wyszczególnienie/Lata		1995	2011	2015
Łączna ilość odpadów ulegających biodegradacji w Mg		333	322	328
Dopuszczalna ilość odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie	w odniesieniu do ilości bazowej z 1995 roku w%	100%	63%	44%
	w wielkościach bezwzględnych w Mg	-	210	146
Wymagana ilość odpadów ulegających biodegradacji podlegających odzyskowi lub unieszkodliwianiu (z wyłączeniem składowania) w Mg		-	112	182

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2011 konieczny będzie odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) 112 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Dopuszczalne składowanie odpadów ulegających biodegradacji nie może przekroczyć 210 Mg.

W roku 2015 konieczny będzie odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) 182 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Dopuszczalne składowanie odpadów ulegających biodegradacji nie może przekroczyć 146 Mg.

8.1.5. Odpady ulegające biodegradacji gromadzone będą w następujący sposób:

- właściciel nieruchomości zobowiązany jest wyposażyć ją w odrębny worek lub pojemnik i tam je gromadzić, po zgłoszeniu podmiotowi uprawnionemu i zapisaniu tego faktu w umowie. Do gromadzenia odpadów zielonych z ogródków przydomowych (trawa, gałęzie, chwasty, itp.) będą także stosowane specjalne worki z materiałów ulegających biodegradacji, odbieranych podobnie jak odpady surowcowe według ustalonego wcześniej harmonogramu.
- właściciel nieruchomości może poddawać odpady ulegające biodegradacji odzyskowi w przydomowym kompostowniku, po złożeniu odpowiedniego oświadczenia.

Dla gromadzenia odpadów ulegających biodegradacji przewiduje się używanie specjalnych pojemników na bioodpady – tzw. biotainerów o pojemności 240 i 140 litrów lub worków z tworzyw sztucznych.

Dla przekonania mieszkańców do indywidualnego kompostowania odpadów ulegających biodegradacji, podjęta została akcja informacyjno-edukacyjna, która będzie kontynuowana w następnych latach.

Odpady ulegające biodegradacji będą kierowane do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami, którego funkcje będzie pełnił Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie. Do chwili uruchomienia ZUOK w Radomiu, odpady ulegające biodegradacji kierowane będą do funkcjonującej kompostowni odpadów firmy PPUH „Radkom” Sp. z o.o. przy ul. Witosa 76.

Celem dalszego zwiększenia odzysku odpadów ulegających biodegradacji podjęte zostaną następujące działania:

- przekazywanie odpadów zmieszanych, z których wyselekcjonowano odpady użyteczne do odzysku lub unieszkodliwiania termicznego,
- zwiększenie ponad minimalne zakładane lub wymagane poziomów odzysku opakowań z papieru i tektury, papieru i tektury nieopakowaniowej.

Odpady wielkogabarytowe

Na terenie gminy w 2007 roku wytworzono (według wskaźników) 70 Mg odpadów wielkogabarytowych. Zakłada się rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu:

- 2011 rok - 45%,
- 2015 rok - 65%.

W roku 2011 wytwarzanych będzie na terenie gminy 73 Mg odpadów wielkogabarytowych, co oznacza konieczność poddania procesom odzysku, w tym recyklingu - 33 Mg tych odpadów.

W roku 2015 wytwarzanych będzie 76 Mg odpadów wielkogabarytowych, a konieczne będzie poddanie procesom odzysku, w tym recyklingu 49 Mg tych odpadów.

Odpady wielkogabarytowe nie wymagają specjalnych urządzeń do zbierania, należy wystawiać je na chodnik przed wejściem do nieruchomości lub na miejsce wyznaczone do tego celu przez zarządcę nieruchomości, w terminie przewidzianym harmonogramem, z którego odbierane są przez podmiot uprawniony, z którym właściciel podpisał umowę. Odpady gromadzone będą w sposób nie utrudniający korzystania z nieruchomości i nie naruszający estetyki miejsc służących do użytku publicznego, umożliwiając swobodny dostęp podmiotowi uprawnionemu, nie wcześniej niż 24 godziny przed wyznaczonym terminem odbioru.

Proponuje się następujące uzupełniające sposoby zbierania odpadów wielkogabarytowych:

- odbiór odpadów po zgłoszeniu telefonicznym przez podmioty posiadające stosowne zezwolenia na odbiór odpadów, za opłatą pokrywającą koszty transportu, odzysku i unieszkodliwienia,
- bezpośredni odbiór przez producentów na zasadzie wymiany zużytego sprzętu na nowy (dotyczy sprzętu elektronicznego oraz sprzętu AGD i RTV).

Odpady wielkogabarytowe przewożone będą do funkcjonujących w ramach Regionalnego Obszaru Gospodarki Odpadami obiektów i instalacji, gdzie nastąpi ich wtórne sortowanie, konfekcjonowanie i demontowanie. Instalacja taka funkcjonować będzie w ramach Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie.

8.1.6. Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych

Szacuje się, że ilość odpadów niebezpiecznych w ogólnym strumieniu odpadów wynosiła w 2007 roku 6,5 Mg. Odpady te, ze względu na duże zagrożenie, jakie stwarzają dla środowiska powinny być zbierane oddzielnie.

Podstawowe zasady organizacji systemu wydzielenia i zbierania odpadów niebezpiecznych są następujące:

- rozdzielenie w maksymalnym stopniu odpadów według rodzajów, rodzajów opakowań lub stopnia stwarzanego zagrożenia,
- maksymalne ograniczenie przedostawania się do strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych innych niż komunalne.

Docelowo wydzielane będą następujące rodzaje odpadów niebezpiecznych, wytwarzane w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych:

- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne elementy lub niebezpieczne substancje, w tym odpady zawierające rtęć - lampy rtęciowe, termometry, niektóre rodzaje przetłaczni-ków,
- pozostałości farb i lakierów oraz opakowania po nich,
- rozpuszczalniki organiczne, w tym chlorowcoorganiczne,
- odpady zawierające inne rozpuszczalniki oraz substancje chemiczne służące do wywabiania plam, środki czyszczące,
- środki do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich,
- opakowania po środkach do dezynfekcji i dezynsekcji wraz z pozostałościami,
- odpady zawierające oleje (filtry oleju, czyściwo, szlamy zaolejone itp.),
- smary, środki do konserwacji metali,
- odczynniki chemiczne np. fotograficzne,
- przeterminowane i niewykorzystane leki,
- aerozole i opakowania po nich.

Odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych zbierane będą w następujący sposób:

- w pojemnikach „u źródła” – odbieranych przez podmioty posiadające stosowne uprawnienia (tylko dla niektórych rodzajów odpadów niebezpiecznych),
- w wyznaczonych placówkach oświatowych (szkoły, przedszkola), urzędach, aptekach, ośrodkach zdrowia i sklepach z branży chemicznej, elektronicznej, stacjach obsługi pojazdów, stacjach benzynowych, zakładach fotograficznych.

Zbieranie poprzez obiekty handlowe, obiekty użyteczności publicznej i instytucje polega na zawarciu porozumienia pomiędzy gminą a tymi podmiotami w celu przyjmowania przez te placówki i przetrzymywania do momentu odbioru przez specjalistyczny pojazd różnych rodzajów odpadów niebezpiecznych.

Pojemniki przeznaczone do gromadzenia odpadów niebezpiecznych będą zamykane, szczelne, oznakowane oraz nadzorowane (aby nie zostały uszkodzone, a odpady zgromadzone w nich nie spowodowały zanieczyszczenia środowiska). Prowadzony będzie nadzór w zakresie uszkodzeń pojemników. Ponadto, przeprowadzona zostanie akcja informacyjna dla mieszkańców oraz informowanie społeczeństwa o miejscach lokalizacji pojemników i częstotliwości wywozu odpadów niebezpiecznych zgromadzonych w pojemnikach.

Dodatkowo, wydzielanie tych odpadów z odpadów mieszanych nastąpi w ciągu technologicznym zakładów unieszkodliwiania odpadów, do jakich trafią w przyszłości odpady z terenu gminy Przytyk.

Poniżej przedstawiono szczegółowe propozycje gromadzenia wybranych rodzajów odpadów niebezpiecznych, występujących z dużą częstotliwością w strumieniu odpadów komunalnych.

Baterie

Baterie wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych będą gromadzone:

- w punktach sprzedaży detalicznej - ten sposób zbiórki wymaga uzgodnienia władz gminnych z właścicielami punktów co do sposobów przyjmowania i odbioru zużytych baterii. Pojemniki rozstawione będą we wszystkich dużych sklepach, jak również we wszystkich sklepach RTV i AGD,
- w placówkach oświatowych i administracji publicznej w specjalnych pojemnikach do zbiórki baterii. Zbiórka taka przynosi największe efekty, zarówno edukacyjne jak i ekologiczne. W powiązaniu z programami edukacyjnymi dostarczającymi przez organizacje odzysku można prowadzić ukierunkowaną edukację ekologiczną i zachęcać dzieci i młodzież do zachowań proekologicznych.

Zbiórka będzie prowadzona we współpracy z organizacjami odzysku. Organizacje dostarczają i ustawiają pojemniki, jak również obsługują je za symboliczną opłatą lub bezpłatnie.

Akumulatory

Zbieranie zużytych akumulatorów odbywać się będzie następująco:

- na stacjach paliw,
- przez punkty sprzedaży przy zakupie nowego akumulatora, od nabywcy nie jest wówczas pobierana opłata depozytowa,
- przez stacje demontażu,
- na stacjach obsługi pojazdów.

Przeterminowane leki

Przeterminowane leki gromadzone będą w pojemnikach ustawionych w aptekach i ośrodkach opieki zdrowotnej. System rozwijany będzie wraz z powstawaniem nowych obiektów na terenie gminy, w których można ustawić pojemniki do zbiórki tego rodzaju odpadów. System przeznaczony będzie dla mieszkańców, a nie dla właścicieli aptek, których obowiązkiem jest posiadanie ważnych umów z uprawnionymi przedsiębiorcami na odbiór odpadów farmaceutycznych z ich placówek.

Zużyte źródła światła zawierające substancje niebezpieczne (światłówki)

Gromadzeniem i odbiorem świetlówek będą zajmować się:

- urzędy i instytucje,
- wyspecjalizowane podmioty, posiadające stosowne uprawnienia na zbieranie i transport odpadów tego typu.

Podmiotami prowadzące zbieranie i unieszkodliwianie odpadów dostarczą specjalne pojemniki i zajmą się ich opróżnianiem. Zorganizowaną zbiórką tych odpadów objęte zostaną instytucje i przedsiębiorcy, w tym m.in.: urzędy, szkoły, jednostki służby zdrowia i opiekuńcze, itp. - wszystkie, w których zainstalowana jest znacząca ilość źródeł światła z lampami wyładowawczymi.

8.1.7. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Wprowadzający sprzęt przeznaczony dla gospodarstw domowych jest obowiązany, z dniem wejścia w życie ustawy, do zorganizowania i sfinansowania odbierania od prowadzących punkty zbierania zużytego sprzę-

tu. Za zbierającego zużyty sprzęt uważa się prowadzącego punkt zbierania zużytego sprzętu, w tym sprzedawcę detalicznego i sprzedawcę hurtowego, oraz gminną jednostkę organizacyjną prowadzącą działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych i przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Zarówno gminna jednostka organizacyjna, jak i przedsiębiorca prowadzący działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych mogą posiadać punkt zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, o ile posiadają zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów. Podmiot prowadzący działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych jest zobowiązany do selektywnego odbierania tych odpadów.

Zgodnie z art. 37 ustawy zbierający zużyty sprzęt jest zobowiązany do selektywnego zbierania zużytego sprzętu oraz do nieodpłatnego przyjmowania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych, czyli od użytkowników indywidualnych. Jednocześnie ustawodawca w art. 38 ustawy określił sposób postępowania z zebrany zużyty sprzęt, czyli nałożył na zbierającego obowiązek przekazania tych odpadów prowadzącemu zakład przetwarzania, wpisanemu do rejestru.

Zabrania się umieszczania zużytego sprzętu łącznie z innymi odpadami; należy organizować odbiór w oparciu o indywidualne umowy z podmiotem uprawnionym - w przypadku zabudowy wielorodzinnej, natomiast w przypadku zabudowy jednorodzinnej należy gromadzić w zorganizowanych punktach zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Zgodnie z Dyrektywą 2002/96/WE dotyczącą zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych określono wymaganą, minimalną ilość zbieranych odpadów elektronicznych na 4 kg/mieszkańca na rok w terminie do 31 grudnia 2008r. (obowiązek nałożony na Państwa Członkowskie Unii Europejskiej poprzez art. 5 ust. 5 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/96/WE z dnia 27 stycznia 2003r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego WEEE).

Gmina ma obowiązek udostępniać mieszkańcom na stronie internetowej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informację o znajdujących się na jej terenie zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych. Informacja ta powinna zawierać:

- nazwę firmy, oznaczenie jej siedziby i adres, imię, nazwisko zbierającego zużyty sprzęt,
- adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w tym punktów sprzedaży sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

8.1.8. Plan zbierania i unieszkodliwiania odpadów zawierających substancje zubożające warstwę ozonową

Sposób postępowania z odpadami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową powinien być zgodny z Ustawą o odpadach (Dz.U. z 2007r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm..) oraz ustawą o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową (Dz.U. z 2004r. Nr 121, poz. 1263, z późn. zm.).

Zbieranie odpadów zawierających substancje zubożające warstwę ozonową z gospodarstw domowych będzie organizowane poprzez:

- selektywne zbieranie odpadów,
- wyspecjalizowane organizacje odzysku, organizujące własne mobilne punkty odbioru odpadów,
- odbieranie zużytych urządzeń w punktach sprzedaży.

Tabela 20. Harmonogram działań w latach 2009 - 2015 w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową

Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna
Organizacja zbierania zużytych urządzeń z gospodarstw domowych	2009-2011	Gmina, Producenci Organizacje odzysku
Monitorowanie osiągnięcia założonych poziomów odzysku i recyklingu urządzeń zawierających CFC i HCFC zapisanych w Rozporządzeniu Rady Ministrów (Dz.U. z 2007r., Nr 109, poz. 752 w sprawie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych)	2009-2014	Urząd Marszałkowski
Kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową	2009-2015	Powiat, Gmina, Producenci

8.1.9. Odpady budowlane i remontowe

Zbieraniem i transportem odpadów budowlanych i remontowych będą zajmować się:

- wytwórcy tych odpadów, np. firmy prowadzące prace remontowe lub budowlane,
- specjalistyczne podmioty zajmujące się zbieraniem odpadów, posiadające zezwolenia na zbieranie i transport.

Gruz budowlany i inne odpady towarzyszące budowie i remontom mieszkań będą usuwane na zasadzie podstawienia przez przedsiębiorstwo wywozowe pojemnika np. KP-7 lub innego na zlecenie i koszt wytwarzającego odpady. Rozwiązanie to jest w zgodzie z jedną z głównych zasad gospodarki odpadami - „zanieczyszczający płaci”. Odpady te będą zbierane na miejscu powstawania w sposób selektywny, umożliwiając ich późniejsze wykorzystanie.

W celu usprawnienia gospodarki odpadami budowlanymi i remontowymi, proponuje się umieszczanie na tablicy w Urzędzie Gminy Przytyk oraz na stronie internetowej gminy ogłoszeń umożliwiających pośrednictwo pomiędzy osobami, które chcą pozbyć się tego typu odpadów, a tymi, którzy aktualnie mają możliwość ich wykorzystania.

Niewielkie ilości odpadów budowlanych będą gromadzone w specjalnych workach (np. o pojemności do 120 l) i przekazywane podmiotowi odbierającemu odpady z nieruchomości.

8.2. Proponowany system zbierania odpadów z innych źródeł ich wytwarzania

Imprezy masowe

Organizatorzy imprezy masowej są zobowiązani do wyposażenia miejsca, na którym ona się odbywa, w jeden pojemnik o pojemności 120 l na 20 osób uczestniczących w imprezie. Organizatorzy imprezy są zobowiązani zawrzeć umowy z podmiotami uprawnionymi na dostarczenie pojemników oraz ich opróżnienie i uprzątnięcie.

Jednostki handlowo-usługowe

Selektywne zbieranie surowców wtórnych pochodzących z opakowań z jednostek handlowo-usługowych zostało wprowadzone od 2002 roku przez wejście w życie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Zgodnie z tą ustawą, na przedsiębiorcy (producencie i importerze) spoczywa obowiązek odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych.

W związku z powyższym na mocy Ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63, poz. 638) jednostki, których powierzchnia handlowa jest większa od 2000m² są zobowiązane do prowadzenia na własny koszt selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych po produktach w opakowaniach, które znajdują się w ich ofercie handlowej. Zbiórka będzie obsługiwana przez firmy wywozowe działające na terenie miasta lub przez organizacje odzysku.

Ponadto, zgodnie z zapisem art. 10 ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych producent i importer substancji chemicznych (które spełniają minimum jeden z poniższych warunków) bardzo toksycznych, toksycznych, rakotwórczych, mutagennych lub niebezpiecznych dla środowiska (określonych w przepisach ustawy o substancjach i preparatach chemicznych), są zobowiązani ustalić kaucję na opakowania jednostkowe tych substancji. W związku z tym są zobowiązani odebrać od sprzedawcy opakowania wielokrotnego użytku i odpady opakowaniowe po tych substancjach.

Mniejsze jednostki handlowe mogą się włączyć do systemu selektywnego zbierania odpadów z gospodarstw domowych na terenie gminy Przytyk, lub wybrać wariant obowiązujący duże podmioty. Odpady niesegregowane będą odbierane na dotychczasowych warunkach.

Instytucje użyteczności publicznej

Skład morfologiczny i właściwości odpadów komunalnych w urzędach administracji publicznej, bankach, instytucjach i biurach wynika z charakteru wykonywanej pracy. W związku z tym w obiektach takich zostaną ustawione pojemniki na wybrane surowce wtórne (papier, tworzywa sztuczne) oraz na pozostałe odpady. Akcja powinna zostać poprzedzona odpowiednią informacją w zakresie zbierania poszczególnych frakcji.

Szkoły i przedszkola

Wdrażanie zasad selektywnego zbierania u dzieci i młodzieży przyczynia się do kształtowania postaw pro-ekologicznych. W szkołach ustawione zostaną pojemniki lub worki na poszczególne rodzaje surowców wtórnych: tworzywa sztuczne (w szczególności butelki PET), puszki aluminiowe i makulatura. Pojemniki lub worki będą tak usytuowane, aby był do nich łatwy dostęp. Ponadto, posiadać będą odpowiednie oznakowanie (w postaci np. naklejek lub napisów), kolor oraz instrukcję, które rodzaje odpadów powinny być do nich wrzucane. Ustawienie pojemników do segregacji poszczególnych frakcji w szkołach zostanie poprzedzone akcją edukacyjną.

Tereny zielone i miejsca o natężonym ruchu wypoczynkowo – rekreacyjnym

W miejscach o natężonym ruchu rekreacyjnym umieszczone zostaną na stelażu worki lub pojemniki o odpowiedniej kolorystyce i oznakowaniu do selektywnego zbierania: papieru, szkła i tworzyw sztucznych.

Przy cmentarzach ustawione będą pojemniki do selektywnego zbierania takich odpadów jak: szkło, tworzywa sztuczne łącznie z metalem. Na terenach zieleni urządzonej ustawione zostaną przy wejściu kosze uliczne.

Służba zdrowia

W ośrodkach zdrowia publicznych i niepublicznych oraz innych podmiotach służby zdrowia wprowadzony zostanie system zbierania odpadów medycznych. Każda placówka tego typu posiadać będzie instrukcję gromadzenia odpadów medycznych. Wprowadzona zostanie również selektywne zbieranie odpadów komunalnych.

8.3. Odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych

Głównym założeniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Przytyk jest zagwarantowanie odzysku lub unieszkodliwiania wszystkich powstających na jej terenie odpadów komunalnych w sposób pozwalający na osiągnięcie założonych celów.

W gospodarce odpadami obowiązuje zasada bliskości. Oznacza to, że odpady komunalne powinny być poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu na obszarze tego województwa, na którym zostały wytworzone, w instalacjach spełniających wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii lub w miejscach najbliższych położonych miejsca ich wytworzenia. Odstępstwo od tej reguły (czyli poddanie odpadów odzyskowi lub unieszkodliwieniu na terenie innego województwa, niż zostały wytworzone) może być jedynie w przypadku, gdy odległość od miejsca wytwarzania odpadów do instalacji przeznaczonej do odzysku lub unieszkodliwiania jest mniejsza niż odległość do instalacji położonej na terenie tego samego województwa. Zabroniony jest odzysk lub unieszkodliwianie odpadów poza instalacjami spełniającymi określone wymagania. Dopuszcza się jedynie na terenach rozproszonej zabudowy jednorodzinnej i terenach rolniczych spalanie powstałych na terenie nieruchomości odpadów roślinnych pochodzących z zabiegów pielęgnacyjnych i upraw pod warunkiem ograniczenia uciążliwości dla korzystających z części nieruchomości służących do wspólnego użytku i nieruchomości sąsiednich.

Ze względów ekonomicznych (uwarunkowanych ilością wytwarzanych na terenie gminy odpadów), jak też możliwości lokalizacyjnych nie jest przewidywane zrealizowanie nowych obiektów i instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów obsługujących jedynie potrzeby gminy Przytyk i powiatu radomskiego. W ślad za rozwiązaniami wskazanymi w Wojewódzkim planie gospodarki odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 - 2015 konieczne jest włączenie gminy Przytyk oraz całego powiatu radomskiego w system regionalny, w ramach którego zaspokojone zostaną podstawowe potrzeby związane z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów wytwarzanych w gminie.

Gmina Przytyk wraz z całym powiatem radomskim przypisana została do Obszaru Radomskiego. Obejmuje on, oprócz powiatu radomskiego, także miasto Radom, powiaty: grójecki, białobrzegi, kozienicki, przysuski, zwoleński, szydlowiecki i lipski. Przynależność gminy do obszaru regionalnego pozwoli na wypełnienie jego potrzeb w zakresie składowania odpadów, segregacji i przetwarzania frakcji organicznej.

Rysunek 4. Proponowane obszary gospodarowania odpadami w ramach Regionalnych Zakładów Gospodarki Odpadami na terenie Województwa Mazowieckiego

W WPGO zaproponowano określone rodzaje i wydajność niezbędnych instalacji dla Radomskiego Regionu Gospodarki Odpadami.

Tabela 21. Rodzaj i wydajność niezbędnych instalacji do odzysku/unieszkodliwiania w Radomskim Regionie Gospodarki Odpadami

Rodzaj instalacji	Wydajność instalacji [Mg/rok] w latach	
	2011	2015
Region radomski		
Łączna ilość odpadów	206 334	213 662
Wydajność istniejących instalacji	13 650	10 000
Wydajność instalacji niezbędnych do realizacji, w tym:	136 000	148 600
Instalacja do termicznego przekształcania	100 000	100 000
Sortownie odpadów „Suchych” z selektywnego zbierania	7 000	7 300
Sortownie odpadów zmieszanych	20 000	30 000
Kompostownie odpadów zielonych	5 000	5 000

Instalacja do demontażu odpadów wielkogabarytowych	4 000	6 300
Wymagania funkcji technologicznych wynikające z założeń w tym z:	2 278	2 486
Założony poziom odzysku odpadów niebezpiecznych	372	673
Założony poziom odzysku zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	2 877	2 867
Unieszkodliwianie odpadów niesegregowanych - składowanie	54 406	52 576

źródło: WPGO 2007-2015

Dla gminy Przytyk, a także dla całego Obszaru Radomskiego, kluczową rolę odgrywać będzie Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie, zarządzany przez PPHU Radkom Sp. z o.o. (zwany także ZUOK). Uruchomienie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych przewidziane jest na koniec 2008 roku. Docelowa (do 2017 roku) przepustowość obiektu wynosi 112 000 Mg odpadów rocznie. W roku 2008 przepustowość wyniesie 91 000 Mg rocznie. W zakładzie przetwarzany będzie cały strumień wytwarzanych w regionie odpadów komunalnych zmieszanych oraz frakcje odpadów zbierane selektywnie. Odpady będą poddawane segregacji oraz przetwarzaniu.

Zakład zlokalizowany został w Radomiu, w dzielnicy Wincentów, w sąsiedztwie terenu, na którym zlokalizowane są obecnie eksploatowane obiekty PPUH RADKOM związane z gospodarką odpadami.

W tabeli poniżej przedstawiono rodzaje i ilości odpadów jakie przewiduje się przyjmować w roku 2008 oraz w roku 2017 (docelowo).

Rodzaje i ilości odpadów jakie przewiduje się przyjmować w roku 2008
oraz w roku 2017 (docelowo)

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn.	Okres eksploatacji	
			2008	2017
1	Łączna ilość odpadów przyjęta do ZUOK	Mg/rok	~91000	~112000
2	Komunalne odpady zmieszane, w tym: 20 03 01: Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	Mg/rok	~83550	~102000
3	Odpady wielkogabarytowe i podobne dostarczane z selektywnej zbiórki, w tym: 20 03 07: Odpady wielkogabarytowe 20 01 23*: Urządzenia zawierające freony 20 01 35*: Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki 20 01 36: Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 15 01 03: Opakowania z drewna 16 02 14: Zużyte urządzenia inne niż wymienione 16 02 09, 16 02 13	Mg/rok	~150	~400
4	Odpady budowlane i podobne dostarczane z selektywnej zbiórki, w tym: 10 12 06: Zużyte formy 10 12 08: Wybrakowane wyroby ceramiczne, cegły, kafle i ceramika budowlana (po przeróbce termicznej) 16 11 04: Okładziny piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów metalurgicznych inne niż wymienione w 16 11 03 16 11 06: Okładziny i piecowe i materiały ogniotrwałe z procesów niemetalurgicznych inne niż wymienione w 16 11 05 17 01 01: Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek		~3400	~4400

	i remontów 17 01 02: Gruz ceglany 17 01 03: Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia 17 01 07: Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06 17 01 80: Usunięte tynki, tapety, okleiny itp. 17 01 81: Odpady z remontów i przebudowy dróg 17 01 82: Inne nie wymienione odpady 17 02 01: Drewno 17 02 02: Szkło 17 02 03: Tworzywa sztuczne 17 03 02: Asfalt inny niż wymieniony w 17 03 01 17 03 80: Odpadowa papa 17 06 04: Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03 17 08 02: Materiały konstrukcyjne zawierające gips inne niż wymienione w 17 08 01			
5	Odpady do produkcji kompostu I jakości, w tym: 20 02 01: Odpady ulegające biodegradacji 20 03 02: Odpady z targowisk 02 01 03: Odpadowa masa roślinna 02 01 07: Odpady z gospodarki leśnej 02 03 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków 02 07 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków 02 03 80: Wytłoki, osady i inne odpady z przetwórstwa produktów roślinnych (z wyłączeniem 02 03 81) 02 07 80: Wytłoki, osady moszczowe i pofermentacyjne, wywary Zakłada się maksymalne udziały odpadów w ogólnej ilości: 02 03 05 i 02 07 05 (łącznie): 10% 02 03 80 i 02 07 80 (łącznie): 20%	Mg/rok	~3900	~5000

Źródło: Koncepcja technologiczna ZUOK

Dla linii produkcji kompostu gorszej jakości i linii przygotowania komponentów do produkcji paliwa z odpadów (RDF), zakłada się jako dodatkowe „źródło zasilania” przyjmowanie również następujących, selektywnie dostarczanych odpadów:

- dla linii produkcji kompostu gorszej jakości:
 - 02 03 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków,
 - 02 07 05: Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków,
 - 02 03 80: Wytłoki, osady i inne odpady z przetwórstwa produktów roślinnych (z wyłączeniem 02 03 81),
 - 02 07 80: Wytłoki, osady moszczowe i pofermentacyjne, wywary,
- dla linii przygotowania komponentów do produkcji RDF:
 - 04 02 09: Odpady materiałowzłożonych (np. tkaniny impregnowane, elastomery, plastomery),
 - 04 02 21: Odpady z nieprzetworzonych włókien syntetycznych,
 - 04 02 22: Odpady z przetworzonych włókien syntetycznych,
 - 12 01 05: Odpady z toczenia i wygładzania tworzyw sztucznych,

- 15 02 03: Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne inne niż wymienione w 150202,
- 17 02 01: Drewno,
- 17 02 03: Tworzywa sztuczne (oprócz PVC),
- 20 01 10: Odzież,
- 20 01 11: Tekstylia,
- 20 01 39: Tworzywa sztuczne.

ZUOK będzie składa się z następujących segmentów technologicznych:

- linia segregacji odpadów zmieszanych oraz z selektywnej zbiórki,
- linia kompostowania frakcji organicznej pochodzącej ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych (produkcja kompostu II lub III jakości),
- linia kompostowania odpadów zielonych i biodegradowalnych zbieranych selektywnie – produkcja kompostu I klasy,
- linia przerobu odpadów wielkogabarytowych i podobnych,
- linia przerobu odpadów budowlanych i podobnych,
- linia przygotowania komponentów do produkcji paliwa z odpadów (RDF).

Strumień odpadów przyjmowanych w ZUOK będzie po zważeniu i ewidencji kierowany do odpowiednich linii technologicznych.

Proces sortowania odpadów

Spośród ok. 91.000 Mg odpadów prognozowanych do przyjęcia w ZUOK około 83.550 Mg (ponad 90%) będzie kierowanych do sortowni odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki. Na linii sortowniczej zlokalizowanej w hali, będzie następował proces rozdziału odpadów – segregacja zarówno mechaniczna jak i manualna na podstawowe strumienie odpadów:

- odpady organiczne kierowane do kompostowania,
- frakcje lekką, która po odpowiednim doczyszczeniu stanowić będzie komponent do produkcji paliwa z odpadów (RDF),
- frakcje surowcowe kierowane do dalszego odzysku poza terenem ZUOK,
- balast kierowany na sąsiadujące z ZUOK składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Linia sortownicza składa się z systemu urządzeń mechanicznych – stacji nadawczych, przenośników transportowych, sit, kabin sortowniczych, separatorów, prasy belującej. Odpowiednie dla pracowników warunki pracy w sortowni zapewnia system wentylacji zarówno kabin sortowniczych jak i innych miejsc obciążonych uciążliwymi zapachami, z których zanieczyszczone powietrze jest kierowane do wykorzystania w kompostowni i dalej na filtr biologiczny.

Proces kompostowania odpadów

Druga podstawowa instalacja ZUOK to kompostownia odpadów w systemie zamkniętym (w hali) w technologii BIOFIX. Odpady organiczne wysortowane mechanicznie w sortowni ze strumienia odpadów komunalnych zmieszanych (ok. 33.470 Mg/rok), kierowane będą poprzez system załadowniczy kompostowni do tuneli kompostujących, gdzie będą poddawane procesowi kompostowania intensywnego. Odpady organiczne złożone w tunelach będą przerzucane mechanicznie za pomocą specjalistycznej przerzucarki – urządzenia, które dzięki specjalnej konstrukcji szynowej będzie poruszało się wzdłuż tuneli. Powstający w tunelach kompost będzie napowietrzany i nawilżany. Jako powietrze procesowe w hali kompostowni wykorzystywane będzie powietrze odciągane z hali sortowni, które po wykorzystaniu w procesie kierowane będzie do oczyszczania na filtrze biologicznym. Po procesie kompostowania intensywnego ustabilizowany kompost będzie kierowany na plac dojrzewania gdzie przez 40 dni będzie okresowo przerzucany za pomocą ładowarki.

W systemie BIOFIX, w wydzielonych tunelach poddawane będą także oddzielnie kompostowaniu odpady zielone i inne odpady ulegające biodegradacji zbierane selektywnie (ok. 3.900 Mg/rok w roku 2008). Cały

proces kompostowania tych odpadów będzie przebiegał w tunelach (zarówno kompostowanie intensywne jak i dojrzewanie).

Proces produkcji komponentów do produkcji paliwa z odpadów (RDF)

Lekka frakcja odpadów zmieszanych oraz inne frakcje odpadów nadające się do unieszkodliwiania termicznego kierowane będą na wydzielony ciąg linii sortowniczej, gdzie po przejściu przez system mechanicznego sortowania (układ separatorów, przenośników), odpady będą belowane na specjalnej prasie zapewniającej oprócz belowania także szczelne owijanie odpadów w folię. Zbelowane odpady będą kierowane na plac magazynowy, skąd będą sukcesywnie kierowane do odbiorców. Prognozy dla roku 2008 zakładały wytworzenie ok. 23.081 Mg komponentów do produkcji paliwa (RDF).

Proces przerobu odpadów wielkogabarytowych

Na linię przerobu odpadów wielkogabarytowych kierowane będą zarówno odpady wydzielone na linii sortowniczej jak i odpady z selektywnej zbiórki. Ilość przerabianych odpadów prognozowana dla roku 2008 to ok. 2500 Mg. Linia została zaprojektowana jako szereg stanowisk do demontażu urządzeń chłodniczych lub sprzętu RTV i AGD. Elementem linii – segmentu przerobu odpadów wielkogabarytowych będzie także rozdrabniarka do tego rodzaju odpadów (np. mebli). Na linii prowadzony będzie podstawowy demontaż urządzeń. Przydatne części urządzeń będą odsprzedawane, natomiast części wymagające specjalistycznych metod unieszkodliwiania lub odzysku będą kierowane do zakładów wyposażonych w odpowiednie instalacje (np. odzysk kineskopów). Na terenie segmentu przewiduje się usuwanie z urządzeń chłodzących oleju kompresorowego wraz z czynnikiem chłodzącym (CFC). Przewiduje się zastosowanie typowego urządzenia do usuwania oleju analogicznego do stosowanego przez autoryzowane punkty serwisowe sprzętu chłodniczego.

Proces przerobu odpadów budowlanych

Odpady budowlane pochodzą z rejonu obsługi ZUOK i ich prognozowana ilość to dla roku 2008 ok. 5.500 Mg. Odpady będą poddawane kruszeniu na specjalistycznej kruszarce oraz frakcjonowaniu, po czym będą kierowane do odsprzedaży, a pozostała część (balast) do zastosowania na składowisku jako warstwa izolacyjna.

Proces technologiczny ZUOK został zaprojektowany tak, aby jako balast na składowisko trafiało nie więcej niż 21% objętości całego strumienia odpadów przyjmowanych do ZUOK (objętościowo). Pozwoli to wydłużyć czas eksploatacji składowiska z ok. 5 lat do 25 – 30, i co istotne do składowania będą kierowane odpady balastowe, przetworzone, pozbawione wydzielonej na sortowni frakcji odpadów ulegających biodegradacji.

Gmina Przytyk zawarła porozumienie międzygminne i podjęła uchwałę nr XI/57/2008r. z dnia 15 lutego 2008r. w sprawie określenia zasad współpracy gminy z Gminą Miasta Radom w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz przystąpienia do Regionalnego Centrum Gospodarki Odpadami w Radomiu. Gmina Miasta Radom zobowiązała się wobec gminy Przytyk do przyjmowania odpadów komunalnych z jej terenu. Odpady będą przyjmowane na instalacje eksploatowane przez PPUH Radkom Sp. z o.o.: składowisko odpadów innych niż komunalne i niebezpieczne oraz do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych. Gmina Przytyk może korzystać również z Rotacyjnego Magazynu Odpadów Niebezpiecznych i innych niż Niebezpieczne oraz punktu zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Uchwała stanowi załącznik do niniejszego Planu.

Odpady niebezpieczne

Z WPGO 2007 – 2015 wynika, że ze względu na ilość poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych takich jak przeterminowane leki, baterie, akumulatory, środki ochrony roślin i ich opakowania, farby, tusze, rozpuszczalniki, drewno zawierające substancje niebezpieczne nie ma uzasadnienia budowa wielofunkcyjnej instalacji do ich unieszkodliwiania na terenie Województwa Mazowieckiego. Wyspecjalizowane instalacje np. do termicznego unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych lub unieszkodliwiania baterii i akumulatorów funkcjonują na terenie Województwa Śląskiego.

Składowanie odpadów

Wojewódzki plan gospodarki odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 zakłada, że do po roku 2014 na terenie województwa mazowieckiego funkcjonować będzie jedynie 15 regionalnych składowiska odpadów. Dla Radomskiego Regionu Gospodarki Odpadami wyznaczono, jako obiekt regionalny, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Radomiu, ul. Witosa 76.

8.4. Odpady zawierające azbest

Gospodarka odpadami azbestowymi przedstawiona została szczegółowo w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przytyk”.

W Programie przedstawiono następujące cele w zakresie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów i odpadów zawierających azbest:

- sukcesywne usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przytyk poprzez ich demontaż i utylizację,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy Przytyk wywołanych azbestem,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, stosowanych w Unii Europejskiej.

Założone cele będą realizowane poprzez:

- edukację mieszkańców gminy w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- oczyszczenie terenu gminy z odpadów zawierających azbest,
- demontaż pokryć dachowych i elewacyjnych oraz odbiór odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych i z innych zasobów mieszkaniowych,
- montaż nowych dachowych i elewacyjnych pokryć bezazbestowych,
- monitoring zmian stanu zaewidencjonowanego.

Zgodnie z przepisami, usuwanie azbestu może być wykonywane tylko przez wyspecjalizowaną jednostkę (firmę), posiadającą odpowiednią decyzję wydaną przez starostę. Aby takie zezwolenie dostać, trzeba dysponować odpowiednim systemem, pracownicy muszą być przeszkoleni (zgodnie z rozporządzeniem) oraz musi być umowa z firmą, która przyjmuje odpady azbestowe.

8.5. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Osiągnięcie założonych celów w zakresie odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej wymaga realizacji następujących zadań:

- Selektywne zbieranie poszczególnych rodzajów odpadów remontowych, budowlanych i z demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na miejscu wytwarzania.

Obowiązek selektywnego zbierania i transportu odpadów z grupy 17 spoczywa na wytwórcach odpadów (firmy budowlane, remontowe, rozbiórkowe, osoby prywatne prowadzące prace budowlano - remontowe). Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie określonych działań innym firmom, o ile posiadają one stosowne zezwolenia. Zaleca się już na placu budowy magazynować w oddzielnych miejscach wstępnie posegregowane odpady budowlane. Pozwoli to na selektywne wywożenie ich do zakładu odzysku i unieszkodliwiania oraz na składowiska. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych wytwarzane w gospodarstwach domowych będą odbierane lub przewożone do podmiotów zajmujących się ich odzyskiem lub do lokalnej zbiornicy odpadów. W pierwszej kolejności odpady budowlane kierowane będą do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu.

8.6. Oleje odpadowe

Podstawowym zadaniem jest zwiększenie stopnia pozyskania olejów odpadowych. Dla zoptymalizowania zbiórki odpadów od wytwórców rozproszonych, konieczne jest wypracowanie i wdrożenie nowych zasad zintegrowanego systemu zbiórki i zagospodarowania zużytych olejów. System ten powinien być ściśle wpisany w system organizacji zbiórki zużytych olejów obowiązujący na terenie całego kraju, a w szczególności województwa. Pozyskiwanie dodatkowych ilości olejów odpadowych będzie zrealizowane poprzez rozszerzenie sieci punktów zbierania o wszystkie warsztaty samochodowe, stacje obsługi pojazdów i stacje benzynowe na terenie gminy. Stacje benzynowe zwolnione są z obowiązku uzyskania zezwolenia na zbiórkę i transport tego odpadu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 28 października 2002r. w sprawie rodzajów odpadów, których zbieranie lub transport nie wymagają zezwolenia na prowadzenie działalności, oraz podstawowe wymagania dla zbierania i transportu tych odpadów (Dz.U. Nr 188, poz. 1575).

Podstawowym wyposażeniem tych punktów powinny być kontenery o pojemności 600 do 1400 litrów, których produkcja w wersji przystosowanej do gromadzenia olejów przepracowanych już jest wdrożona w kraju.

Innymi elementami systemu zbiórki olejów przepracowanych na terenie gminy będą zakłady przemysłowe posiadające własne zbiorniki na oleje odpadowe-przepracowane i podpisane umowy z podmiotami mającymi zezwolenia i prowadzącymi zbiórkę olejów odpadowych-przepracowanych w województwie.

Wytwarzane na terenie gminy Przytyk oleje odpadowe będą przekazywane przedsiębiorcom posiadającym ważne zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu tego rodzaju odpadów.

Ostatnim ogniwem systemu będą odbiorcy zebranych olejów odpadowych:

- Podmioty prowadzące odzysk (zagospodarowanie) olejów odpadowych-przepracowanych (tzw. recykle-ry) poprzez:
 - regenerację - art. 39 ust. 1 ustawy o odpadach (art. 3 pkt 1 Dyrektywy 75/439/EWG),
 - inne procesy odzysku – art. 39 ust. 2 ustawy o odpadach,
- Podmioty zajmujące się unieszkodliwianiem olejów odpadowych-przepracowanych Art. 39 ust. 3 ustawy o odpadach.

Ostatecznie omawiane odpady będą unieszkodliwiane w instalacjach położonych poza terenem gminy spełniających określone prawem wymogi i prowadzonych przez przedsiębiorców posiadających ważne decyzje na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania olejów odpadowych, głównie w Rafinerii Nafty Jedlicze, w Rafinerii Jasło S.A. i w Rafinerii Nafty GLIMAR S.A.

Zostanie przeprowadzona kampania informacyjno – promocyjna w zakresie prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi.

8.7. Pojazdy wycofane z eksploatacji

System gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji zakłada zbieranie odpadów przez punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji legitymujące się stosownymi decyzjami w ramach prowadzonej działalności. Z punktów tych odpady powinny trafiać do funkcjonującej w Województwie Mazowieckim sieci stacji demontażu. Dopuszcza się także możliwość bezpośredniego kierowania pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu.

Biorąc pod uwagę zakres uprawnień samorządów terytorialnych w tym zakresie podstawowym zadaniem będzie rozpowszechnianie informacji o stacjach demontażu posiadających upoważnienie Wojewody Mazowieckiego do wydawania stosownych zaświadczeń o złomowaniu samochodu w celu jego wyrejestrowania.

Odpady powstające w skutek demontażu wycofanych z eksploatacji pojazdów, jak również inne odpady pochodzące z napraw i eksploatacji pojazdów mechanicznych (oleje, płyny chłodnicze, akumulatory, filtry olejowe a także zużyte opony, tworzywa sztuczne, szkło) będą przekazywane przedsiębiorcom posiadającym ważne zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu tego rodzaju odpadów.

Na poziomie gminy konieczne będzie stałe uświadamianie społeczeństwa o zagrożeniach ekologicznych spowodowanych niewłaściwym postępowaniem z wyeksploatowanymi samochodami i możliwościach zagospodarowania odpadów z pojazdów wycofanych z eksploatacji.

8.8. Zużyte opony

W celu usprawnienia gospodarki zużytymi oponami konieczny jest rozwój systemu selektywnego zbierania zużytych opon od mieszkańców gminy. System ten jest już w dużej mierze ukształtowany i funkcjonuje w oparciu o wyspecjalizowane organizacje odzysku, stowarzyszenia producentów i importerów opon oraz podmioty gospodarcze zajmujące się odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem gumy. Opony zbierane będą poprzez sieć stacji benzynowych, warsztatów samochodowych, serwisów opon i wulkanizacyjnych.

Zebrane odpady przekazywane będą do odzysku lub unieszkodliwienia wybranym podmiotom, posiadającym stosowne zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności.

8.9. Padłe zwierzęta

W celu prawidłowego postępowania z padłymi zwierzętami podpisana została umowa z Zakładem Przetwórstwa Rolnego Danelów Sp. z o.o., który zajmuje się odbiorem, transportem i unieszkodliwieniem tego rodzaju odpadów. Padlina z dróg odbierana jest na telefoniczne zgłoszenie.

Do gminy należy przeprowadzenie akcji informacyjnej dla mieszkańców oraz gabinetów weterynaryjnych oraz przestrzeganie realizacji zapisów umowy. Zostanie wydany zakaz grzebania zwłok zwierząt w dowolnych miejscach, gdyż grozi to epidemiologicznym skażeniem wód podziemnych i wydzielaniem odorów.

8.10. Odpady opakowaniowe

Odpady opakowaniowe wytwarzane są również poza gospodarstwami domowymi, np. w handlu, usługach i produkcji. System gospodarowania odpadami opakowaniowymi na terenie gminy Przytyk będzie opierać się na następujących zasadach:

- zapobieganiu powstawania odpadów opakowaniowych na terenie gminy oraz ograniczenie deponowania tych odpadów na składowiskach;
- budowie i wdrażaniu systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi bez wywoływania zagrożeń dla środowiska naturalnego.

Przyjęte kierunki działań:

- gmina będzie brała czynny udział w działaniach informacyjno-edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych.
- zakłada się pomoc gminy przy działaniach mających na celu rozwój selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych.

8.11. Środki ochrony roślin (w tym opakowania po środkach ochrony roślin)

Odpady przeterminowanych środków ochrony roślin oraz agrochemikaliów zbierane będą przez podmioty posiadające stosowne decyzje w zakresie gospodarki odpadami. Gmina Przytyk może korzystać również z Rotacyjnego Magazynu Odpadów Niebezpiecznych w Radomiu. Całość zebranych odpadów tego typu będzie unieszkodliwiana w sposób przystosowanych do tego celu instalacjach w kraju lub za granicą.

Sposób postępowania z opróżnionymi opakowaniami po środkach ochrony roślin określają przepisy ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001r. oraz etykiety stosowania.

Na terenie kraju funkcjonuje system gospodarki tymi odpadami, obejmujący zbieranie, transport i unieszkodliwianie opakowań po środkach ochrony roślin. Operatorem ogólnopolskiego systemu jest firma Remondis Sp. z o.o., a organizatorem i koordynatorem - Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin (PSOR).

Zgodnie z zaleceniem „Etykiety instrukcji stosowania środka ochrony roślin” użytkownik ma obowiązek zwrotu opakowań po wskazanych środkach ochrony roślin do punktu sprzedaży środków ochrony roślin posiadającego zezwolenie na zbieranie odpadów o kodzie 150110. Zgodnie z instrukcjami - etykietami stosowania - opróżnione opakowania po środkach ochrony roślin należy trzykrotnie przepłukać wodą, a popłuczyny wlać do zbiornika opryskiwacza z cieczą użytkową.

Sprzedawca środków niebezpiecznych obowiązany jest pobierać kaucję za opakowania jednostkowe tych środków w wysokości ustalonej rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 sierpnia 2004r. w sprawie wysokości kaucji za opakowania jednostkowe niektórych środków niebezpiecznych. Użytkownik środków niebezpiecznych obowiązany jest zwrócić sprzedawcy odpady opakowaniowe po tych środkach, natomiast sprzedawca jest obowiązany przyjmować opakowania po środkach niebezpiecznych od użytkowników w celu dalszego ich przekazania producentowi, importerowi lub dokonującemu wewnątrzwspólnotowego nabycia. Przyjmując opakowania po środkach niebezpiecznych, sprzedawca jest obowiązany zwrócić pobraną kaucję.

Zabronione jest wykorzystywanie opróżnionych opakowań po środkach ochrony roślin do innych celów, w tym traktowanie ich jako surowce wtórne.

Ponadto, sprzedawca produktów w opakowaniach obowiązany do przekazywania użytkownikom tych produktów informacji o opakowaniach i odpadach opakowaniowych w zakresie dostępnych systemów zwrotu, zbiórki i odzysku, w tym recyklingu, właściwego postępowania z odpadami opakowaniowymi oraz znaczenia oznaczeń stosowanych na opakowaniach - co najmniej przez wywieszenie odpowiedniej informacji w miejscu sprzedaży.

Dodatkowe informacje dotyczące zbiórki można uzyskać na stronie internetowej www.psor.pl lub pod numerem telefonu (022) 630 21 82 lub adresem e- mail: system@psor.pl.

8.12. Komunalne osady ściekowe

Na terenie gminy osady ściekowe wytwarzane są w dwóch obiektach. Z uwagi na niskie obciążenie substancjami chemicznymi (metalami ciężkimi), a także odpowiednie właściwości sanitarne, osady te były kierowane do rolniczego wykorzystania.

Z uwagi na rolniczy charakter gminy, kierunek ten zostanie utrzymany (warunkiem jest spełnienie wymogów odnośnie składu fizycznego – chemicznego i właściwości sanitarno – bakteriologicznych osadów). Wyjątkiem są tereny, na których zakłada się rozwój rolnictwa ekologicznego, turystyki, o charakterze uzdrowiskowym lub chronione w jakikolwiek inny sposób. Zakazuje się stosowania komunalnych osadów ściekowych:

- 1) na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody,
- 2) na wewnętrznych terenach ochrony pośredniej stref ochronnych ujęć wody,
- 3) w pasie gruntu o szerokości 50 m bezpośrednio przylegającego do brzegów jezior i cieków,
- 4) na terenach zalewowych, czasowo podtopionych i bagiennych,
- 5) na terenach czasowo zamarzniętych i pokrytych śniegiem,
- 6) na gruntach o dużej przepuszczalności, stanowiących w szczególności piaski luźne i słabogliniaste oraz piaski gliniaste lekkie, jeżeli poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości mniejszej niż 1,5 m poniżej powierzchni gruntu,
- 7) na gruntach rolnych o spadku przekraczającym 10%,
- 8) na obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych,
- 9) na terenach objętych pozostałymi formami ochrony przyrody nie wymienionymi w pkt 1, jeżeli osady ściekowe zostały wytworzone poza tymi terenami,
- 10) na terenach położonych w odległości mniejszej niż 100 m od ujęcia wody, domu mieszkalnego lub zakładu produkcji żywności,
- 11) na gruntach, na których rosną rośliny sadownicze i warzywa, z wyjątkiem drzew owocowych,
- 12) na gruntach przeznaczonych pod uprawę roślin jagodowych i warzyw, których części jadalne bezpośrednio stykają się z ziemią i są spożywane w stanie surowym - w ciągu 18 miesięcy poprzedzających zbiory i w czasie zbiorów,
- 13) na gruntach wykorzystywanych na pastwiska i łąki,
- 14) na gruntach wykorzystywanych do upraw pod osłonami.

Wymagania jakościowe i warunki, jakie muszą być spełnione przy wykorzystywaniu osadów ściekowych zawarte zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz.U.02.134.1140 z dnia 27 sierpnia 2002r.). Jednocześnie, osady ściekowe zastosowane w różnych celach na powierzchni ziemi (w rolnictwie, do rekultywacji itd...), nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości gleby, określonych dla różnych rodzajów gruntów, w zależności od ich funkcji aktualnej i planowanej. Standardy te określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U.02.165.1359 z dnia 4 października 2002r.). Możliwości i ograniczenia wykorzystania osadów ściekowych określone są także w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz.U. z 2001r. Nr 62, poz. 628 z późn. zmianami)

Osady ściekowe przed zastosowaniem mogą być kompostowane razem z innymi odpadami organicznymi (słoma, trociny, itp.) lub stosowane w formie mieszanek z materiałem strukturotwórczym (np. z odpadami paleniskowymi).

Możliwe będzie także stosowanie osadów ściekowych do:

- 1) dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z planów gospodarki odpadami, planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- 2) uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu,
- 3) uprawy roślin nie przeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz - osady można wykorzystać do upraw leśnych w celu produkcji drewna i sadzonek (produkcja tzw. szkółkarska, plantacje drzew choinkowych, wierzby energetycznej, topoli, bylin, itp.

- 4) rekultywacji terenów zdegradowanych, np. na gruntach bezglebowych do ukształtowania warstwy glebotwórczej i szaty roślinnej. Gruntami bezglebowymi, na których można stosować osady są m.in.: obiekty lub powierzchnie pozbawione pokrywy glebowej wskutek różnego rodzaju ziemnych robót i prac inżynierskich (np. wyrobiska, zwałowiska, nasypy), a także wskutek erozji wodnej i wietrznej, masowych ruchów ziemi, itp. składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych (w tym szczególnie z wydobycia i przeróbki kopalin), grunty naturalne o silnie zdegradowanej pokrywie glebowo-roślinnej. Wykorzystanie osadów ściekowych do rekultywacji terenów poprzemysłowych wymaga uwzględnienia warunków, wynikających z ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- 5) biologicznego utrwalenia powierzchni narażonych na erozyjne działanie wody i wiatru, np. na skarpach składowisk odpadów, wykopów i nasypów ziemnych. Osady mogą zostać wykorzystane do utrwalenia powierzchni składowisk popiołów lotnych i pozostałych odpadów pyłących oraz skarp zagrożonych erozją wodną.
- 6) poprawienia retencji wodnej (melioracyjne użytkowanie). Osady ściekowe po wprowadzeniu do gleby zwiększają jej zasobność w substancje organiczną i składniki pokarmowe oraz poprawiają retencję wodną.

O każdorazowym zastosowaniu osadów ściekowych decydować będą ich właściwości.

Ponadto, działania zmierzające do realizacji zamierzonych celów w zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi skupiać się będą na:

- zobligowaniu wszystkich wytwórców osadów ściekowych do przekazywania odpowiednim jednostkom kontrolnym zbiorczych zestawień dotyczących prowadzonej gospodarki osadami,
- intensyfikacji działań edukacyjno – informacyjnych dla rolników, pracowników administracji gmin, administratorów i eksploataatorów obiektów w zakresie właściwego postępowania z osadami ściekowymi, prowadzenie akcji promocyjnych dotyczących stosowania osadów ściekowych i preparatów tworzonych na ich bazie w rolnictwie oraz kształtowaniu nowych walorów użytkowych zdegradowanych lub zdewastowanych terenów. Akcje takie mają także na celu przełamanie istniejących barier psychologicznych i błędnych stereotypów związanych ze stosowaniem osadów ściekowych i kompostu z osadów w celach przyrodniczych,
- objęcie monitoringiem realizacji przez oczyszczalnie ścieków obowiązku prowadzenia badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych osadów, celem osiągnięcia przez osady ściekowe właściwych parametrów dla późniejszego ich wykorzystania do celów rolniczych, przyrodniczych czy rekultywacji terenów zdegradowanych.

Komunalne osady ściekowe będą stosowane, jeżeli są ustabilizowane (tzn. poddane procesom stabilizacji biochemicznej tlenowej lub beztlenowej) oraz przygotowane odpowiednio do celu i sposobu ich stosowania, w szczególności przez poddanie ich obróbce biologicznej, chemicznej, termicznej lub innemu procesowi, który obniża podatność komunalnego osadu ściekowego na zagniwanie i eliminuje zagrożenie dla środowiska lub zdrowia ludzi.

Komunalne osady ściekowe będą przekazywane właścicielowi, dzierżawcy lub innej osobie władającej nieruchomością, na której mają być stosowane, wyłącznie przez wytwórcę tych osadów.

Wytwórca komunalnych osadów ściekowych jest obowiązany do przekazywania właścicielowi, dzierżawcy lub innej osobie władającej nieruchomością, na której komunalne osady ściekowe mają być stosowane, wyników badań oraz informacji o dawkach tego osadu, które można stosować na poszczególnych gruntach.

Właściciel, dzierżawca lub inna osoba władająca nieruchomością, na której komunalne osady ściekowe mają zostać zastosowane, jest zwolniona z obowiązku uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub obowiązku rejestracji, o którym mowa w art. 33 ust. 5 ustawy o odpadach oraz prowadzenia ewidencji tych odpadów.

Osady ściekowe muszą zostać zmieszane z glebą natychmiast po rozesłaniu. Osady ściekowe będą rozścielane w taki sposób, aby nie powodować spływów i zminimalizować upakowanie gleby, jak również tworzenie się aerozoli.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 7 września 2005r. w sprawie kryteriów dopuszczania odpadów do składowania (Dz.U. Nr 186, poz. 1553), komunalne osady ściekowe nie spełniają warunków, które dopuszczają ich deponowanie na składowiskach.

9. Program promocji i edukacji

Ważnym elementem realizacji Programu gospodarki odpadami jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zagospodarowania odpadów. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców gminy Przytyk w sferze konsumpcji, a także postępowania z odpadami. Edukacja jest typowym procesem kształcenia, który nie powinien ograniczać się do środowiska szkolnego, lecz powinien obejmować szerszy krąg ludzi pochodzących z różnych środowisk.

Na terenie gminy Przytyk edukacja ekologiczna przeprowadzana jest w sposób prawidłowy. W najszerszym zakresie zadania z zakresu edukacji ekologicznej wypełnia Urząd Gminy, a także szkoły, placówki kulturalne i organizacje pozarządowe.

Zadania związane z edukacją ekologiczną dla mieszkańców gminy Przytyk były realizowane również we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Radomiu.

Edukacja ekologiczna prowadzona była w zorganizowanym systemie kształcenia uczniów na wszystkich szczeblach systemu oświaty. Prowadzone były następujące działania:

- Realizacja zajęć zawierających elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach.
- Uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i różnych programach ekologicznych.
- Ponadprogramowa edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska, prowadzenie odrębnych zajęć dotyczących ochrony środowiska, organizowanie zajęć w terenie i wycieczek krajoznawczych, prowadzenie ekologicznych kół zainteresowań, wykonywanie wystaw albumów i ekspozycji, kronik prezentujących osiągnięcia uczniów w poznawaniu i ochronie środowiska.
- Zaangażowanie szkół i uczniów w akcjach sprzątania terenu miasta, sadzenia drzew i pielęgnacji zieleni, opieki nad zwierzętami, zbierania surowców wtórnych.

Poniżej przedstawiono kilka wytycznych dla usprawnienia edukacji ekologicznej:

- prowadzenie warsztatów ekologicznych z zakresu gospodarki odpadami dla nauczycieli, którzy kształtują postawy ekologiczne dzieci i młodzieży oraz pośrednio postawy rodziców. Tematyka spotkań będzie zawierać następujące zagadnienia: odpady, rodzaje odpadów, selektywna zbiórka odpadów, sposoby postępowania z odpadami, kompostowanie, sortowanie, składowiska odpadów, utylizacja, recykling, zagadnienia prawne dotyczące odpadów obowiązujące.
- umieszczanie na pojemnikach do selektywnej zbiórki odpadów wyraźnych instrukcji mówiących, jakie rodzaje odpadów należy wrzucać do tego rodzaju pojemników oraz przekazujących inne treści z zakresu gospodarki odpadami, np. na temat korzyści płynących z selektywnej zbiórki.
- rozszerzenie akcji edukacyjnej o proekologiczne zachowania konsumenckie. Należy podkreślić korzyści płynące z wybierania produktów w opakowaniach wielokrotnego użytku, nie kupowania produktów nadmiernie opakowanych, wybierania produktów w opakowaniach nadających się do recyklingu (np. kupowanie napojów w butelkach szklanych oraz produktów pakowanych w papier), wybierania produktów wytworzonych z surowców wtórnych, używania koncentratów oraz kupowania produktów trwałych.
- edukowanie mieszkańców w drodze przekazywania informacji bezpośrednich, np. obejmujących list Wójta Gminy zachęcający do udziału w zbiórce i wyjaśniający cele i korzyści wynikające ze zbiórki selektywnej, instrukcję zbiórki selektywnej – jednorazowo w formie nalepki lub ulotki w estetycznej formie graficznej, z zachowaniem kolorystyki odpowiadającej kolorom pojemników,, zawierającej następujące informacje niezbędne do prawidłowego uczestnictwa.
- włączenie do akcji ekologicznej autorytetów, czyli osób publicznie znanych lub cenionych, takich jak księża, nauczyciele, politycy, aktorzy itp.
- zwracanie uwagi na ekonomię, koszty usuwania odpadów i sprzątania. W polityce informacyjnej należy podkreślać takie zależności i pokazywać je na przykładach.

10. Określenie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów w planie gospodarki odpadami

Inwestycje w dziedzinie gospodarki odpadami mogą być finansowane za pomocą środków pochodzących ze źródeł publicznych oraz ze źródeł prywatnych, które stanowią środki własne inwestorów, powiększone o komercyjne kredyty bankowe. Do źródeł publicznych należą: budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego, fundusze ekologiczne, środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi oraz pochodzące z funduszy Unii Europejskiej. Ponadto, inwestycje w tej dziedzinie mogą być wspierane przez niezależne instytucje finansowe, organizacje międzynarodowe, fundacje czy towarzystwa leasingowe.

Możliwe jest również łączenie środków pochodzących z różnych źródeł oraz zawieranie umów na wspólną realizację inwestycji przez samorządy terytorialne i podmioty prawne.

Przyjęte rozwiązania gospodarki odpadami na terenie gminy Przytyk muszą pozwalać na osiągnięcie sytuacji, w której, zgodnie z zasadą zanieczyszczający płaci, koszty funkcjonowania systemu przeniesione będą na właścicieli nieruchomości (wytwórców odpadów). Docelowo, wsparcie finansowe gminy może jedynie dotyczyć:

- etapu wdrożenia poszczególnych elementów systemu,
- działań inwestycyjnych,
- postępowania z wybranymi rodzajami odpadów, w szczególności odpadami niebezpiecznymi,
- działań edukacyjno – informacyjnych.

Przedstawione zadania strategiczne w zakresie poprawy stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Przytyk mogą być finansowane z następujących źródeł:

- środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, dotacje i pożyczki,
- środki Wojewódzkiego, Powiatowego oraz Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacje, dopłaty i pożyczki,
- kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, pożyczki, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne,
- kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOiR, Bank Światowy),
- Fundusz Spójności Unii Europejskiej,
- Fundusze strukturalne Unii Europejskiej (www.funduszestrukturalne.gov.pl),
- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego UE,
- Norweski Mechanizm Finansowy,
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKO FUNDUSZ),
- fundusze własne inwestorów,
- leasing.

11. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów wyznaczonych w planie gospodarki odpadami

Zbieranie wyników działań w sposób określony przepisami prawnymi (forma, tryb i terminy przekazywania do wojewódzkiej bazy danych o gospodarce odpadami) oraz zapisywanie tych informacji w bazie danych składa się na system monitorowania gospodarki odpadami, natomiast porównanie tych wyników z wartościami wskaźników kontrolnych – na system oceny realizacji zamierzonych celów. Monitorowanie realizacji planu umożliwia ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz szybkie i elastyczne reagowanie na zmiany.

Wójt Gminy Przytyk odpowiada za wdrożenie systemu opracowanego w gminnym planie gospodarki odpadami i jest zobowiązany także do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu. Ustawa o odpadach (art. 37), przepisy wykonawcze oraz Krajowy plan gospodarki odpadami 2010 określają zakres i sposób organizacji systemu monitoringu odpadów.

11.1. Opiniowanie projektu planu

Zgodnie z ustawą o odpadach projekt planu gminnego podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa, zarząd powiatu oraz regionalny zarząd gospodarki wodnej. Organy te udzielają opinii w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nie udzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną.

11.2. Nadzór i kontrola nad wykonaniem ustaleń planu

Działania w ramach i nadzoru kontroli będą z jednej strony źródłem dodatkowych informacji o stanie gospodarki odpadami, z drugiej instrumentem egzekwowania postępowania z odpadami zgodnego z prawem ogólnie obowiązującym i miejscowym.

Podstawowe informacje o odpadach są gromadzone w bazach danych, prowadzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Główny Urząd Statystyczny.

Do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji, zgodnie z katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych, jest obowiązany każdy posiadacz odpadów, z wyjątkiem osób fizycznych oraz jednostek organizacyjnych, nie będących przedsiębiorstwami, które wykorzystują odpady na własne potrzeby. W przypadku odpadów komunalnych ewidencję muszą prowadzić wszystkie podmioty zajmujące się ich odbieraniem, transportem oraz odzyskiem i unieszkodliwianiem tych odpadów. System ewidencji opiera się na sporządzaniu kart ewidencji odpadów oraz kart przekazania odpadów.

11.3. Sprawozdanie z postępów we wdrażaniu planu

Ustawa o odpadach stanowi, że:

- plany gospodarki odpadami wszystkich szczebli podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata,
- co 2 lata organy wykonawcze opracowujące projekty planów składają sprawozdanie z realizacji planu organom uchwalającym plany (w przypadku gminy Przytyk - Wójt składa sprawozdanie Radzie Gminy).
- Zaznaczenia wymaga, iż ustawodawca nakreślił nieprzekraczalne ramy czasowe cykliczności oceny i weryfikacji, zaś powinna się ona dokonywać w miarę potrzeby, która to może być stwierdzona na podstawie bieżącego monitoringu i realizacji funkcji kontrolnych i nadzorczych.
- Wójt ma obowiązek składania co 2 lata Radzie Gminy sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami. Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami, obejmujące okres dwóch lat kalendarzowych, według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres, Wójt przedkłada Radzie Gminy i zarządowi powiatu w terminie do dnia 31 marca po upływie okresu sprawozdawczego. Następne sprawozdanie Wójt Gminy Przytyk złoży do dnia 31 marca 2009 roku, a okres sprawozdawczy będzie obejmował lata 2007 - 2008.

Sprawozdanie z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami będzie obejmować:

- ocenę stopnia realizacji określonych w planie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć,
- podsumowanie z wnioskami i ewentualną rekomendacją nowelizacji planu.

Ocena realizacji planu gospodarki odpadami będzie realizowana poprzez:

- porównanie wskaźników odpowiadających założonym w planie celom,
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów,
- ocenę realizacji zadań.

Ocena realizacji określonych działań dotyczyć będzie:

- ilości wytwarzanych odpadów komunalnych,
- ilości zbieranych odpadów komunalnych,
- systemu selektywnego zbierania odpadów: ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, wielkogabarytowych, odpadów przydatnych do recyklingu (w tym odpadów opakowaniowych), budowlano-remontowych,
- ilości odpadów poddanych odzyskowi i unieszkodliwianiu w tym odpadów ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów wielkogabarytowych, odpadów przydatnych do recyklingu (w tym odpadów opakowaniowych), odpadów budowlano-remontowych.

W Sprawozdaniu z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami zostaną ujęte informacje dotyczące gminy Przytyk, za każdy rok w okresie sprawozdawczym, podane w tabeli nr 22 oraz informacje o stanie realizacji zadań określonych w Planie wraz z podaniem kosztów ich realizacji oraz źródeł ich finansowania.

11.4. Weryfikacja i aktualizacja planu

Ustawa o odpadach wymaga, aby plany gospodarki odpadami aktualizowane były nie rzadziej niż raz na 4 lata. Jeżeli zmiany w gospodarce odpadami w gminie będą znaczące, lub będzie wymagała tego sytuacja lokalna, gminny plan gospodarki odpadami powinien być zaktualizowany przed tym terminem.

Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały plan, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, wytyczne cele i działania, program krótko i długoterminowy, określone zadania i harmonogram ich realizacji.

Przy aktualizacji planu niezbędna będzie weryfikacja danych wyjściowych przyjętych przy opracowywaniu niniejszego planu przez:

- udoskonalone metodyki szacowania,
- zamianę danych szacowanych przez dane pomierzone,
- uzupełnienie o dane uprzednio niedostępne lub nieuwzględnione, w szczególności w oparciu o informacje pozyskane drogą monitoringu i kontroli.

11.5. Wskaźniki monitorowania efektywności planu

Ocena wykonania zadań wyznaczonych w Planie przebiegać będzie w oparciu o analizę wskaźników efektywności realizacji wytyczonych działań i zadań. Wartości wskaźników określa plan wyższego szczebla (dla planu gminnego – plan powiatowy). Źródłami informacji o osiągniętych wynikach działań są zbiorcze zestawienia danych sporządzone przez podmioty uczestniczące w realizacji zadań składających się na system gospodarki odpadami.

Tabela 22. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia przyjętych w Planie celów i zadań

L.p.	Nazwa wskaźnika	Jednostka
	Ogólne	
1	Odsetek decyzji wydanych przez wójta w zakresie gospodarki odpadami, na które złożono odwołania	%
2	Odsetek decyzji wydanych przez wójta w zakresie gospodarki odpadami, utrzymanych w postępowaniu odwoławczym	%
3	Środki finansowe wydatkowane na budowę lub modernizację instalacji gospodarki odpadów – ogółem	mln zł
4	Środki finansowe wydatkowane na budowę lub modernizację instalacji gospodarki odpadów – z funduszy Unii Europejskiej	mln zł
5	Liczba etatów w administracji gminnej w zakresie gospodarki odpadami	szt.
	Odpady komunalne	
6	Odsetek mieszkańców gminy objętych zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych	%
7	Masa zebranych odpadów komunalnych – ogółem	mln Mg
8	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	mln Mg
9	Masa odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane	mln Mg
10	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane poddanych przetwarzaniu metodami mechaniczno-biologicznymi	%
11	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane poddanych przetwarzaniu metodami termicznymi w spalarniach odpadów	%
12	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane poddanych przetwarzaniu metodami termicznymi w współspalarniach odpadów	%
13	Odsetek odpadów komunalnych zebranych jako resztkowe lub zmieszane bez przetwarzania	%
14	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych recyklingowi (bez recyklingu organicznego)	%
15	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych recyklingowi organicznemu	%
16	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych termicznemu przekształcaniu w spalarniach odpadów (z odzyskiem energii)	%

17	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych termicznemu przekształcaniu w współspalarniach odpadów (z odzyskiem energii)	%
18	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych unieszkodliwianiu (poza składowaniem)	%
19	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych składowaniu	%
20	Masa odpadów komunalnych ulegających składowaniu na składowiskach odpadów	mln Mg
21	Iloraz masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych na składowiskach odpadów i masy tychże odpadów wytworzonych w 1995r.	%
22	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których składowane są odpady komunalne – ogółem	szt.
23	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których składowane są odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie	szt.
24	Pozostała do wypełnienia pojemność składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne – ogółem	szt.
25	Pozostała do wypełnienia pojemność składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie	szt.
26	Liczba instalacji do biologiczno-mechanicznego przetwarzania odpadów resztkowych lub zmieszanych	szt.
27	Moce przerobowe instalacji do biologiczno-mechanicznego przetwarzania odpadów resztkowych lub zmieszanych	mln Mg
28	Liczba spalarni odpadów resztkowych lub zmieszanych	szt.
29	Moce przerobowe spalarni odpadów resztkowych lub zmieszanych	mln Mg
	Odpady niebezpieczne	
30	Masa selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych	tys. Mg
31	Odsetek selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych poddanych recyklingowi	%
32	Odsetek selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych poddanych termicznemu przekształceniu	%
33	Odsetek selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych bez przetworzenia	%
34	Masa zebranych przenośnych baterii i akumulatorów	tys. Mg
35	Poziom recyklingu baterii i akumulatorów kwasowo-ołowiowych (liczony wg dyrektywy ¹⁾)	%
36	Poziom recyklingu baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych (liczony wg dyrektywy ¹⁾)	%
37	Poziom recyklingu pozostałych baterii i akumulatorów (liczony wg dyrektywy ¹⁾)	%
38	Masa pozostałych zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest – do usunięcia i unieszkodliwienia	mln Mg
39	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – ogółem	tys. Mg
40	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych	tys. Mg
41	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych w przeliczeniu na statystycznego mieszkańca	kg/mieszkańca
42	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 1 i 10 ²⁾	%
43	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 1 i 10 ²⁾	%
44	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 3 i 4 ²⁾	%
45	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 3 i 4 ²⁾	%
46	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 2, 5-7 i 9 ²⁾	%
47	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 2, 5-7 i 9 ²⁾	%

¹⁾ – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylająca dyrektywę 91/157/EWG,

²⁾ – wg załącznika nr 1 do ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. Nr 180, poz. 1495),

³⁾ – określonych w ustawie z dnia 20 stycznia 2005r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U. Nr 25, poz. 202 i Nr 175, poz. 1458).

12. Zarządzanie i wdrażanie Planu gospodarki odpadami

Podstawowy ciężar odpowiedzialności nad sposobem funkcjonowania systemu spoczywa na władzach gminnych. Do obowiązkowych zadań własnych gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należy:

1. Zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, a w szczególności:
 - kuchennych ulegających biodegradacji,
 - zielonych, np. z pielęgnacji ogrodów, zieleni komunalnej,
 - papieru, opakowań z papieru, tektury i tektury nieopakowaniowych,
 - tworzyw sztucznych,
 - opakowań ze szkła,
 - metali,
 - wielkogabarytowych, np. mebli, sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
 - budowlanych z remontów mieszkań i budynków,
 - niebezpiecznych, np. baterii, akumulatorów, resztek farb i lakierów, opakowań,
 - po środkach ochrony roślin i nawozach.
2. Przejęcie obowiązków wywozu odpadów z nieruchomości, które nie zawarły stosownej umowy z podmiotem uprawnionym. Stosowane sposoby wywozu będą zgodne z regulaminem a opłaty za wywóz takich odpadów będą określone każdorazowo w trybie administracyjnym. Gmina zastrzega sobie prawo dochodzenia należności z powyższych opłat od właściciela nieruchomości, który nie zawarł umowy na wywóz odpadów i nieczystości ciekłych z podmiotem uprawnionym.
3. Zapewnienie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych poprzez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych, aby było możliwe:
 - ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
 - osiągnięcie założonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych.
5. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub wspólnych z innymi gminami lub przedsiębiorcami instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwienia odpadów komunalnych, albo zapewnienie warunków do budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwienia odpadów komunalnych przez przedsiębiorców.
6. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub wspólnych z innymi gminami:
 - instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części,
 - zapobieganie zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych w szczególności przez: zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń, uprzątniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu urządzeniach ustawionych na chodniku, za wyjątkiem dróg publicznych,
 - zapewnienie zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałanie z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w tym zakresie.
7. Podanie do publicznej wiadomości wymagań, jakie muszą spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości; w wymaganiach tych szczegółowo określa, w oparciu o Regulamin utrzymania czystości i porządku, zasady selekcji odpadów przez właścicieli, zasady ich odbioru oraz dalszego postępowania z nimi przez przedsiębiorców.
8. Prowadzenie edukacji ekologicznej i informacji o systemie gospodarki odpadami.
9. Precyzyjne określenie obowiązków właścicieli nieruchomości i sposobu udokumentowania ich wykonania, przedstawione w „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Przytyk”, uaktualnionym o zapisy zawarte w aktualizacji gminnego planu gospodarki odpadami, w terminie do trzech miesięcy po uchwaleniu aktualizacji.

Przedsiębiorca zajmujący się odbiorem odpadów komunalnych ma obowiązek uzyskać stosowne zezwolenie, w którym musi m.in. określić sposób realizacji obowiązku ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji składowanych na składowisku odpadów oraz udokumentować gotowość ich przyjęcia przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwienia odpadów, spełniającego wymagania odnośnie miejsc odzysku lub unieszkodliwiania. Przedsiębiorca taki ma również obowiązek selektywnego odbierania odpadów, w tym wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego oraz odpadów z remontów.

Przedsiębiorcy zajmujący się odbiorem odpadów komunalnych mają obowiązek:

1. odbierania od właścicieli nieruchomości odpadów zgodnie z podpisanymi umowami, przy czym dokumentem upoważniającym do podpisania umowy z właścicielem nowowyprowadzonych nieruchomości przez podmiot upoważniony jest pozwolenie na użytkowanie obiektu lub zawiadomienie o zakończeniu budowy spełniające wymogi ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz.U. z 1994r. Nr 89, poz. 414 z późn. zm.);
2. stosowania do odbierania odpadów komunalnych niesegregowanych i ulegających biodegradacji samochodów specjalistycznych, pojazdy, o których mowa wyżej, winny być myte codziennie,
3. stosowania do odbierania odpadów budowlanych i zielonych samochodów przystosowanych do przewożenia kontenerów lub skrzyniowych; powinny one być przykryte, aby nie powodowały podczas transportu zanieczyszczenia i zaśmiecenia terenu,
4. stosowania do odbierania odpadów opakowaniowych samochodów specjalnie w tym celu przystosowanych i wyposażonych, tak aby ich transport nie powodował zanieczyszczenia i zaśmiecenia terenu,
5. usuwania niezwłocznie zanieczyszczenia powstające w wyniku załadunku i transportu odpadów,
6. zorganizowania odbioru i transportu odpadów tak, aby nie zagrażały one bezpieczeństwu ruchu drogowego i odbywały się według tras i w terminach wyznaczonych harmonogramem

Przedsiębiorcy zajmujący się odbiorem odpadów komunalnych, nie spełniający obowiązku w zakresie ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania zostaną obciążeni opłatą sankcyjną, którą nakłada wojewódzki inspektor ochrony środowiska. Wysokość opłaty waha się od 40 do 200 tysięcy złotych, w zależności od stopnia niewykonania obowiązku.

Również w przypadku niewykonania obowiązku zorganizowania systemu selektywnego zbierania odpadów, wojewódzki inspektor ochrony środowiska nakłada na podmiot do tego zobowiązany, w drodze decyzji, opłatę sankcyjną w wysokości od 10 do 40 tysięcy złotych.

Równie istotne zobowiązania w zakresie gospodarki odpadami ciąży na wytwórcach odpadów komunalnych, którymi są właściciele nieruchomości. Powinni oni zapewnić utrzymanie czystości i porządku oraz należytego stanu sanitarno-higienicznego nieruchomości poprzez działania ustalone w Regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie Przytyk, wymienione poniżej:

1. zawarcie pisemnej umowy w zakresie regularnego odbioru odpadów komunalnych zgodnie z harmonogramem ich wywozu, uzgodnionego pomiędzy właścicielem nieruchomości, a jednostką wywozową,
2. korzystanie przy usuwaniu odpadów komunalnych z terenu nieruchomości wyłącznie z usług podmiotu posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w tym zakresie,
3. udokumentowanie zgodnego z przepisami usuwania odpadów komunalnych przez okazanie umów i dowodów zapłaty za takie usługi,
4. wyznaczenie miejsc do gromadzenia odpadów oraz wyposażenie nieruchomości w urządzenia, służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym. Właściciel nieruchomości jest zobowiązany umieścić urządzenia wypełnione odpadami w miejscu wyodrębnionym, dostępnym dla pracowników podmiotu uprawnionego bez konieczności otwierania wejścia na teren nieruchomości lub, gdy takiej możliwości nie ma, należy wystawiać je w dniu odbioru, zgodnie z podpisaną umową, na chodnik lub ulicę przed wejściem na teren nieruchomości; dopuszcza się także wjazd na teren nieruchomości pojazdów podmiotu uprawnionego w celu odbioru odpadów zgromadzonych w workach,
5. prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych i przekazywania do odbioru poszczególnych strumieni odpadów komunalnych,
6. przekazywanie odpadów zebranych selektywnie i pozostałych zmieszanych podmiotowi uprawnionemu do odbioru, w terminach wyznaczonych harmonogramem,

7. usuwanie z terenu nieruchomości wraków pojazdów mechanicznych,

8. niezwłoczne usuwanie odpadów powstałych w wyniku remontu i modernizacji lokali (np. gruzu itp.).

Przepisy o odpadach określają instrumenty prawne niezbędne do zarządzania, w tym instrumenty ekonomiczne, planistyczne, legislacyjne, reglamentacyjne oraz kontrolne i restrykcyjne.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w Planie, zarządzanie systemem gospodarki odpadami odbywać się będzie na poziomie samorządów i urzędów administracji publicznej szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego, zgodnie z ich kompetencjami i zadaniami.

W celu prawidłowego wdrażania Planu, Wójt Gminy Przytyk będzie kierował realizacją Planu poprzez:

- wykorzystanie swoich kompetencji w zakresie gospodarki odpadami (wydawanie decyzji, zarządzeń i postanowień, przyjmowania informacji i prowadzenia kontroli w zakresie przysługujących kompetencji),
- współpracę ze Starostą Powiatu Radomskiego,
- współpracę z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego, Wojewodą Mazowieckim, Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska – realizującymi zadania wynikające z ich kompetencji w zakresie gospodarowania odpadami,

Jednocześnie w Urzędzie Gminy prowadzony będzie rejestr decyzji w zakresie gospodarki odpadami.

Realizacja planu wymaga bieżącego współdziałania samorządowej administracji powiatowej i gminnej oraz niektórych służb, inspekcji i straży, w szczególności inspekcji ochrony środowiska i, w mniejszym stopniu i policji. Uzgodniony zostanie system przepływu informacji i wzajemnych konsultacji.

13. Zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne w gospodarce odpadami dla gminy Przytyk na lata 2009 - 2016 wraz z harmonogramem

Realizacja zamierzonych celów, określonych w niniejszym planie dla sektora komunalnego wymaga szeregu działań zarówno pozainwestycyjnych, jak i inwestycyjnych.

Harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć w gospodarce odpadami dla gminy Przytyk w latach 2009 – 2016, z uwzględnieniem jednostek odpowiedzialnych za realizację zadania, przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 23 Harmonogram realizacji zadań w gospodarce odpadami komunalnymi dla gminy Przytyk na lata 2009 – 2016

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Akty prawne i inne zapisy
1.	Objęcie zorganizowanym systemem zbieraniem odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy	2009	wójt	art. 16a, ust. 1 ustawy o odpadach, Kpgo 2010
2.	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych: – odpadów zielonych z parków i ogrodów, – papieru i tektury, – odpadów opakowaniowych ze szkła w podziale na kolory – tworzyw sztucznych i metali, – odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużyte baterie i akumulatory, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów) – odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano-remontowych.	2009	wójt	art. 16a, ust. 2 ustawy o odpadach, Kpgo 2010
3.	Tworzenie struktur ponadgminnych dla realizacji regionalnych zakładów zagospodarowania od-	2009-2016	Rada Gminy	art. 16a, ust. 3 ustawy

Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Akty prawne i inne zapisy
	padów			o odpadach, Kpgo 2010
4.	Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi w tym budowa regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów	2009-2016	wójt	art. 16a, ust. 3 ustawy o odpadach, Kpgo 2010
5.	Edukacja ekologiczna w zakresie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	2009-2016	Marszałek Województwa, wójt placówki oświatowe	Kpgo 2010

Tabela 24 Harmonogram rzeczowo - finansowy dla zadań krótkoterminowych z sektora odpadów komunalnych dla gminy Przytyk na lata 2009 - 2012

Lp.	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Okres realizacji zadania	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Źródła finansowania
				2009	2010	2011	2012	
Zadania inwestycyjne								
1	Budowa potencjału technicznego w zakresie selektywnego gromadzenia i transportu odpadów	Gmina, Inwestorzy prywatni	2008-2011	10	30	30	30	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne inwestorów, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
2	Wdrożenie i rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji występujących w strumieniu odpadów komunalnych	Gmina, Inwestorzy prywatni	2009 - 2011	-	5	10	10	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne inwestorów, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
3	Likwidacja i rekultywacja tzw. „dzikich wysypisk” w lasach, przydrożnych rowach, parkingach śródlęsnych, na terenach niezamieszkałych posesji, itp.	Gmina, Nadleśnictwo	2008 - 2011	3	3	3	3	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze ekologiczne, nadleśnictwo
4	Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Przytyk (usuwanie wyrobów zawierających azbest wraz z wymianą na nowe pokrycia)	Gmina, właściciele nieruchomości	do 2032	1200	1250	1300	1320	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze ekologiczne, środki właścicieli nieruchomości
Suma				1213	1288	1343	1363	
Razem: 5207 tys. PLN								
Zadania pozainwestycyjne								
1.	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami komunalnymi	Gmina	2008-2011	2	10	10	10	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
2.	Opracowanie opracowania Pt. „Ocena dotychczasowej efektywności selektywnego zbierania odpadów na terenie gminy Przytyk”	Gmina	2009 - 2011	-	7	-	-	środki z budżetu samorządu gminy
3.	Aktualizacja Planu gospodarki odpadami– na lata 2011-2014 z uwzględnieniem lat 2015	Gmina	2011	-	-	-	1	środki z budżetu samorządu gminy

	- 2018							
4.	Działania edukacyjno – informacyjne dla podmiotów z sektora gospodarczego	Gmina	2009 - 2011	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy
5.	Rozwój i ujednolicenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	Gmina organizacje odzysku	2009 - 2011	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy środki własne organizacji odzysku
6.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych na temat prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi	Gmina	2009 - 2011	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy środki własne organizacji odzysku
7.	Rozwój istniejących systemów zbierania małogabarytowych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	Gmina organizacje odzysku	2009 - 2011	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gmin środki własne organizacji odzysku
8.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych na temat prawidłowego postępowania ze zużytymi bateriami i akumulatorami	Gmina	2009 - 2011	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne organizacji odzysku, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
9.	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi w służbie zdrowia i gabinetach weterynaryjnych.	Gmina	2009- 2011	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne placówek służby zdrowia
10.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnej na temat prawidłowego postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji	Gmina Stacje demontażu, punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne przedsiębiorców, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
11.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjna na temat prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym	Województwo, Powiaty, Gmina, Organizacje odzysku zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	2009- 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, środki własne organizacji odzysku, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
12.	Działania edukacyjno – informacyjne mające na celu informowanie o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest	Gmina	2009 - 2012	-	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy, fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne
13.	Kontrola, czy właściciele nieruchomości posiadają podpisaną umowę z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych	Gmina	2009 - 2012	-	-	-	-	-
14.	Monitoring systemu gospodarki odpadami	Gmina	2009 - 2012	0,5	0,5	0,5	0,5	środki z budżetu samorządu gminy
Suma				2,5	22,0	15,0	16,0	

Razem: 55,5 tys. PLN
Ogółem koszty inwestycyjne i pozainwestycyjne: 5262,5 tys. PLN

14. Wnioski z analizy oddziaływania projektu Planu gospodarki odpadami na środowisko

Potencjalne zmiany stanu środowiska, w przypadku braku realizacji projektowanego Planu, dotyczą przede wszystkim pogorszenia jakości gruntów, gleb i wód podziemnych, spowodowanych migracją zanieczyszczeń z „dzikich wysypisk”. Likwidacja tych obiektów oraz zorganizowanie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami jest podstawowym działaniem, planowanym w pierwszych latach funkcjonowania planu.

Wdrożenie selektywnej zbiórki surowców wtórnych, odpadów wielkogabarytowych, remontowo – budowlanych i niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych przyczyni się do wyeliminowania negatywnych zjawisk środowiskowych, tj. zanieczyszczenia wód gruntowych i gleb, ograniczenia ilości odpadów deponowanych na składowisku, oraz umożliwi zwiększenie stopnia odzysku i gospodarczego wykorzystania w innych sektorach gospodarki.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko zmniejszenie szkodliwości tych odpadów.

Wdrożenie Planu spowoduje zauważalną, wyraźną poprawę ekologicznych warunków życia mieszkańców gminy Przytyk oraz wzrost atrakcyjności rekreacyjnej gminy.

15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Plan gospodarki odpadami dla gminy Przytyk na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem lat 2013 – 2016 (zwany dalej Planem) zawiera przedstawienie kontynuacji polityki gminy w dziedzinie gospodarki odpadami. W Planie przedstawiono stan aktualny, prognozy cele i zadania dla odpadów komunalnych, z uwzględnieniem osadów ściekowych, odpadów zawierających azbest, zużytych opon, odpadowych olejów, wyeksploatowanych pojazdów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz padłych zwierząt. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest regulowana została szczegółowo ujęta w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Przytyk.

Na terenie gminy Przytyk wytworzono w 2007 roku 1293 Mg odpadów komunalnych, w tym 407 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Jednocześnie, w 2007 roku na terenie gminy zebrano 197 Mg odpadów komunalnych. Część odpadów jest zagospodarowywanych przez mieszkańców we własnym zakresie, np. kompostowana na terenie nieruchomości, stosowana do skarmiania zwierząt gospodarskich lub przekazywana osobom fizycznym. W 2007 roku zebrano selektywnie 105,5 Mg odpadów metodą workową. Stanowi to 53% wszystkich zebranych odpadów.

Ogółem, procesom odzysku poddano w 2007 roku 53% Mg zebranych odpadów, a unieszkodliwianiu poprzez składowanie poddano w 2007 roku 47% Mg odpadów.

Podsumowując stan aktualnej gospodarki odpadami na terenie gminy Przytyk, można wyróżnić jej mocne i słabe strony. Najważniejsze mocne strony to: objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych prawie wszystkich mieszkańców gminy, wprowadzone i systematycznie rozwijane selektywne zbieranie odpadów systemem workowym, kompostowanie części odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców we własnym zakresie, na terenie posesji, prowadzona systematycznie edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych, systematyczna likwidacja „dzikich” wysypisk oraz możliwość korzystania z obiektów i instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Do słabych punktów zaliczono: brak umów części mieszkańców z podmiotami uprawnionymi do odbierania odpadów komunalnych, oraz niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, szczególnie z zakresie gromadzenia odpadów zmieszanych i selektywnego zbierania.

Do najważniejszych celów krótkoterminowych (w okresie 2009 – 2012) zaliczono:

Cele krótkookresowe 2009-2012

1. Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych
2. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Przytyk w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami.
3. Objęcie wszystkich mieszkańców gminy Przytyk (najpóźniej do końca 2009 roku) systemem selektywnego zbierania odpadów w zakresie:
 - odpadów zielonych,

- papieru i tektury,
 - odpadów opakowaniowych ze szkła,
 - tworzyw sztucznych i metali,
 - odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów),
 - odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano – remontowych.
5. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 45%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 20%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, recykling 55% - 80%.
 9. Ograniczenie kierowania na składowiska odpadów niesegregowanych i nieprzetworzonych.
 10. Skierowanie w roku 2011 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 63% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
 11. Eliminacja nielegalnego składowania odpadów.
 12. Współorganizowanie i uczestnictwo w strukturach ponadgminnych – Radomskim Regionalnym Obszarze Gospodarki Odpadami oraz w innych związkach ponadlokalnych, w których zakres wchodzi działania związane z gospodarką odpadami.

Cele długookresowe 2013-2016

1. Kontynuacja działań zmierzających do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów.
2. Kontynuacja działań na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Przytyk.
3. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 65%,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 35%,
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 60%, recykling 55% - 80% ilości wytworzonej.
4. Wspieranie rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi.
5. Skierowanie w roku 2015 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 44% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
6. Wspieranie działań zmierzających do składowania tylko odpadów przetworzonych (balastowych).
7. Wspieranie działań w zakresie zmniejszania masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 60% wytworzonych odpadów do końca 2014r.

Za priorytetowe kierunki działań i zadania przyjęto:

1. Zapobieganie powstawaniu odpadów
2. Zwiększenie ilości odpadów zbieranych od mieszkańców, a szczególnie odpadów zbieranych selektywnie
3. Zwiększenie odzysku odpadów ulegających biodegradacji
4. Edukacja ekologiczna

Głównym założeniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Przytyk jest zagwarantowanie odzysku lub unieszkodliwiania wszystkich powstających na jej terenie odpadów komunalnych w sposób pozwalający na osiągnięcie założonych celów. System uwzględnia wszystkie działania związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi: zbieranie (w tym selektywne) odpadów, transport, odzysk i

unieszkodliwianie, a także działania pomocnicze: zapobieganie wytwarzaniu odpadów, edukację ekologiczną, organizację systemu (zarządzanie, monitoring, sprawozdawczość) i aspekty ekonomiczne.

Dla osiągnięcia celów gospodarki odpadami komunalnymi i stworzenia efektywnego systemu gospodarowania w skali gminy podjęte zostaną działania prowadzące do:

- intensyfikacji edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych metoda workową „u źródła”,
- osiągnięciu planowanych poziomów zbierania i odzysku odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych),
- redukcji odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska,
- prowadzenia systemu gospodarowania odpadami w gminie w oparciu o wyznaczone struktury regionalne wyznaczone w planach wyższego rzędu,
- doskonalenie sposobów monitoringu gospodarki odpadami.

Selektywną zbiórką objęte zostaną odpady, których wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych jest zasadne ze względów ochrony środowiska lub ekonomicznych z uwzględnieniem celów i zasad postępowania określonych przez obowiązujące prawo i dokumenty planistyczne. Będą to (co najmniej) następujące frakcje: szkło (w podziale na białe i kolorowe), papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, odpady niebezpieczne ze strumienia odpadów komunalnych i odpady ulegające biodegradacji. Głównym sposobem selektywnego zbierania odpadów będzie metoda wieloworkową „u źródła”.

Gmina Przytyk włączona zostanie w system regionalny gospodarki odpadami. W Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 gmina wraz z całym powiatem radomskim przypisana została do Obszaru Radomskiego. Przynależność gminy do obszaru regionalnego pozwoli na wypełnienie jego potrzeb w zakresie składowanie odpadów, segregacji i przetwarzania frakcji organicznej.

Dla gminy Przytyk, a także dla całego Obszaru Radomskiego, kluczową rolę odgrywać będzie Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu – Wincentowie, zarządzany przez PPHU Radkom Sp. z o.o. (zwany także ZUOK). Uruchomienie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych przewidziane jest na koniec 2008 roku.

W celu wspomagania rozwoju systemu gospodarki odpadami na terenie gminy prowadzone będą działania w zakresie edukacji ekologicznej. Promocja i edukacja będzie zorganizowana przy zastosowaniu form oświatowych, kulturalnych i reklamowych.

Wójt ma obowiązek składania co 2 lata radzie gminy sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami. Kolejny termin złożenia sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami upływa 31 marca 2009 roku. Gminny plan gospodarki odpadami powinien zostać kolejny raz zaktualizowany przed 31 grudnia 2012r.

Podstawą monitoringu realizacji planu jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan gospodarki odpadami, stan środowiska i presję na środowisko. W celu nadzoru nad realizacją opracowanego planu, przyjęto za planem gospodarki odpadami dla gminy Przytyk wskaźniki, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań.

16. Spis tabel

Tabela 1. Struktura ludnościowa sołectw w gminie Przytyk

Tabela 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych typach zabudowy

Tabela 3. Wykaz komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Przytyk

Tabela 4. Wybrane właściwości fizyczno – chemiczne odpadów komunalnych (wg OBREM, 2000)

Tabela 5. Skład morfologiczny odpadów domowych wytwarzanych w obszarach wiejskich i w obiektach infrastruktury [%]

Tabela 6. Wskaźniki charakterystyki ilościowej odpadów komunalnych niesegregowanych [kg/M/rok] wg prognoz z KPGO 2010

Tabela 7. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Przytyk

- Tabela 8. Przewidywany skład morfologiczny odpadów komunalnych w 2007r. na terenie gminy Przytyk według KPGO 2010
- Tabela 9. Ilości odpadów ulegających biodegradacji* wytworzonych w roku 2007 na terenie gminy Przytyk
- Tabela 10. Szacunkowy udział poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych w odpadach (wg IETU, 2005)
- Tabela 11. Wykaz firm posiadających pozwolenie Wójta Gminy Przytyk na odbiór odpadów komunalnych
- Tabela 12. Ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Przytyk w latach 2002 - 2007
- Tabela 13. Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Przytyk w 2007 roku
- Tabela 14. Ilość zebranych odpadów w wyniku selektywnej zbiórki na terenie gminy Przytyk 2007 roku
- Tabela 15. Średni skład odpadów budowlanych i poremontowych (%)
- Tabela 16. Przedsiębiorcy posiadający decyzję Starosty Radomskiego na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów w instalacjach, prowadzący działalność na terenie gminy Przytyk
- Tabela 17. Wykaz nieczynnych składowisk odpadów na terenie gminy Przytyk
- Tabela 18. Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych (Mg) do roku 2015 na terenie gminy Przytyk
- Tabela 19. Cele w zakresie ograniczania ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania do roku 2015 na terenie gminy Przytyk
- Tabela 20. Harmonogram działań w latach 2009 - 2015 w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową
- Tabela 21. Rodzaj i wydajność niezbędnych instalacji do odzysku/unieszkodliwiania w Radomskim Regionie Gospodarki Odpadami
- Tabela 22. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia przyjętych w Planie celów i zadań
- Tabela 23. Harmonogram realizacji zadań w gospodarce odpadami komunalnymi dla gminy Przytyk na lata 2009 - 2016
- Tabela 24. Harmonogram rzeczowo - finansowy dla zadań krótkoterminowych z sektora odpadów komunalnych dla gminy Przytyk na lata 2009 - 2012

17. Spis rysunków

- Rysunek 1. Położenie gminy Przytyk w powiecie radomskim
- Rysunek 2. Mapa z obszarami GZWP Nr 412 Goszczewice
- Rysunek 3. Mapa instalacji i obiektów do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów na terenie gminy Przytyk
- Rysunek 4. Proponowane obszary gospodarowania odpadami w ramach Regionalnych Zakładów Gospodarki Odpadami na terenie Województwa Mazowieckiego